

SIPOS MÁRIA

Az obi-ugor alapnyelv lexikális innovációi I.

In the present paper the author lists the lexical innovations of the Proto-Ob-Ugric period. The data were collected from the most important dictionaries and monographs, e.g. DEWOS, GOV, WWb, and KLE. The meaning(s) of the etymons are reconstructed as well. The second part of the paper will contain the Proto-Ob-Ugric etymologies of less certainty.

1. Az alábbiakban az obi-ugor korban keletkezett lexémáknak a legfontosabb megjelent szótárak (DEWOS,¹ WWb), szójegyzék (KLE), ill. monográfiák (GOV, OKT) anyagainak felhasználásával készült gyűjteményét adom közre, illetve ezek jelentését rekonstruálom.²

Az obi-ugor alapnyelv a magyarok elődeinek az ugor közösségből történt kiválásával jött létre, így két legközelebbi rokon nyelvünk, az osztják és a vogul őse. Az uráli és a finnugor, valamint az azoktól származó finn-permi, finn-volgai és ugor alapnyelvek szókincse részletes etimológiai feldolgozásban már régen megjelent (UEW), a fiatalabb alapnyelvek különféle szempontú feldolgozása pedig azóta zajlik. Az UEW-ben nem szereplő relatív alapnyelv az obi-ugor is.

Ebben a dolgozatban lexikális innovációnak azokat a vogul–osztják szóegyezéseket tekintjük, amelyek az obi-ugor korban gazdagították a nyelvközösség szókincsét. Le kell azonban szögezni, hogy azon szavak bizonyos hányada, amelyeknek jelenlegi tudásunk szerint az obi-ugor nyelveken kívül nincs megfelelője más uráli nyelvben, lehet ősbibb, vagy azért, mert másutt kivesztek, vagy azért, mert mindezidáig nem fedezte fel ezeket az etimológiai kutatás.

¹ A bibliográfia a közlemény második részének végén szerepel majd, ezért itt csak a legfontosabb források rövidítését adom meg: DEWOS = Steinitz, Wolfgang (Hrsg.) (1966–1993), *Dialektologisches und etymologisches Wörterbuch der ostjakischen Sprache*. Berlin; WWb = Munkácsi Bernát – Kálmán Béla (1984), *Wogulisches Wörterbuch*. Akadémiai Kiadó, Budapest; KLE = Kannisto, Artturi – Liimola, Matti – Eiras, Vuokko (1982), *Wogulische Volksdichtung. Wörterverzeichnis zu den Bänden I–VI. MSFOu 180*. Helsinki; GOV = Honti László (1982), *Geschichte des obugrisches Vokalismus der ersten Silbe*. Akadémiai Kiadó, Budapest; OKT = Honti László (1999), *Az obi-ugor konsonantizmus története*. JATE, Szeged. *Studia Uralo-Altaica Supplementum 9*; UEW = Rédei, Károly (Hrsg.) (1986–91), *Uralisches etymologisches Wörterbuch*. Wiesbaden – Budapest.

² A közben felmerült etimológiai problémák megoldásában értékes tanácsaival mindig Bakró-Nagy Marianne volt segítségemre, amiért itt is köszönetet mondok.

Ugyancsak feltételezhetjük, hogy szép számmal lehetnek az innovációnak tekintett lexémák közt olyanok is, amelyek átvételek valamely ismeretlen nyelvből. Azok a szókölcsonzések, amelyek esetében megállapítható az átadó nyelv, az általános finnugrisztikai gyakorlat szerint a tárgyalt korszak lexikális innovációihoz sorolandók. Nem szerepelnek viszont ebben a gyűjteményben az osztják > vogul, illetve vogul > osztják irányú átvételek, a harmadik nyelvből származó párhuzamos kölcsönzések, valamint az ősi (uráli, finnugor, ugor) tövekből képzéssel, összetétellel keletkezett új szavak sem.³

Az ősi-obi-ugor szókinccsel kapcsolatos munkálatok évek óta folynak a MTA Nyelvtudományi Intézetének Finnugor osztályán.⁴ A munka eredetileg egyrészt a szókinés nagyságának tisztázása, másrészt a vogul és az osztják egyes dialektusai közötti kapcsolatok feltérképezése céljából kezdődött el.

Az obi-ugor innovációk kutatását számos fontos mű alapozza meg, de egyik sem a lexikológiai kutathatóság szempontjából csoportosítva közli adatait. A gyűjtés kiindulópontjául szolgáló DEWOS szócikkeiben rendre jelzi, ha kizárólag vogul megfelelője ismeretes a tárgyalt osztják lexémának, de ez a mintegy 400 szócikk a több ezer között elszórtan található. A GOV az összes etimológia nagyobb részét tartalmazza – rekonstruált alapalakkal vagy anélkül –, de az adattárból nem derül ki, hogy az egyeztetett osztják és vogul szavak milyen (uráli, finnugor, ugor vagy obi-ugor) korúak. A GOV adattárának vogul részét sok esetben morfológiai, nyelvjárási szempontból fontos szóalakokkal, vagy éppen jelentésmegadásokkal egészíti ki a WWb és a KLE anyaga. Jelentésrekonstrukciót egyik mű sem ad meg.

Jelen munka nem a szóanyag teljes etimológiai feldolgozását tűzte ki célul, hanem a biztosnak tekinthető etimológiákhoz több fontos munka vonatkozó adatainak egybegyűjtését, valamint az obi-ugor korra kikövetkeztethető jelentés megállapítását. Mindazonáltal, mint ismeretes, a GOV és az OKT az obi-ugor nyelvek hangtörténetét feldolgozta. A GOV az alapalakok nagy részének rekonstruálásával, vagyis a tövek megállapításával a legfontosabb morfológiai kérdésekben állást foglalt. Ezért, amennyiben a GOV elkészülte óta megjelent művek idevágó adatai, valamint a jelentésrekonstrukciók is együtt lesznek, akkor ez az anyag majdan – kiegészítve egyrészt a fonológiai, morfológiai stb. kommentárokkal, másrészt a közelmúlt gyűjtéseivel – tartalmazni fogja mindazt, amit a hagyományos etimológiai feldolgozás megkíván.

A DEWOS több mint 400 esetben utal kizárólagos vogul megfelelőre, ill. (valószínűleg nem kölcsönzés útján előállt, de) tisztázatlan megfelelési lehe-

³ Ilyen okokból maradtak ki pl. az *n*- kezdetű személyes névmások, amelyek a kutatások mai állása szerint morfológiai változások kiváltotta asszimilációval jöttek létre.

⁴ A gyűjtőmunkában részt vett Oszkó Beatrix; az adatbázis és a betűkészletek kezeléséért és karbantartásáért pedig Molnár Zoltán kollégámat illeti köszönet.

tőségre. A meggyőző obi-ugor etimológiák száma 208, ezek szerepelnek a cikk első részében. Néhány esetben felmerült, illetve bebizonyosodott a vogul–osztják etimológiák ugor, finnugor vagy uráli eredete, ezek az egyéb okokból elvetett szóegyezesekkel együtt a közlemény második részében fognak megjelenni.

2. A szócikkek felépítését az alábbi elvek határozták meg: az adatok általában mindenütt könnyen elérhető művekből származnak, ezért itt csak a legszükségesebb alakokat közlöm, valamint eltekintek a részletesebb jegyzetek, forrásmegjelölések idézésétől is.⁵ Mivel a szócikkekben a tulajdonképpeni új elem a jelentések rekonstrukciója, ezért minden forrásból teljes egészében átveszem a jelentésmegadásokat. A szócikkek felépítése a következő:

*rekonstruált alapalak ’jelentésmegadás’ – **osztj.**⁶ (GOV 123⁷); (DEWOS 1234). – **vog.** (GOV); (DEWOS); (WWb 123a); (KLE⁸).

A szócikk feje: a rekonstruált alapalak általában átvétel a GOV-ból, illetve az OKT-ból, amennyiben ez utóbbi mű korrigálta a GOV rekonstrukcióját. A GOV-adattár biztos részében nem szereplő etimológiák esetében az alapalakokat Bakró-Nagy Marianne rekonstruálta, ezt a rákövetkező (BNM) rövidítés jelzi.⁹

A jelentésrekonstrukció ’-k között szerepel. A kikövetkeztetett jelentés alkalmanként körülírás-, ritkán definíciószerű, ezt nem jelzi külön nyomda-technikai megoldás. A kevésbé valószínű jelentésrekonstrukció zárójelben szerepel. A → jel a feltehetőleg obi-ugor kori jelentésváltozásra utal. A <> jelek közti kiegészítés a szó használati körét pontosítja.

Az adattár osztják részében igen egyszerű volt elkerülni a felesleges adatis-méltást. A GOV-adatok változtatás nélkül szerepelnek. A DEWOS-szócikkből csak a szócikk fejeként szereplő első nyelvjárási adat jelenik meg, hiszen a GOV hangtani szempontú, a kulcsnyelvjárásokat kiemelő adatsora általában összhangban van a DEWOS anyagával. Az előforduló nyelvjárások felsorolása azonban a jelentésmegadások értelmezéséhez feltétlenül szükséges. A rövidítések között kitett vessző azt jelzi, hogy a vessző előtt található nyelvjárások mind-

⁵ Ettől eltérnek a GOV-adattár vogul részének „(Altwog.)” utalása esetében, amely a forrás megjelölésén kívül az adatok koráról is informál.

⁶ Az osztják és a vogul részben a nyelvjárásokat a finnugrisztikában közismert, hagyományos német nyelvű rövidítések jelzik, feloldásuk megtalálható a DEWOS, a MSFOu 101, a WWb, valamint a GOV rövidítésjegyzékében.

⁷ A GOV-szám az adattárban a szócikk számára utal, a DEWOS-szám a hasábra vonatkozik, a WWb a hasábokat „a” ill. „b” jelzéssel különbözteti meg, a KLE-szám pedig lapszám.

⁸ A KLE-adatokat Posti, Lauri – Itkonen, Terho (toim.), FU-transkription yksinkertaistaminen. Castrenianumin toimitteita 7. Helsinki, 1973. alapján Vépy Enikő írta át.

⁹ Ezekben a rekonstrukciókban a közelebből meg nem határozott magánhangzókat *ú* és jelzi, amelyek nem utalnak hosszúságra.

egyikére ugyanaz a szóalak érvényes, amely pedig a GOV felsorolásából egyértelműen azonosítható.

Az adattár vogul részében bonyolultabb az azonos alakok többszöri előfordulásának kiküszöbölése. A GOV-adatokat itt is teljes egészében átveszem. A DEWOS által idézett szóalakokat elhagyom, ha megegyeznek a GOV-adattárból átvettekkel. A két forrást csak akkor vonom össze, ha a szóalakok és a jelentésmegadások teljesen megegyeznek. Amikor nincs vogul jelentésmegadás a DEWOS-szócikk végén, illetve csak „id.” szerepel, akkor a vogul jelentés a DEWOS osztják adatainak jelentésével egyezik meg. A WWb szócikkből – mivel az elsődleges cél a jelentések összegyűjtése volt – a bőséges alakváltozatokból csak az elsőt vettem át, a kihagyottakra (...) jelzés utal. Az első két forrásban már előfordult adatot akkor közlöm a WWb-ből, ha ez a szóban forgó adat a rákövetkező (...) jelzéssel együtt arra utal, hogy több alakváltozat ismeretes. A WWb azon nyelvjárás-rövidítéseit, amelyek több dialektust foglalnak magukba (pl. K), az egyértelműség kedvéért nem vontam össze a bennük foglalt, korábban már előfordult rövidítések egyikével sem. A KLE-adatok idézésére és elhagyására ugyanezen elvek vonatkoznak. A nyelvjárás-rövidítések közötti vessző ugyanannak a jelzésére szolgál, mint az osztják részben. Ha tehát több műben ugyanaz az alak szerepel, a többször előfordulót elhagyom, amire a nyelvjárás-rövidítése utáni vessző utal, megkülönböztetve ezzel a több nyelvjárásban ugyanúgy hangzó adatok jelölésétől (pl. N LM LU P K T *xyz* vs. N, LM, LU, P, K, T *xyz*; az első felsorolásban minden nyelvjárásra vonatkozik az *xyz* adat, ezzel szemben a másodikban a N, LM, LU, P, K nyelvjárások adatai korábban már előfordultak, kizárólag a T dialektus *xyz* adata (a) új, vagy (b) más, mint a már előfordult, esetleg (c) a több idézett adat egyikével azonos csak).

1. Biztos etimológiák

Uq 9/U^m 9* 'medvefej' – **osztj. Trj *uŋk□t*, J *uŋk□A*, Ko Kr *oŋχ□t*, Ag *ijŋ□t* 'Schädel des Bären' (GOV 12); Trj *uŋk□t*, J, KoP Kr, AgT, PMu. 'Kopf des Bären, *gol ova medvedá* (Bärenspr.)' (DEWOS 140). – **vog.** KU *āwt*, KM KO P LU *ēwt* 'Schädel des Bären' (GOV); KM-O P LU, LO So *āwa* id. (DEWOS); N *āwa* (...) 'medvefej', LM *āw* 'medvefej', N *aut*: *uj-a.*, LU *uj-out*, P *□w□t*, K *□ut* '(N LU) medveszáj, (K) medvefej' (WWb 59b); LO, So 'Kopf, Schädel des Bären' (KLE 7). – A szó hangalakjának, jelentésének, valamint a szóban előforduló képzők történetéről Bakró-Nagy 1979: 69–71.

El(<)* 'általános, egyszerű, közönséges; csak' – **osztj. VVj *elä*, Trj *□A□*, *□A*, J *□A□*, DN *ēt*, Ko *□t*, Ni *āt□*, Kaz *āA*, O *□l* 'einfach' (GOV 24); V VT Vj *elä*,

Mj, Trj, DN Ts, DN-Sal, DT, KoP Kr, Ni Š, Kaz, Sy, O, Cast., Patk., Vol., Ahl., PB Páp.² (O) '1. attributiv bei Substantiven **proótoj**, einfach, gewöhnlich (Mj–O, Cast., Vol.–PB; z. B. vom Mehl: Trj KoP Kaz O Ahl.; von ein Lied: Trj Kaz; von e. Menschen: Trj; usw.); müßig, untauglich (KoP). 2. attributiv, besonders bei Pronominalia, verallgemeinernd: irgend- (Trj Irt Kaz Sy Patk. PB). 3. **tak**, nur so, zum Vergnügen, ohne besonderen Zweck (oft Präverb-artig, mit abgeschwächter Bedeutung, Mj Trj DN DT KoP Kr Ni–O Patk. Ahl. PB); **darom** (Vol.); ohne Entschädigung (Mj) **na qaó, nenadolgo**, für kurze Zeit (V VT Vj). 4. **budto bü**, als ob (KoP)' (DEWOS 68). – **vog.** TJ *älē*, KU □l, KM □l, P *al*, VNK VS *äl*, VNZ *äl*, LU *al* 'irgendein' (GOV); TJ *ele-*, KU *ä□l-*, P *ak-* usw. in TJ *ele-nēr*, KU *ä□l-nār*, P *ak-men* 'irgendein' (DEWOS); LM *äl*, LU P K T (névmástó) (WWb 36a); KM *□lkom□l'* 'irgendwie' (KLE 21).

*Äln 'halfajta' – **osztj.** Ni *atn*□, Kaz *a□n*, O □l□n 'Grauforelle' (GOV 28); Kaz *a□n*, Ni, O, (Pallas Zoogr. III 359:) Irt, Ber 'taj meny, Taimen, Hucho taimen Pall. = Salmo fluviatilis (Ni, Pallas); Taimen?, ein hechtartiger Fisch (Fleisch rot, Haut wie bei der Quappe; Kaz)' (DEWOS 80). – **vog.** BerG ČusO *álne*, SSo *ahlm, ahlnē* (Altwog.); P □l□n, VN □l□n, LU □län, LM □lan, LO So *äl□n* 'Lachse' (GOV); VN *ü□ln* . . So *äl* 'taj meny' (DEWOS); N, LM, LU 'compó, Cyprinus tinca' (WWb 35b).

*Än 'kisebb edény, tálka, csésze' – **osztj.** VVj *ä□□γ*, Trj □□□γ, J □n□γ, DN Ko □n□, Ni *an*□, Kaz *a*□, O □n 'Schale' (GOV 35); V Vj *ä□□γ*, Likr Mj Trj, J, Irt, Ni Š, Kaz Sy Pit, O 'qaska, Napf, Schale (Trj Irt Ni Kaz O); (Holz-, Eisen-, Porzellan-) Schüssel (Ni Kaz O); trogartige Holzschüssel, Eßgefäß (Vj); Trog zum Essen ua. Mulde aus Holz (V Trj DN); Kaffeetasse (DN); Teetasse (Vart); Kothaufen vom Bären (Bärenspr.; Š)' (DEWOS 114). – **vog.** TJČ *āñi*, KU KM KO □n□, P □na, VN □nä, VS LU □na, LO *āna*, So *āni* 'Schale' (GOV); T *āñi* . . So (DEWOS); N, LM P *o□n□* (...), LU □nä, K *o□nä*, T 'csésze, tányér, edény, tálca, tál' (WWb 39b); KM, LO *āna, āni*, So 'Schale, Napf', So 'Näpfchen' (KLE 31).

*Un 'a cége támasztórúdja v. karója' – **osztj.** V *an*, Trj J □n, DN Ko *on*, Ni Kaz *on*, O *an* 'Pfahl im Fischwehr' (GOV 37); V VT *an*, VT, Trj J, Kam KoP Ts, Ni Kaz, Kalt, O, Sir.-Sperrfisch. (Trj), (Irt X0lt Keül) 'óvaá, kol v zapore, Pfahl im Fischwehr; Hauptpfahl im Wehr (VT; Sir.: im Frühlings-Uferwehr, Trj; im Važanwehr, Irt Xuš); Stützpfaht, Strebe im Važanwehr (X0lt); Stützpfaht des Wehrs (Kam Ni Kaz O); senkrechter Pfahl im Wehr (V); Pfähle im Fluß, die den Schirm *tim*□s halten (Ts)' (DEWOS 108). – **vog.** KU VS LU LO So *ün* 'Pfahl im Fischwehr' (GOV); KU VS LU LO So 'Pfahl im Fischwehr' (DEWOS); N LM LU K 'a cége karója' (WWb 695a).

*Int q (OKT 138) 'csipkebogyó' – **osztj.** VVj *ä□□□γ*, Trj □□□□γ, J □n□□γ, DN Ko □n□□, Ni *ans*□, Kaz *a□š*, O □nsi 'Beere der wilden Rose'

(GOV 38); V-Vj VT $\ddot{a}\square\square\gamma$, VT, Vart Likr Mj Trj, Irt, Ni Š, Kaz Sy, O, Ahl. 'Beere den wilden Rose, Hagebutte; / **plod si povni ka**; – Pfeffer (Kaz Ahl.)' (DEWOS 112). – **vog.** (in Zusammensetzung:) KU $in\square$, P $jini\gamma$, LO So $ini\gamma$ 'si povni k' (GOV); KU P . . LO So 'si povni k' (DEWOS); N $jini\gamma'$ (...), LM $jini$, LU ini (...), P $jini$, K $j\square ni$ (pl. $j\square ny\square t$), T $jinu$. 'csipkerózsa, csipkebogyó' (WWb 157b).

***Ont q** (OKT 138) 'erdeifenyő' – **osztj.** VVj $\square\square\square\gamma$, $o\square\square\gamma$, Trj $\delta\square\square\gamma$, J $\delta n\square\square\gamma$, DN Ko $un\square$, Kaz $w\square\square\check{s}$, O $onsi$ 'Kiefer' (GOV 39); V Vj VK $o\square\square\gamma$, V, Vj, V Vj, Vart, Likr, Trj, Mj J, Irt, Kaz, O, Reg., Ahl.-Mskr. (Čem), (Ber), Š 'óóóna, Kiefer, Pinus Silvestris L.; Š $un\square$ id. „ni zovókoe ól ovo” (DEWOS 113). – **vog.** TJČ $\bar{a}n\square w$, KU KM $\bar{o}ni$, P $\bar{o}na$ 'Kiefer' (GOV); TJ $\bar{a}n\square w$, KU $\bar{o}ni$ 'Kiefer' (DEWOS).

* **nt-** 'övet köt' – **osztj.** V $\check{a}nt-$ (!), Vj $\square nt-$, Kaz $\check{a}nt-$ 'anziehen', VVj Trj J DN Ko $\square nt\square p$, Ni Kaz $\check{a}nt\square p$, O $\square nt\square p$ 'Gürtel' (GOV 41); Vj VK $\square nt-$ ($\square nti$), V, VT, Kaz 'nadety, anziehen, ankleiden (V-Vj); den Gürtel anlegen, sich gürten (Kaz)' (DEWOS 117). – **vog.** P VN VS LU $int-$, So $\bar{e}nt-$ 'gürten' (z. T. in Zusammensetzung:) TJČ $int\bar{a}p$, KU $ent\square p$, KM KO $int\square p$, LO So $\bar{e}ntap$ 'Gürtel' (GOV); So $\bar{e}nt-$ 'gürten', TJ $\square nt\bar{a}p$ . . So 'Gürtel' (DEWOS); N 'felövez', N $\bar{e}nt\square p$ (...), LM $\bar{e}nt\square p$, T $int\bar{a}p$ 'öv' (WWb 65a); So 'gürten' (KLE 33). – Valószínűleg a *p*-képzős * $\square nt\square p$ főnév is rekonstruálható az obi-ugor alapnyelvre 'öv' jelentéssel.

***A^mk/ O^mk** 'gyanta' – **osztj.** VVj $\square\eta k$, Trj J DN $\square\eta k$, Ko $\square\eta\check{\chi}$, Kaz $\square\eta k$, O $\square\eta k$ 'Harz' (GOV 44); V Vj $\square\eta k$, V, VT VK Vart Mj Trj J, VT Mj Trj J, Likr, Irt, Kaz, O 'dreveónaá óera, kamedy, Harz (außer Sog); Schwefel (J Sog); Kerze (V VK Vart–Likr); **voók, voókovaá óveqa** (VT)' (DEWOS 135). – **vog.** KM $\square\eta k$, P $\square\eta\square k\square$, So $\square\eta\check{\chi}$ 'Harz', KO $\square\eta\square k\square\square\eta$, So $\square\eta\check{\chi}\square\eta$ 'harz-' (GOV); So, K $\bar{o}\eta kh$ 'Harz' (DEWOS); N $\square\eta h$ (...), LM $\square\eta kh$ (...), P, K $o\square\eta kh$, T $\square\eta$ 'gyanta, mézga, kátrány' (WWb 387b); P $\square\eta k$, So 'Harz'; TJ, KM, LU $\square\eta k\square$ (KLE 35).

***ö^mk** 'anya' – **osztj.** V $\check{a}\eta ki$ ($\check{a}\eta kin non$), Vj $\check{a}\eta ki$, $\check{a}\eta k\check{a}$, Trj J $\square\eta ki$, Ko $\square\eta k\square$, Ni $\check{a}\eta k\square$, Kaz $\check{a}\eta k\check{i}$, O $\square\eta ki$ 'Mutter' (GOV 49); Vj $\check{a}\eta ki$, $\check{a}\eta k\check{a}$, V VT, VK, Vart Likr Mj Trj J, DN-Sal Fil KoP Kr Sog Ts Tš, DN, DT, Ni, Š, Kaz, Sy, O 'maty, Mutter – in der Anrede (V Vj Mj); in der Kindersprache (Mj); Frau (so sagt der Mann zu seiner Frau; Sy); Frau (in der Anrede zu bekannten Frauen; Sy; „in der Anrede für Weib, Frau überhaupt angewendet; nicht überall”: Ego 211); Weibchen (z. B. des Vogels, Renntiers; J KoP)' (DEWOS 136). – **vog.** SoG $\check{a}ngu$, Pel $\check{a}nky$, VTurG ČdN $\check{a}nka$ usw. (Altwog.); TJ $\check{u}\eta\square$, TČ $\check{u}\eta$, KU $\square\eta k\square\square m$ (decl px/sg 1), KM $\square\eta k$, P $\square\eta k$, VN $\bar{a}\eta\square k\square$, LU $\check{a}\eta\square k\square$, LO So $\bar{a}\eta\square k\square$ 'Mutter' (GOV); KM $\square\square\eta k$ . . So 'Mutter' (DEWOS); N, LM $\bar{a}\eta kw$ (...), LU, P $\bar{a}\eta k$ (...), K $\square\eta kw$ (...), T $\square\eta\gamma$ 'anya, nőstényállat, jávortehén' (WWb 44a); KM P VN LU LO So 'Mutter; Elenkuh; Frau, Jungfrau, Tochter, Gevatterin u. dgl.' (KLE 36).

* $\square^m k < l$ 'fatuskó' – **osztj.** VVj $\dot{a}n\dot{k}\square l$, Trj J $\square n\dot{k}\square \Lambda$, DN Ko $\square n\dot{k}\square t$, Ni $\dot{a}n\dot{k}\square t$, Kaz $\dot{a}n\dot{k}\square \Lambda$, O $\square n\dot{k}\square l$ 'Baumstumpf' (GOV 50); V Vj VK $\dot{a}n\dot{k}\square l$, V, VK, Likr, Mj Trj J, Irt, Ni Š, Kaz, O, Ahl. 'ótolb, Pfahl, Pfosten; – **peny**, Baumstumpf (V VK–Irt, Š–Ahl.; Š: nach e. abgehauenen Baum); dickes Ende eines Baumstammes, ins Wasser gesunkener Baumstamm (Ahl.); Mast (DN Kr Ni Kaz O); Rahe des Segels (Kaz O); Ruderpflock (Ni Kaz O Ahl.); Ohr des Bären / **uho medvedá** (Bärenspr.; Vj KoP Kr Š Kaz)' (DEWOS 137). – **vog.** TJ $\ddot{u}n\dot{k}\square \ddot{a}l'$, TČ $\ddot{u}n\dot{k}\square \ddot{a}l'$, KU KM $\square n\dot{k}\square \square l$, P $\dot{a}n\dot{k}\square l'$, VN VS LU $\dot{a}n\dot{k}\square \square l$, LO So $\dot{a}n\dot{k}\square \square al$ 'Baumstumpf' (GOV); KM $\square \square n\dot{k}\square l$ . . So 'Baumstumpf' (DEWOS); N, LM $\dot{a}n\dot{k}w\square l$ (...), LU $\dot{a}n\dot{g}w\square l$, P $\dot{a}n\dot{g}w\square l'$ (...), K $\dot{a}n\dot{k}w\square l$ (...), T $\dot{g}n\dot{g}\square l'$ (...) 'fatuskó, oszlop, medvefűl' (WWb 45a); KU KM P VNK So 'Baumstumpf, Stange, Pfahl; Ohr des Bären' (KLE 37).

***Är**, ***är q** * *r q* 'túl sok, fölös(leges)' – **osztj.** VVj *är*, Trj J DN Ko $\square r$, Ni Kaz *ar*, O $\square r$ 'viel', Vj $\square r\square \gamma$, $\ddot{o}r\square \gamma$, Trj J $\square r\square \gamma$, DN Ko $\square r\square$, Ni $\ddot{a}r\square$ 'zuviel' (GOV 58); V $\square r\square \gamma$, $\ddot{o}r\dot{e}y$, VT, Vj, VK, Vart Sur, J, DN, KoP Kr Sog Ts Tš, Ni Š, Cast.-OS (nicht I! s. Castr. 34), US 'l i s n i j', zuviel, überflüssig; Überschuß; – sehr viel (Trj)' (DEWOS 167). – **vog.** TJ *ärew*, LO So *ariy* 'zu viel' (GOV); T *äru* . . So 'überflüssig' (DEWOS); N *ari*?, LM P K *äri*, T *äru* 'fölös, sok, még' (WWb 48b); So *aranj* 'zuviel' (KLE 44); KM *ärit*- 'übrig bleiben', KU *ärit*-, P *ärät*- ~ *är\square t*-, LU *ärit*-, So *ariyt*- id. (KLE 43). – A DEWOS a 'viel' és a 'zuviel' jelentésű szavakat nem tekinti összetartozónak.

***Irq** 'ének' – **osztj.** VVj $\dot{a}r\square \gamma$, Trj J $\square r\square \gamma$, DN Ko $\square r\square$, Ni *ar\square*, Kaz *ar*, O $\square r$ 'Lied' (GOV 60); V VT Vj VK $\dot{a}r\square \gamma$, VT VK, Vart Sur, Trj J, Ni Š, Kaz Sy, O, PB 'peóná, Lied (Vj Trj J Irt–O); altes Heldenlied (V VT VK Vart Likr Mj); kirchlicher Betgesang (V)' (DEWOS 165). – **vog.** TJČ $\bar{e}r\square w$, KU KM KO $\bar{e}r\bar{i}$, P *jeriy*, *järiy*, VNZ *jëri*, VNK *järi*, LU *jëri* ~ *jerr\square t* (num pl), VN VS *jeri*, LO So $\bar{e}riy$ 'Lied' (GOV); T . . So 'Lied' (DEWOS); N, LM LU, P *jeri* (...), K, T $\bar{e}ru$ (...) 'ének' (WWb 66b); So P VNZ VNK VS 'Lied' (KLE 42). – Óiráni (v. középíráni) jövevényyszó. Obi-ugor kori alakja Korenchy szerint * $\bar{a}r\gamma z$, * $\bar{i}r\gamma z$ lehetett (ILOS 52).

***Er q**l- 'megemlékezik vkiről, vmiről' – **osztj.** V $\dot{e}r\dot{y}\square l$ -, $\dot{e}r\dot{k}\square l$ -, Trj $\square r\square \gamma \Lambda \square$ - 'gedenken' (GOV 61); V $\dot{e}r\dot{y}\square l$ -, $\dot{e}r\dot{k}\square l$ -, VT Vj, Trj 'gedenken / **pomi naty**, (der Toten, einer Sache eines Menschen; V); **raóókazaty** (VT); sagen, erwähnen (Vj Trj)' (DEWOS 166). – **vog.** TJ $\dot{a}r\square w l$ -, KU $\bar{a}r\dot{y}\square l$ -, KM $\bar{a}r\dot{y}\square l$ - 'gedenken' (GOV); K *äril*- 'pomi naty' (DEWOS); LM K *äri*l, P *äre*l, T *äru*l (...) 'megemlít, megemlékezik (halotról)' (WWb 49b); KM *äril*- 'gedenken, sich erinnern; (einen Geist) verehren)', T P *ärl*- id. (KLE 43).

***Urt**- 'oszt' – **osztj.** VVj *art*-, Trj J $\square r t$ -, DN Ko *ort*-, Ni Kaz Syn $\dot{o}r t$ -, O *art*- 'teilen', Syn $\dot{i}r\square t$ -, O $\dot{i}r\square t$ - 'teilen' (GOV 64); V-Vj *art*-, VT, VT, Likr Mj, Likr, Trj J, Irt, Ni Š Kaz Sy Pit, O 'del i ty, **razdel i ty**, teilen; – austeilen (DN);

Karten austeilen (Ni Kaz O) (DEWOS 174). – **vog.** TJČ *ort-*, KM *wort-*, So *urt-* 'teilen', TJČ *ortē*, KM *wort*, So *urti* 'Teil' (GOV); T KM So 'teilen' (DEWOS); N *ūrt* (...), LM *urt*, P *vurt*, K *vort*, T *ūrtj* 'rész, osztályrész'; N *urti* (...), LM LU *urti*, P *vurti*, K *vortti* (...), T *urti* (...) 'oszt' (WWb 704b); So 'teilen', T KM P VN VS LU *urt-* id. (KLE 46).

*Ās 'folyam; 'Ob' – **osztj.** VVj *ās*, Trj J DN Ko □s, Ni Kaz *as*, O □s 'Ob' (GOV 65); V-Vj *ās*, Vart Sur (Likr Mj Trj) J, DN DT KoP Sog Ts Tš, Fil, Ni Š Kaz Sy, O, Reg., Ahl. 'Ob – grosser Fluss überhaupt (Ahl.; in Nicht-Si. und Cps. auch sonst)' (DEWOS 184). – **vog.** KU KM KO □s, P *as*, LO So *ās* 'Ob' (GOV); KU *ōās* . . LO So 'Ob' (DEWOS); N *ās*, LM *ās* (...), K o□s '(N K) Ob, (LM) tenger' (WWb 051b); KM *ās* usw 'der Fluss Ob' (KLE 47).

*Ēt r 'derült, világos <idő>' – **osztj.** VVj *et□r*, Trj J □t□r, DN Ko Ni O *et□r* 'klar' (GOV 73); V Vj *et□r*, Trj J, Irt (DN KoP Kr ...) Ni Š O, Kaz, PB 'áonúj, áono (o pogode), klar, hell, heiter (Wetter, Tag, Himmel), – hell, klar (Nacht, Trj); klares Wetter (J DN KoP); klarer Himmel (Š)' (DEWOS 218). – **vog.** TJČ *āt□r*, KU KM KO P VN VS LU *āt□r*, LO So *at□r* 'klar' (GOV); T . . So (DEWOS); N, LM LU P K *āt□r*, T *ātir* 'tisza, derült (idő, égbolt)' (WWb 56b); KU KM 'klar, hell; heiteres Wetter' (KLE 58).

*Cúq n (BNM) 'ököl' – **osztj.** (z. T. in Zusammensetzung:) VVj *tāy□n*, Trj *tāy□□n*, J *tāw□n*, DN Ko *t□η□n*, Ni Kaz *s□η□n*, O *sök□n* 'ököl; Faust' (GOV 819); V-Vj Vart Likr *tāy□□*, Mj, J, KoP, Kaz 'kulak, Faust (V–Likr); die Fingerknöchel am Handrücken (Mj J KoP Kaz)' (DEWOS 1503). – **vog.** N *saxni*, *sax□n* 'ököl, Faust' (GOV); (Mu.) K *s□χ□n* . . N *sax□n* 'Faust' (DEWOS); N, LM *sox□n* (...), LU *šoχn*, P *s□χn□* (...), K *s□χ□n* 'ököl' (WWb 583b).

C k<(j)l *Ččk<(j)* 'fecske' – **osztj. J *k□tí*: *k-wāl'i* (durch Metathese), DN *č□k□j□m*, Ko *č□k□j-im□*, Ni *sāk□j-īm□*, Kaz *sākī-jāk*, *sākī-ōχ* 'Schwalbe' (GOV 76); DN Sog Ts *č□k□j□m*, SalT, KoP, Kr, Ni, Cast., Patk. 'laótoqka, Schwalbe' (DEWOS 1500). – **vog.** T □āk□j□χ, K P *sāk□jäχ*, N *sakaliχ* 'Schwalbe' (GOV); T K P LM *sākājīχ*, N *sakajīχ* id. (DEWOS); N *sakajīχ* (...), LM *sākājīχ* (...), LU *sākajīχ*, P K T 'fecske' (WWb 584b).

*CEI q 'tisza, finom' – **osztj.** VVj *tel□γ*, Trj *t□l□γ*, J *t□l□γ*, DN Ko *tel□*, Ni *sel□*, Kaz *selī*, O *sel* 'dünn' (GOV 77); V-Vj *tel□γ*, Vart Likr Mj Trj, J, Irt (DN KoP Kr Ts), Ni, Kaz, O 'qi ótűj, rein, schier (Fett; VK Mj Ni Kaz O; Trj: Fischfett, das keine Reste von Därmen ua. enthält); Fischfett beim Bärenfest (Ni Kaz); fest, nicht splitternd od. brüchig (Holz, Eisen; Ni Kaz O); fest, gebaut, robust, (Mensch; Ni); ungewürzt (Speise; O); frei von Eis (Ni); *xidki j*, flüssig, dünn (z. B. Brei; Mj Trj J Irt Ni Kaz O); *ne zaótűvsij*, nicht zugefroren (Fluß, Stelle auf dem Fluß od. See; V–Mj)' (DEWOS 1512). – **vog.** TJ *čāl□w*, KU *s□lī*, KM KO *s□lī*, P *s□liγ*, VNK *s□li*, LU *s□la*, LO So *sāliγ* 'dünn' (GOV); T

.. So 'dünn, flüssig' (DEWOS); N *sāli* (...), LM *šo□li* (...), P *š□li*, K *šo□li* (...), T *□ālu* (...) 'vékony, finom, híg, tiszta' (WWb 586b); KU KM KO LO So 'dünn, flüssig (Brei, Suppe) rein, schier (Wasser); süss (Milch); stark, fest (Knochen); gut, heil (Baumstamm, der keine faulen Stellen hat); hell, laut (Stimme)' (KLE 338).

*CĀmp / 'lebbenés, billegés' – **osztj.** DN Ko Kr C *t□mpl□* 'schwankend, schaukelnd (Boot)' (GOV 78); SalT *t□mp□l*, KazSt, PB 'pl avnoe pokaqi vani e (SalT); *zmah*, Schwingen, Schwenken (KazSt); Wedeln (PB)' (DEWOS 1517). – **vog.** So *sāmp□l* 'Schwebung', *sāmpalāl-* 'sich nach beiden Seiten neigen (die Ente, beim Herabfliegen)' (GOV); So 'Flügelschlag', 'sich beim Herabfliegen neigen (Ente)' (DEWOS).

Cār-* 'megromlik <étel>' – **osztj. VVj Trj DN *tār-*, Ni Kaz *sor-*, O *šār-* 'ranzig, schlecht werden (Fisch, Fett)' (GOV 82); V Vj Trj DT Kr *tār-*, Ni Kaz, O '**progorknuty**, ranzig werden, verderben (Fett, Fleisch, getrockneter Fisch); – **kopti tyóá**, vom Rauch schwarz werden (Fell beim Räuchern); raun, schwarz brennen (Pfeifenkopf außen; Vj)' (DEWOS 1531). – **vog.** P *sar-*, VN VS LU *sar-* ~ *sār-*, LO So *sor-* 'bitter werden (Fisch)' (GOV); P . . So 'bitter werden (Fleisch)' (DEWOS); N, LM *sari* 'megavasodik, megromlik' (WWb 602a). – Eltérő vokalizmusa ellenére valószínűleg összefügg a következő szócikkkel.

C r-/Cār-* 'elég, megég' – **osztj. Ni *šārj-*, Kaz *šārj-*, O *š□ri-* 'verbrennen', Ni *sar□*, Kaz *sar*, O *š□r* 'verbranntes Stück' (GOV 84); Ni *šār□*, Kaz, O 'verbranntes Stück (z. B. vom Lampendocht, Kienspan, Brot) / **nagar**; – Ruß (am Kochtopf; Ni); Eisenschlacke (Ni O)' (DEWOS 1533). – **vog.** TJČ *čirāj-*, KU *šār□j-*, KM P VN LU *sār□j-*, LO *sarj-*, So *sarij-* 'verbrennen' (GOV); TJČ . . So 'verbrennen' (DEWOS); N LM P K *sār* 'üszök, parázs' (WWb 588b); LO So *sar* 'Kohle, verbranntes Stück (des Kienspanes, des Kerzendochtes usw.)' (KLE 345). – L. az előző szócikket.

*Cirk p 'csípő' – **osztj.** Ko *t□rk□p*: *t.-tōw* 'Hüftbein', Ni *šārkep*, Kaz *šārj*, *šārkep*, O *š□rkep* 'Lenden' (GOV 88); Kaz *šari* 'Lenden, Hinterteil des Rumpfes von den Lenden abwärts („na kom óidi sy") / **bedro**' (DEWOS 1534). – **vog.** K P *širk□p*, So *širkip* 'Hüfte' (GOV, DEWOS); N, LM *širχ* (...), P *širk□p*, K *š□rk□p* (...). T *šurpuχ*: *ajuw-š.* 'csípő, forgó, ízület, ajtósarok' (WWb 596a). – A kazimi osztj. és a középső-lozvai vog. tőalakok létezése ellenére a képzés valószínűleg az obi-ugor korra tehető (Riese 2001: 51).

* *U -/U* - 'ajándékoz, hozományt ad' – **osztj.** Kr Sav *□i□□ps□*, Kaz *šš□psš* 'Mitgift' (GOV 90); Kr Sav *□i□□ps□-*, KoP, Kaz, Reg., Páp. 'Mitgift / **pri danoe** (DEWOS 0242). – **vog.** LM *šūšam*, *šūš□m*, *šūšās*, LO *sūs□m*, Sy *sūsas* 'Mitgift' (GOV); LM *šūš□m*, N *sūšās* 'Mitgift', LO *sūs□m* (DEWOS); N *sūšās*, LM *šūšās*, P *šuš*, K *sūs* 'kelengye, hozomány, örökség'; N *sūsi*, K P *sūsi* 'hozományul ad, kap, örököl' (WWb 580b); KM *sūs-* 'Mitgift bringen' (KLE

331).

* $\square q$ 'rügy' – **osztj.** V $\square ey$, Vj $\square eyä$, Trj $\square \square \gamma \square \square$, Kam $\square \square w$, Ni $\check{s}öw$, Kaz $\check{s}öw$, O $säw$, $s \square w$ 'Knospe' (GOV 96); Vj $\square eyä$, VT, V, VK, Vart, Likr, Mj, Trj, J, Kam KoP Kr, Ni, Kaz, Patk., O 'Blattknospe' / **poqka** (Trj–Kam, Kr–Kaz; Trj: auch bei Nadelbaum); Knospe des Laubbaumes, die als Köder benutzt werden (Trj); Fruchtstand, hängende Blütentraube, Kätzchen (der Espe, Birke: Trj Kaz; der Weide: Kaz); Weidenzweig (Kaz); Zapfen des Nadelbaumes (KoP); **ki ót** (ágod), **vetka, na kotoroj raótet ágoda** (VT); Stiel der Beerentraube des Ahlkirschbaumes; Stengel jeder Beere (Vj); Brustwarze (Kaz); Redeweise, Sprache, Mundart (Trj; s.u. $\acute{n} \square k \square m \square$.)' (DEWOS 260). – **vog.** KU $\check{s}äw$, KM $säw$, So saw 'Knospe' (GOV); KU KM So 'Knospe' (vordervok.!) (DEWOS); N $s \square w$ (...), LM $\check{s}äu$, K $säw$ (...) 'rügy' (WWb 568b); KM 'Knospe' (KLE 313).

* $\acute{o}q$ / 'vászondarab, -csík' – **osztj.** DN $\square \acute{o} \chi \square t$, Ni $\check{s} \acute{o} \chi \square t$, Kaz $\check{s} \acute{o} \chi \square \lambda$ 'Leinwand' (GOV 97); DN Fil Koš Kr $\square \acute{o} \chi \square t$, Ni, Kaz 'hol ót, Leinwand (Irt), Sackleinwand (DN Kr); aus einer Nesselart gefertigtes weißes Zeug (DN); hausgewebtes Zeug aus Hanf, aus einer Nesselart (Kr); Breite, Bahn eines Gewebes (Ni Kaz)' (DEWOS 263). – **vog.** KU KM KO $sowl$, P LU $\check{s}owl$, LO So $sow \square l$ 'Streifen (im Kleid)' (GOV); Ahl. $\check{s}ovil$, KU KM LU LO So 'hol ót, Tuchbreite' (DEWOS); K $saul$ (...) 'vászoncsík' (WWb 537a); KU $sow \square l$, KM KO, P 'Streifen (im Kleid), Breite (des Tuches)' (KLE 314).

* lq // * $\square q$ / 'tartógerenda, -rúd' – **osztj.** Ko Kam $\square ey \square t$ 'Tragbalken' (GOV 98); Kam KoP $\square ey \square t$, Patk. (KoU), 'Tragbalken, -stange des Daches (einer Hütte, eines Schuppens) / **matica dlá krovli** (Kam); Stütze, z. B. für den Bratspieß / **opora** (KoP); Stange, Rute (Patk.)' (DEWOS 266). – **vog.** (z. T. in Zusammensetzung:) KU $\check{s}ew \square l$, KM KO $sew \square l$ 'Quersparren', P $\check{s}aw \square ltáp$ 'Gestell' (GOV); KO $sew \square l$ 'huoneen vuoliaiset / Dachbalken des Hauses', KM $kōk-sew \square l$, KU $kō \square -\check{s}ew \square l$ 'zwei Quersparren im Dach der k.-Hütte', P $\check{s}ewkrep$ 'Gestell (zum Fleischtrocknen, zum Lauern bei der Entenjagd)', LM $\check{s}awl \square p$ (DEWOS).

* Em s 'száritott hal' – **osztj.** DN Ko $\square em \square s$ 'getrockneter Fisch' (GOV 101); DN KoP Kr $\square em \square s$, Patk. 'getrockneter (DN: und geräucherter) **qebak**, Leuciscus rutilus, Plötze (DN, Kr), geräucherter Fisch (z. B. **ázenek, óoroga**, KoP), kleine über dem Feuer getrocknete Fische (Patk.)' (DEWOS 280). – **vog.** (z. T. in Zusammensetzung:) KU KM KO $sāms$ 'tulella kuivattu kala; am Feuer getrockneter Fisch' (GOV); KU $sāms \square ū l$, KO $sāms$ 'am Feuer getrockneter Fisch' (DEWOS).

* $m < s$ 'nyílfajta' – **osztj.** VVj $\square imäs$, Trj $\square im \square s$ 'Pfeil' (GOV 102); V VT Vj $\square imäs$, Trj, Sir (V), Vj 'ótre l a ó vi l koobraznüm nakoneqni kom, Pfeil mit kurzer gegabelter Spitze (für Wasservogel, Abb.: MSFOu 98, 357f.)' (DEWOS 280). – **vog.** KU $s \square ms$, KM $s \square m \acute{s}$, $s \square m \acute{s}$, VS $\check{s} \square m \acute{s}$, P $\check{s} \square ms$ 'Entenpfeil' (GOV); KM VS (DEWOS); K $so \square m \square s$ (...) 'villás nyíl, amellyel a fűben levő

madárra vadásznak’ (WWb 559a); KU KM ’zweispitziger Entenpfeil’ (KLE 321).

* *p-* ’szopik’ – **osztj.** Kr $\square ep-$, Ni Kaz *šep-*, O $\check{s}\square p-$ ’saugen’ (GOV 109); Kr $\square ep-$, Ni Š, Kaz, O, Ahl., (O) ’saugen / *óóóaty* – an der Brust (Ni Kaz O); Mark aus den Knochen (Ni); saugend, durch die Zähne trinken (Kaz O) (DEWOS 292). – **vog.** So *sipy-* ’saugen’ (GOV); So ’saugen’, Bal.-Va. (Juk.) $c\square nu\square x$ (DEWOS); N, LM *šippi-* (...), LU P *šippi-*, T $\check{s}\square pkh-$ ’szopik, szív, szürsöl’ (WWb 549a); LO *sipy-*, So $sip\square\gamma-$ ’saugen (das Kind)’ (KLE 303).

* *Ep* ’faktorhadék’ – **osztj.** VVj $\square ew$, Trj J $\square\square p$ ’grobes Holzmehl’ (GOV 110); VT Vj $\square ew$, Mj Trj J, PB, Reg. ’„*gni lyë*”, aus vermoderten bröckligen Stämmen (Vj: Weide, Birke) hergestelltes grobes Holzmehl, das als Unterlage für das Kind in der Wiege gebraucht wird (Vj Mj Trj; mit einer Art Hobel oder dem Messer hergestellt); *berezovaá truha (kladetyóá v kol übel y v kageót-ve podóti lki* VT); *gni lyë*, das Faule im Baum (J), (PB falsch!)’ (DEWOS 291). – **vog.** KU $s\square p$, P $\check{s}\square p$, LO So *sāp* ’verfaultes Stück Holz’ (GOV); KU . . P LO So ’verfaultes Stück Holz’ (DEWOS); N, LM *šo\square p* ($\sim s\square p$), P, K *so\square p* (...), T *šāp* ’1. rothadt, korhad; 2. fatörmelék’ (WWb 529a); So ’Holzmulm, der unter das Kind in die Wiege gelegt wird’ (KLE 324).

* *Up<* ’darab, rész’ – **osztj.** VVj $\square op$, Trj J $\square op$, DN Ko $\square up$, Ni *šup*, Kaz *šop*, O *sop* ’Stück’ (GOV 111); Trj $\square op$ ($\square up\square m$), J, V Vj, VT, Irt (...), Ni Š, Sy, Kaz, O, Ahl., PB ’1. *kuóok, qaóty*, Teil, Stück von etwas (V Vj VT DN Kr PB); *obrubok*, abgehauenes Stück, Klotz, kurzer Balken, Balkenende (V–Trj DN Ni–O); Ende von etwas, z. B. eines Seils (V Trj KoP Ni Kaz); „*ótol b*”, nuotan myssy, Teilstück des Zugnetzes (Trj O). 2. *pol ovi na*, halber Teil, Hälfte (Querhälfte, z. B. beim Baumstamm der Länge nach gemessen und quer durchgehauen (Längshälfte s. *pe!k*); Vj VT Irt Š–O Ahl.); ein halber Stof (Maß; Ahl.). 3. Deminutivwort zur Bezeichnung der Kleinheit eines Gegenstandes (KazSt Sy PB; auch pejorativ: Sy)’ (DEWOS 294). – **vog.** TJ *šop*, K *sop*, P *šup*, So *sup* ’Stück’; TJČ *šop\square w*, LU *šupā* ’entzwei’ (GOV); T . . So ’Stück, Hälfte’ (DEWOS); N LM P, K, T ’darab, rész, fél (keresztben); (kicsinyítő képző)’ (WWb 577b); KU *sop*, KM *sop*, P LO So *suw* ’Hälfte (der Quere nach); Stück, Endchen’, bildet auch Deminutiva; P ’entzwei, querüber’ (KLE 325).

* *ǰóq-* ’hány, lapátol, merit’ – **osztj.** Trj *lǰǰ-*, J *lǰw-* ’schöpfen’, V *lǰǰ\square l-*, Vj *jǰǰ\square l-* ’schöpfen’, Trj *lǰksal!l\square-* ’schöpfen’ (GOV 124); Trj *lǰǰ\square-*, *lǰǰ-*, J ’schaufeln, schippen (z. B. Erde, Schnee), aus-, weggiessen, schöpfen, ausschöpfen (Wasser aus dem Boot); werfen, hinstreuen (Trj); ausbreiten, beseitigen (z. B. e. Sandhaufen, Schneehaufen); *bri zgaty*, spritzen (J)’ (DEWOS 731). – **vog.** TJČ *taw-*, KU *tow-*, KM *tow-* ~ *tōw-*, KO *tow-*, P *tow-* ~ *tōw-* VN LU *tow-* ’schöpfen’ (GOV, DEWOS); N P K *t\square wi* (...), LM *towi* (...), LU, T

т□-u- 'locsol, behind, szór, temet' (WWb 671b); KM tōw- 'schaufeln' (KLE 356). – L. a következő szócikket is.

***90q p** 'merítőháló' – **osztj.** V loγiw, Vj jογ□w, Trj лǎγ□□p, J лǎw□p, DN Ko toχ□p, Ni tuχ□p, Kaz лqp□χ, O lop□χ 'Hamen' (GOV 132); V loγiw, Vj, VK, Vart, Likr, Mj Trj, J, Irt (DN KoP Kr ua.), Ni, Kaz, O, Vol. 'óak, Hamen; – óak dl á büqerpi vani á rübü, Hamen zum Herausschöpfen der Fische, Fischhamen (V Trj KoP Ni Kaz); Eishamen (Vj Trj DN Kr Ni–O Vol.)' (DEWOS 741). – **vog.** TJ tawp, TČ tāp, KU towp, KM tōp ~ towp□t (num pl), P top ~ tōp□t, VNK top, VS tōp, LU top, top□t, LO tōwap, So т□p 'Hamen' (GOV); TJ . . So (DEWOS); N LM LU K tōp, P 'merítőszák, merítőháló' (WWb 655b). – Valószínűleg összefügg az előző szócikkel.

***9□q s** 'tat' – **osztj.** VVj sōγ□s, Trj s□γ□□s, J s□w□s, DN Ko Ni Kaz O sew□s 'Hintersteven' (GOV 134); V Vj s×γ□s, VK, Vart, Likr Mj Trj, J, Irt (DN KoP Kr Ts ua.) Ni Š Kaz O 'korma, Heck, Hintersteven des Bootes' (DEWOS 1323). – **vog.** TJČ tās 'Hintersteven' (GOV, DEWOS); T 'tat, csónak fara' (WWb 662b). – A WWb 662b N т□s 'keresztfa' adata zürjén jövevényszó (SLW 167).

***9EI** 'alacsony' – **osztj.** DN Ni tet, Kaz лел, O lel 'niedrig' (GOV 135); Irt (DN KoP Koš Kr) Ni tet, Š, Kaz, Sy O 'ni zki j , niedrig, kurz von Wuchs (DN Koš Kr Š Sy Ahl.; Ni Kaz O: Mensch, Tier, Baum; Kaz auch z. B. von e. aufrechtgestellten Brett); mittelgroß, -hoch (KoP); kurz (Kr)' (DEWOS 747). – **vog.** TJ tǎlk□ī, TČ tǎlkī, KU tǎlk□□, tǎl□k□, KM tǎlk□, KO tǎlk□□, VN tǎlka, VS LU tǎlk□a, LO So talk□a 'niedrig' (GOV); TJ . . So (DEWOS); N, LM LU P tǎlkw□, K tǎlkwä, T tǎlki 'alacsony, sekély' (WWb 623a); KM LO 'niedrig' (KLE 368).

***9ā^mk/ *9ō^mk** 'pata' – **osztj.** V lönk, Vj jōnk, Trj J lönk, Ko tōnk, Ni tunχ (?), Kaz lönk 'Huf' (GOV 145); V lönk, Vj VK, Likr, Vart Mj Trj J, KoP, Kr, Sog Ts, Ni, Š, Kaz 'kopi to, Huf (V VK–J Sog Ni Š Kaz); den Huf umgebende Knochenscheide (Vj Ts); fleischige Stelle in der Mitte des Hufes, der Klaue (KoP); Klaue (J)' (DEWOS 776). – **vog.** TJČ tan, KU tonχ, P ton□k, VS tan□k□, LO tonχ, So tonχ, toχ 'Huf' (GOV); TJ . . KU . . LO 'Huf' (DEWOS); N т□ηχ, LM tonkh, LU т□ηkh (...), P т□ηkw, K т□ηkh (...), T т□η 'pata' (WWb 655a).

***9j^mk** 'mellső végtag (uszony, lapocka)' – **osztj.** Vj jan□, VK jan□, Trj J л□ηk, DN Ko tanχ, Ni tōnk, Kaz лōnk 'Flosse' (GOV 148); Vart lan□, VK, Likr, Mj, Trj J, Irt (DN KoP Kr), Ni, Kaz '1. Rückenflosse / ópi nnoj plavni k (von Barsch, Kaulbarsch u.a.; DN). 2. Widerrist von Rentier, Elch (Ni Kaz); lopatka, Bug, Schulterblatt (KoP; J: von Pferd, Bär u.a.). 3. ázük u modrü, Zunge der Fischreuse (J). – Sir.-Sperrfisch. 101 J Pym lānk Kehlzunge der Reuse' (DEWOS 775). – **vog.** SoO манѣъ (Altwog.); N tānk 'Rückenflosse', (z. T. in Zusammensetzung:) TJČ tāη, KU tāηχ, KO P tēnk, LO So tāηχ 'Floßfeder'

(GOV); N *tāηχ* id. P *t□ηkp* 'flossig' (DEWOS); N, LM *t□ηχ* (...), LU P K *t□ηkh*, T *tāη* (...) '(hát)uszony' (WWb 626a).

***ḡ** ^m *t/*ḡ q t* (BNM) 'folyó' – **osztj.** Trj J *□η□□*, DN *tāηat*, Ko *tāη□t*, Ni *tāηat*, Kaz *lāηal* 'Irtysch' (GOV 828); Mj Trj J *□η□□*, Likr, DN KoP Sog Ts, DT Koš Kr Tš, Ni, Kaz, KazSt, Ahl.-Mskr. (Atl), (Čem), (Ber), Vol. 'Irtysch' (DEWOS 784). – **vog.** TJ *tāwt*, KM *t□wt*, *tōwt*, *t□wt*, LO So *tāyt* 'Tavda, Sosva, Fluß' (GOV); So (St., vgl. TJ **tēwt*, KU *tā□wt*, KM *t□□wt* 'Tavda') (DEWOS); N *tā'jt*, LM *tajt*, P *taut*, K *taut* (...), T *tāut* '1. Szoszva 2. Tavda (Déli Szoszva) 3. (csak T) folyó' (WWb 614a); TJ *tewt* '(die) Tavda' (KLE 359); So *tayt* '(die) Sosva' (KLE 360).

***ḡup** 'evező' – **osztj.** V *luw*, Vj *juw*, Trj J *lup*, DN Ko Ni *tup*, Kaz *lōp*, O *lup* 'Ruder' (GOV 152); V *luw*, Vj VK, Vart, Likr, Mj Trj J, Irt (DN Kam KoP Kr Ts ua.) Ni Š, Kaz, Sy O 'veól o, Paddelruder (wie es die Ostjaken anstelle der festsitzenden Ruder gebrauchen); – festsitzendes Ruder (V VK–Trj Irt)' (DEWOS 787). – **vog.** (z. T. in Zusammensetzung:) TJ *tōp*, KU KM KO *tūp*, P *tup*, VNK *tōp*, VS LU *top* ~ *tōp□t* (num pl), LU T *tōp*, LM LO So *tūp* 'Ruder' (GOV); TČ . . So 'Ruder' (DEWOS); N, LM *tuop* (...), LU *top*, P K *tup*, T 'evező' (WWb 681b); KM 'Ruder' (KLE 373).

***ḡor** 'gyökér' – **osztj.** V *lor*, Vj *jor*, Vart *lor*, Likr *ḡor*, *ḡōr* 'Wurzel', Trj J *lōrt*, DN Ko *turt* 'Wurzelstock' (GOV 157); V *lor*, VT, Vj, VK, Vart, Likr 'koreny, Wurzel; – *kornevi we*, Wurzelstock (VT Likr; Vj: dicker); Wurzel vom Erdboden abwärts (Vj)' (DEWOS 799). – **vog.** K *tōr* (GOV, DEWOS); N *tār*, LM *to□r* (~*t□r*), LU P *t□r*, K *to□r*, T *tār* (~ *tār*) 'gyökér, szár, (T még) hajszal' (WWb 627b); TJ *tār*, KM *tōr*, So *tār* 'Wurzel, Faser' (KLE 374).

***ḡārq t/*ḡāq rt** 'súly(os)' – **osztj.** V *lāy□rt*, Vj *jāy□rt*, Trj J *□y□rt*, DN Ko *t□y□rt*, Ni *taw□rt*, Kaz *law□rt* 'schwer' (GOV 161); V *lāy□rt*, Vj, VK, Vart Likr, Mj Trj J, DN, Fil KoP Kr Sog Ts Tš, Koš, Ni, Š, Kaz, Sy, LitKaz, O 'tāxel űj, schwer; – schwierig, mühsam (Vj J KoP); *tāxeóty*, Schwere (VT Sy)' (DEWOS 742). – **vog.** KU *t□rw□t'*, *tārw□t'*, KM *t□rw□t'*, P *tārw□t'*, So *tārwit* 'schwer', TJČ *tār□tāη*, P *tarw□t□η*, *tārw□t□η*, VN LU *tārw□t□η* 'schwer' (GOV); TJ . . KU *tarwit* . . So id. (DEWOS); N, LM *tāriūt*, LU *tarūt*, P *tārwūt*, K *to□rwūt*, T *tārkit* 'teher, súly' (WWb 633a); KM, So 'Schwere' (KLE 377).

***ḡor m** 'jelzősinór' – **osztj.** V *lor□m*, Vj *jor□m*, Mj *lōr□m*, C Kam Ni *tur□m*, Kaz *lōr□m*, O *lor□m* 'Fühlleine' GOV 162); V *lor□m*, Vj, VK, Vart, Likr, Mj, Irt (Kam KoP Ts, Sir.-Sperrfisch), Ni, Kaz, O, Patk., Ahl. '„óí nka", (ni tka, óí gnal i zi ruet o tom, qto rüba „vosla")', Fühlleine (die der Fischer in der Hand hält und an der er fühlt, wann ein Fisch in das Fanggerät, bes. den Važan, schwimmt; V–Likr, Ni–Ahl.; zum sachlichen s. Sir.-Sperrfisch.); auf dem Wasser schwimmendes Brett od. Knüttel, an den die Fühlleinen gebunden

werden (Ts; Sir.-Sperrfisch.: Irt)' (DEWOS 802). – **vog.** So *tōrom* 'Fühlleine', K *tōrmāt*: *t.-sētep* 'Fühlleine' (GOV, DEWOS); N *t□rm□t* 'vadászat csónakról'; N *t□rm□tli*, LU *tīrmali* 'csónakról vadászik' (WWb 661b). – A **vog.** N *t□rm□t* 'vadászat csónakról'; N *t□rm□tli*, LU *tīrmali* 'csónakról vadászik' jelentésű adatok idetartozása kérdéses.

*@l^mk< 'szög, ék, nyárs' – **osztj.** VVj *jānk*, Trj J DN Ko *j□nk*, Ni Kaz *jan̄k*, O *j□nk* 'Nagel' (GOV 168); V-Vj VT *jānk*, VT, Vart Sur(...), Irt (...), Ni Kaz, O 'gvozdy, Nagel (V-Vj Sur Irt); Holznagel (Vj Trj); Holzpflöck, *ōpi ca* (V); eiserner Nagel (KoP Ts); piikki, Stachel (KoP); Bratspieß (Trj Mj J: für Fische); Stange mit daran gesteckten Fischen (Kaz); 2(!) Stöcke, an die getrocknete Fische gesteckt und die zusammen zum Verkauf gebracht werden (*s□rm □t j*; Ni); Ruderpflöck am Boot (O)' (DEWOS 387). – **vog.** TJ *līk*, TČ *līŋ*, KU KM KO *līχ*, P *leχ*, VN *liχ*, VS LU *leχ*, LO So *lēnk*, Keil'; TJČ *līkt-*, KU KM KO *līχt-*, P *leχt-*, VN *liχt-*, VS *leχt-*, LU *lēχt-*, LM *līχt-* 'keilen' (GOV); TČ .. So 'Keil' (DEWOS); N, LM *līχ* (...), LU P *līχ* (...), K, T *līŋ* (...) 'faszög, ék' (WWb 282b); P So 'Nagel, Pflöck, Keil' (KLE 186).

*jāq *j q 'apa' – **osztj.** VVj Trj J Ko *j□γ*, Ni *jīγ*, Kaz *jīw*, O *jij* 'Vater' (GOV 173); V-Vj Vart Likr Mj Trj J *j□γ*, DN DT, Fil KoP Kr Sog Ts Tš, Ni Š Mul, Kaz, Sy O, VolH, Ahl. 'otec, Vater' (DEWOS 324). – **vog.** TJ *jūw*, TČ *jāw*, KU *jeγ*, KM KO *jāγ*, P *jāγ* ~ *jāγ□w* (decl px/pl 1); VN *jā*, So *jaγ* 'Vater' (GOV); TJ .. KM KO .. So 'Vater', TJ *jūw-pūw*, KM *jāγ-pōw*, So *jīγ-pīγ* 'Bruder' usw. (DEWOS); N *jā'i* (...), LM *jāi* (...), LU *jā'i*, P *jāi* (...) K *jāi'* (...), T *jāu*, (...) 'apa' (WWb 142a), TJ *jū*, KM LO *jaγ*, So 'Vater' (KLE 80).

*jōk / 'szárított hal' – **osztj.** Ni *jōχ□l*, Kaz *jōχ□l*, O *jōχ□l* 'im Wald getrocknete Fische' (GOV 180); 'pozēm (vál enaá rūba, úkol a), im Wind (und dann am Feuer) gedörrte, im Rücken geöffnete Fische (kleine Barsche, Rotaugen ua., die Gräten bleiben, bei den kleinen Fischen auch der Kopf.)' (DEWOS 343). – **vog.** LM *j□χ□l*, N *joχ□l*, P *joχ□l* 'im Wald getrocknete Fische' (GOV); N (Szil.) *joχ□l*, LM P id. (DEWOS); N, LM (...) 'szárított hal' (WWb 164a).

*jak / 'mer, kanalaz' – **osztj.** Vj VK *jaγ□t-*, J *j□γ□t-*, DN Ko *jaχ□t-*, Kaz *jōχ□t-*, O *jaχ□t-* 'schöpfen' (GOV 181); VT Vj VK Vart Likr Mj *jaγ□t-*, J, Irt (DN KoP Kr ua.), O, Ni Kaz (selt), Cast., Reg. 'qerpaty, schöpfen, ausschöpfen (Irt Ni Kaz O; KoP Cast.: mit e. kleinen Gefäß; Kaz: mit e. Schöpflöffel oder e. Kelle, z. B. Mehl, Wasser, Fische aus der vollen Reuse); *vūgruzi ty*, (e. Last, Waren ua.) ausladen, (Boot, Schlitten) entladen (VK-J KoP Kr Kaz O Cast.) *rūty*, *pererūty* (napr. *vewi v áwike*; VT); ausgießen (Kr); abrechnen, abtragen (Gebäude; J)' (DEWOS 352). – **vog.** TJ *jakt-*, LM *jōχt-*, So *j□χt-* 'schöpfen'; VNK VNZ VS *joχt□s-* 'schöpfen' (GOV); TJ .. LM .. So 'schöpfen' (DEWOS); N, LM *jōχti* (...), LU K *joχti*, T *jaχtant* (...) 'kanalaz, mer' (WWb 165a); KM KO *joχt-*, LO *jōχt-* 'schöpfen'; TJ, TČ *j□χt-*, KU P

VNZ VS VNK LU LM So *joχt-*, id. (KLE 86).

*jɒ 'észak' – **osztj.** V *jil*, Trj J *ji*_Λ, DN Ko *jít*, Ni *jüt*, Kaz *jǐ*_Λ 'Norden' (GOV 186); V VK *jil*, Vart Mj Trj J, Likr, DN KoP Kr, Ni, Kaz, Ahl. (Atl) 'óever, Norden (VK–Ahl.); Himmelsrichtung (V)' (DEWOS 360). – **vog.** (z. T. in Zusammensetzung:) KU KM *jít*, P VN VS LU *it*, LO *it*, *iti* 'Norden, Nord-' (GOV); LO 'Norden', KU-M *j□t-wōt*, P VN-S LU *it-w□t*, LO *iti w□t*, 'Nordwind; – Ostwind (VS)' (DEWOS); N *ēt*, LM *it'* (...), LU *it* (...), P *j□t* (...), K *j□t* (...) T *it* (...) 'est, éjszaka'. (...) N *ēt-jēr* 'észak'; K *jiti-po□l* 'észak'; (...) N *iti-vōt* 'északi szél' (WWb 69b); KU KM 'Nordwind'; P VN VS LU, LO id. (KLE 101).

jīl q-* 'dörög' – **osztj. Kaz *jǐ*_Λ- 'dröhnen'; Kaz *jǐ*_Λ□_Λ- 'donnern' (GOV 188); Kaz *jǐ*_Λ- 'dröhnen / gremety (von etw. fernen Geräusch)' (DEWOS 364). – **vog.** TJ *ilk-*, So *jily-* 'donnern', KU KM *jäl*□_t- 'knallen'; P *jälk*□_t□_t- 'knallen' (GOV); TJ *j□lk-* 'donnern' . . So 'erdröhnen' (DEWOS); N *jīlij* ~ *jīlij* 'dörgő'; T *ilixni* 'dörgés'; *ilkānt* 'dörög' (WWb 157a); So 'dröhnen' (KLE 88).

jUnt-/jūnt-* 'varr', **jUnt pl/jūnt p* 'tű' – **osztj. VVj *jant-*, Trj J *j□nt-*, DN Ko *jont-*, Ni Kaz *jont-*, O *jant-* 'nähen'; VVj *jint*□_w, Trj J *jint*□_p, DN Ko *j□nt*□_p, Ni Kaz *jint*□_p, O *jint*□_p 'Nadel' (GOV 194); V-Vj *jant-*, VK, Vart Mj Likr, Trj, J, Irt (...), Ni Š Kaz Sy, O, CastOS, VolH, Páp.² (O), DN, Kr, Kam, Mul, KazSt 'si ty, nähen; – stopfen, flicken (Schuhzeug, Netz ua.), binden, zusammenfügen (mit e. óarga-Rutenring; Ni Š Kaz O)' (DEWOS 380). – **vog.** TJČ *jōnt-*, KU KM KO *jūnt-*, P *jūnt-*, VNZ *jont-*, VNK *junt-*, VS LU *jont-*, LM *junt-*, LO So *jūnt-* 'nähen'; TJ *jōnt*□_p 'Nadel' (GOV); TJ . . So 'nähen' (DEWOS); N *jūnti*, LM, LU, P *junti*, K *jūnti* (...), T *jōntant* (...) 'varr' (WWb 183a); P, So 'nähen' (KLE 94).

jE^m t* 'orsó' – **osztj. VVj *jōη*□_t, Trj J *j□η*□_t, DN Ko Ni Kaz *jer*□_t, O *joχ*□_t 'Spindel' (GOV 199); V Vj *jōη*□_t, VT VK, Vart, Likr Mj Trj J, Irt (DN DT KoP Kr ua.), Ni, Š, Kaz, O 'vereteno, Spindel (V VK–O); – Spinnwirtel (V, Vj: knöchere Scheibe); „Block” am pereveó-Vogelnetz, durch den die Schnüre laufen (V Vj)' (DEWOS 384). – **vog.** TJČ *jānt*, KU KM KO *jint*, P VNK VS LU LM *int* 'Spindel' (GOV); TJ . . LU 'Spindel' (DEWOS); N *int* (...), LM LU *int* (...), P *int* (...), K *jent* (...), T *jent* 'orsó' (WWb 136a). – A DEWOS a szó tövét is rekonstruálja (**jōη-*), valamint más képzett alakokat is felsorol.

*jOr '(fizikai) erő, képesség' – **osztj.** Ko Ni *jur*, Kaz *jqr*, O *jur* 'Kraft' (GOV 203); KoP Ni Š Sy *jur*, Kaz, O 'Kraft, Stärke / ói la; – Fähigkeit, Möglichkeit etw. zu tun (Ni Kaz O); Macht, Gewalt (z. B. des Beamten); Tragfähigkeit, tragfähig (vom Boot; Kaz O)' (DEWOS 403). – **vog.** LM *jōr*, So *j□r* 'Kraft' (GOV, DEWOS); N *jōr*, LM '1. erő, hatalom; 2. erős, hatalmas, hős' (WWb 175b); LO *jōr*, So 'Kraft' (KLE 97).– Valószínűleg összefügg a következő szócikkel.

*j r 'intellektuális képesség → büszkeség' – **osztj.** Vj Trj *jōr*, Kr *jār*, Ni

Kaz *jör* 'Erkenntnis'; VVj Trj *jör□η*, Kr *jär□η*, Ni Kaz *jör□η*, O *jär□η* 'stolz' (GOV 204); Vj Trj J Ni Kaz *jör*, Kr 'Erkenntnis-, Zaubervermögen, Zauberkraft, Kenntnis / *όποόobnoóty poznani á, magi qeókaá ói la, znani e* (Vj); *qi n*, Dienstgrad, Rang (Vj J), Amt (Trj); Würde, Großtuerei (Ni), Stolz, Hochmut (Trj Kr Kaz)' (DEWOS 401). – **vog.** KU KM *jor□n*, KO *jür□η*, So *jor□η* 'stolz' (GOV); KU-M So *jor-*: *jorη* 'stolz' (DEWOS); N *jor*, K *j□r* 'büszkeség'; N *jor□η*, LU *jarin*, K *j□rin* 'büszke'; N *joräsi* 'büszkélkedik' (WWb 175b); KM *jor□η*, So 'stolz, erhaben, vornehm' (KLE 99). – L. az előző szócikket.

*jurl *jür 'véráldozat' – **osztj.** VVj Trj J *jir*, DN Ko *jir*, Ni Kaz *jir*, O *jir* 'Opfer' (GOV 205); V VT Vj Vart Sur (Likr Mj Trj J) VK *jir*, Irt (DN Fil KoP Kr Ts), O, Ni Š Kaz 'xertva, blutiges Opfer, Tieropfer; – Opfertier (DN Š); aufgehängtes Opfer (Vart Likr Mj), als Opfer gegebenes, aufgehängtes Kattunstück, Tierfell usw. (Vj); Opfer (VK) Trj Ts)' (DEWOS 399). – **vog.** KU KM *jor*, P *jur*, LO So *jir* (LO So: ostj. Einfluß!); 'Opfer'; KO *jür□j-* 'opfern' (GOV); KU, P, So (DEWOS); N, LM P, K *jör* 'véráldozat' (WWb 158a); So 'Blutopfer', LO So 'ein Blutopfer verrichten, darbringen' (KLE 96).

*jvraq-n 'szamojéd' – **osztj.** V *järyan*, Vj *järkan*, Trj J *järyan*, DN Ko *jär□n*, Ni Kaz *jör□n* 'Samojede' (GOV 207); V VK *järyan*, Vj, Vart, Likr, Mj Trj J, Irt (DN Fil KoP Kr Sog Ts), Ni Š Kaz, Sy, CastI, CastS, Patk. (I Ko), Patk.D, Ahl. 'Samojede, Jurake, Nenze / *neneč* (Irt Ni Š Kaz Sy Ahl.); die Tschuden (Fil)' (DEWOS 405). – **vog.** KU KM KO *jōry□n*, So *j□rn* 'Samojede' (GOV); KU-M-O *jō□ry□n* . . So id. (DEWOS); N LU *j□r□n*, LM *jör□n*, P *ör□n*, K 'szamojéd' (WWb 176a); KM *jory□n* 'Samojede, samojedisch' (KLE 98).

*jirt 'hüvös, borult, esős idő' – **osztj.** Vj *irt* 'wolkiges Wetter', DN Ko Ni Kaz *jert* 'Regen', O *jirt* 'wolkiges Wetter', O *jert* 'Regen' (GOV 208); V VT *jirt*, Vj *irt*, O *jirt* 'wolkiges, rauhes Wetter im Sommer / *obl aqnaá, óurovaá pogoda letom* (Vj); kalt, rauh (im Sommer; O); *paómurnüj, hmurnüj, óumraqnüj, holodnüj* (o *pogode*; VT)'; Irt (DN KoP Kr ua.) *jert*, Ni O, Kaz, Š Sy 'doxdy, Regen' (DEWOS 411). – **vog.** KU KM KO P *jert* 'kaltes Wetter', TJ *jirt□w*, TČ *järti* 'kaltes Wetter', So *jert□sma* 'kaltes Wetter' (GOV); KU-M-O usw., So 'unfreundliches kaltes Wetter' (DEWOS); KU KM *jert-* 'kalt werden; frieren; vor Kälte zittern' (KLE 100).

jüst-* 'ajándékoz, jutalmaz, megad' – **osztj. Trj J *just□-*, Ni *jost□-* (?), Kaz *jüst□-* (?), O *just□-* 'Gehalt bezahlen'; V *justim*, Trj *just□m*, Ni *jostam* (?), Kaz *jüstam* (?), O *just□m* 'Gehalt' (GOV 209); Likr Mj Trj J *just□-*, Ni, Kaz, O 'Gehalt bezahlen (einem Beamten) / *plati ty xal ovanye (qi novni ku)*; – schenken, e. Geschenk machen (nicht im schlechten Sinne; Trj J); (pass.) mit geringer Mühe bekommen (Beute, d.h. Gott schenkt sie; Ni Kaz O)' (DEWOS 415). – **vog.** KU KM KO *jost-*, LO So *just-* 'vergelt, belohnen' (GOV); KU . . So 'belohnen' (DEWOS); N, K *josti* 'megajándékoz', K *jost□l* 'ajándék' (WWb 185b).

*Ĵt r 'nyírfajd' – **osztj.** VVj *jet*□*rki*, Trj *j*□*t*□*rri*, DN *j*□*t*□*rri*□*j*, Ni *j*□*t*□*ra* 'Birkhuhn' (GOV 211); V-Vj VT *jet*□*rki*, Vart, Likr, Mj Trj, DN Fil Koš Kr Sog Ts, Kam, Ni, Š, Cast.(OS), Cast.(US), CastI, Sur, Irt 'Birkhuhn / *tetērka* (V-Vj, Vart–Š); *pol úska, koóaq* / Birkhahn (VT). tetrao urogallus, Auerhahn (Cast.OS Cast.US Cast.I); Irt *jittera*, Ber *jetri* tetrao tatrix, *teterev*, Birkhahn (Ber: foemina)' (DEWOS 420). – **vog.** KU *jāt*□*r*, LO So *jatri* 'Birkhuhn' (GOV); K *jāt*□*r* 'Auerhahn', So (DEWOS); N *jātri*, LM *jātr*□*η*, K 'nyírfajd' (WWb 152a).

kŭc-* 'csap' – **osztj. Šer *χās*□*-*, Ni Kaz O *χās*□*-* 'schlagen' (GOV 212); Keu *χāt*□*-*, Ni, Š Mul, Kaz, Sy, O, Vol., Ahl., PB, Reg. 'udari ty, schlagen, e. Schlag versetzen; – (die Augen) schließen (O)' (DEWOS 581). – **vog.** LO So *χās*□*-* 'schlagen', KU *χās*□*mt-*, KM *kēš*□*mt-* 'schlagen' (GOV); LO So 'schlagen', KU, KM (DEWOS); N *χosyi* (...), LM *kh*□*šši*, T *khōškh*□*nt* 'ráz, csap, legyint, csapkod, lenget; söpör; (T még) csihol' (WWb 111a).

ku -/kŭ* - 'csíp, éget (csalán)' – **osztj. VVj Trj J *kj*□*-*, DN *χe*□*-*, *χeš-*, Ni Kaz *χiš-* 'weh tun, schmerzen'; (z. T. in Zusammensetzung:) Trj J *kj*□*-*, Ko *χeš* 'Brennessel'; (GOV 218) J *kj*□*-*, Trj, KoP, V Vj DN, Kr, Ni Kaz 'Brennessel / *krapi va* (J)'; V Vj Trj *kj*□*-*, DN, Kr, Ni Kaz 'weh tun, schmerzen (V; Vj: Kopf); stechen (z. B. Stiche; ein Splitter im Finger; Trj); brennen (Brennessel; DN–Kaz) (DEWOS 429). – **vog.** TJČ *kōš-*, LM *kuš-*, So *χūs-* 'brennen (Brennessel)' (GOV, DEWOS); N *χūsiη* (...), LM *khūš*□*η* (...), LU *khūš*□*η*, T *khōš*□*η* 'csalán'; LM LU *khuši-* 'csíp (csalán)' (WWb 130a).

*kŭj 'ingovány, mocsár' – **osztj.** VVj *kōj*, DN Ko *kōj*, Kaz *k*□*j* 'Moor' (GOV 233); V-Vj *kōj*, VT, Vart, Irt (DN KoP Kr Ts ua.), Kaz, VDun 'bol oto, Sumpf, Morast (außer Kaz; V: mit Bülden, kleinen Erdrücken, niedrigem Wald; Vj DN Kr: mit kurzen Kiefern; KoP = *ńor*□*m*); *tundra* (VDun)' (DEWOS 597). – **vog.** KM *k*□*āj* 'Sumpf'; KM *k*□*āj*□*η*: *k*□. *wit*'; 'bol otnaá voda' (GOV); KU *k*□*āj*□*η-w*□*t*' 'bol otnaá voda' (DEWOS).

*kŭm *ŕ*/*kŭm *ŕ* *q* 'rozsomák' – **osztj.** VVj *k*□*m*□*γ*, Trj J *k*□*m*□*γ*, DN *k*□*mt*□*-*, Ko *kōmt*□*-* 'Vielfraß' (GOV 237); V-Vj *k*□*m*□*γ*, Likr, Vart Mj Trj J, DN Kam Tš, KoP, PMu. 'roóomaha, Vielfraß, – zur alten Sippe *oŕ'-kul-jay* gehörende Familie in Okonógi nü, ru. *I garmasev*' (DEWOS 639). – **vog.** TJČ *kim*□*t*, KU KM *kiym*□*t*, P VNZ VS LU *kīm*□*t*, *kīmāt*, LM *kīm*□*t*, LO *kiymat* 'Vielfraß' (GOV); TJ-Č . . LO *kīm*□*t* id. (DEWOS); N *kīmāt* (...), LM *kīm*□*t* (...), LU *kīmt*, P, K *k*□*m*□*t* (...), T *k*□*mk*□*t* (...) 'rozsomák' (WWb 213a). s8

*k q n 'kötő (ruhán), gomb' – **osztj.** VVj Trj *kēγ*□*-*, J *k*□*γ*□*n*, DN *k*□*η*□*n*, Ni *kŕη*□*n*, Kaz *kŕw*□*-*, O *kijin* 'Litzen, Schnüre' (GOV 238); V Vj Trj *k*□*γ*□*-*, VT J, DN Kr Ts, Ni Š Mul, Kaz, Sy, O, PB, Reg. '(zwei) Schnüre zum Zubinden von knopflosen Kleidungsstücken: Kleidern (V Trj), Hemdkragen (Vj), Kragen

(Kr), Hemd (Ts), Maliza (Sy); *snurki*, *zavázki na odexde*, *obuvi*, *oborki* (VT); *nappinuoranen*, Knopfschnüre (Trj Kaz O); *pugovi ca*, Knopf (Trj J DN Kr Ni Š PB); „Knopfloch”, Loch, das vor dem Fellabziehen in das Fell des Bären gestochen wird (Bärenspr.; Š) (DEWOS 605). – **vog.** KU KM *kiγ□n*, LO *kēγ□n*, So *kēη□n* 'Knopf' (GOV); KU-M *k□γ□n*, KO *k□γn□*, So 'Knopf', LO *kēγn*, 'Bindeschnur' (DEWOS); N, LM LU *kīn*, P T *kīñ*, K *k□jñä* 'gomb, gombpótló zsinór' (WWb 207); KU *kiγ□n*, KM *kiγn*, KO, LO, So 'Knopf; (KM auch) anstelle des Knopfes zum Festhalten des Kleides gebrauchtes Holzstückchen; (LO, So auch) mit denen der Mantel und der Pelz zugemacht werden; (so auch) Stäbchen) die dem erlegten Bären auf den Bauch gelegt werden'. T, P, VN, VS, LU 'Knopf' (KLE 141).

*k0q s 'ösz (mn.)' – **osztj.** Ko Kam *χ□w□s* 'grau (Kopf)' (GOV 241); Kam KoP, Patk. 'grau (Kopf) / *óedoj*' (DEWOS 582). – **vog.** N *χ□us* 'hamuszürke; aschgrau' (GOV); N 'aschgrau' (DEWOS); N *χ□us puηkpä* 'öszhajú' (WWb 115a); KM *kows : kows_t* 'graues Haar' (KLE 102).

k l-* 'kiserken, láthatóvá válik' – **osztj. VVj *k□l-*, Trj J *k□l-*, DN Ko *k□l-*, Ni *kāt-*, Kaz *kāl-*, O *kāl-* 'sichtbar werden' (GOV 251); Ni *kāt□*, Kaz *kāl* 'Blut' (GOV 252); V Vj *k□l-*, Trj, Irt (DN KoP Kr Sog Ts), Ni Š, Kaz, O 'vi dnety(óá), ótaty vi dnüm, vüj ti, sichtbar werden, zum Vorschein kommen, erscheinen (V DN KoP Kr Ts Ni Š); hervorleuchten (Stern; KoP); aufgehen (Sonne; V); sichtbar sein (Kr Sog Ni Kaz O; KoP: ein wenig); hervorstehen, hervorragen (KoP)' (DEWOS 613); Ni Š *kāt□*, Kaz, Ahl., PB, Páp.¹ 'Blut / *krovy*; – roter Beerensaft (Kaz selt.), PB *kali* „blutig (?)” (DEWOS 619). – **vog.** TJČ *kīl-*, KU KM KO P VN VS LU LO *kēl-* 'sichtbar werden' (GOV 251); ČdN Tob *келнь*, TuraG Ber *келњ*, SoO *келњ* (Altweg.); KU KM KO VS LO So *kēl□p* 'Blut' (GOV 252); TJ *kīl-* . . LO *kēl-* 'sichtbar sein' (DEWOS 613); KU-M-O LO *kēl□p* 'Blut' (DEWOS 619); N *kēli*, LU P LM K *kēli* (...), T *kīlānt* 'látszik, tünik, tükröződik' (WWb 204a); N K *kēlp*, LM *kēlp* ~ *kelp*, LU *kelp* '1. vér, 2. vörös' (WWb 204a); KU *kēl-*, KM *kēl-* 'sichtlich sein'; KM *kēl□p* 'Blut, rot' (KLE 143). – Valószínű, hogy a DEWOS, a GOV és a WWb által külön szócikkekben tárgyalt szavak összetartoznak, hiszen a 'láthatóvá válik, (kiserken)' jelentéssel rekonstruálható töből jelentéstanilag is levezethető a szóképzéssel előállt *osztj.* és *vog.* szavak 'vér' jelentése.

*k0l 'elemózsia, útravaló' – **osztj.** Vj *kāla*, Trj J *kāl□*, Ko *χāt*, Ni *χat□*, Kaz *χāl*, O *χāl* 'Proviant' (GOV 243) Vj VK, Vart, Likr, Mj Trj, J, KoP Koš, Kr, Kam, Ts, Ni, Kaz, O, PB 'zapaó, Proviant, Wegzehrung' (DEWOS 469). – **vog.** TJ *kālē*, KU *χōl*, KM KO P VN VS LU *kōl*, LO *χōli*, So *χ□li* 'Reisekost' (GOV); TJ . . So 'Reisekost' (DEWOS); N, T 'útravaló' (WWb 98b); KU, KM, So 'Reisekost, Wegkost, Proviant' (KLE 110).

k0l<k-* 'fönnakad, lóg' – **osztj. Sur *ko!□ηk-*, J *kul□ηk-* (!), Ko Ni *χul□χ-*,

Kaz $\chi\phi/\square\chi$ - 'takertua; hängen bleiben'; V $k\phi/\square\gamma/\square$ 'zum Schaukeln' (GOV 257); SurT $ko/\square\eta k$ -, J, KoP Kr Ni, Kaz, PB, Reg. 'zadety (SurT); an etwas hängen bleiben (J–Kaz; z. B. Eichhörnchen an e. Ast: KoP; Baum beim Fällen an einem anderen: KoP Ni; der hochgeschleuderte Zederknüttel an den Zweigen der Zeder Kaz); **zaótráty** (SurT); sich auftrennen, aufgehen (richtig: hängen bleiben, nicht fest anliegen, z. B. ästiges Holz, wenn man es aufeinander schichtet; St.) (PB) (DEWOS 489). – **vog.** TJ $kolākl$ -, KU $\chi ol/\square\chi l$ -, KM $k\square ol/\square\chi l$ - 'takertua; hängen bleiben' (GOV); TJ, KU, KM, N $\chi\phi/\square\chi$ - 'hängen bleiben' (DEWOS); N $\chi\phi/\square\chi/\square l\acute{a}li$ 'himbáložik, siklik, csúszik' (WWb 97b).

***kāl** q - 'viszket' – **osztj.** DN Ko $\chi\acute{a}t/\square$ - 'jucken'; Ni $\chi\acute{a}t/\square$ '(Pferd) mit empfindlicher Haut (?), lebhaft' (GOV 262); DN $\chi\acute{a}t/\square$ -, $\chi\acute{a}t/\square$ -, KoP, Kr 'jucken, kitzeln/ **zudety**' (DEWOS 490). – **vog.** KU $\chi/\square l/\gamma$ -, KM KO $k\acute{a}l/\gamma$ - 'jucken' (GOV); (Ahl.) $qal'gam$, KU $\square/\square l/\gamma$ -, KM KO $k/\square l/\gamma$ - 'jucken'; K $kh/\square l/\gamma$ - ~ $\chi/\square l/\gamma$ - 'viszket' (WWb 102a). – A fenti szavak feltehetőleg a finnugor kori, ugyanilyen jelentésű, palatális hangrendű * $ki\acute{e}$ - tő (UEW 157) – ennek POU fejleményei * $k\acute{a}l/\square\gamma$ -/ * $k\square/\square\gamma$ -/ * $k\acute{o}l/\square\gamma$ - (GOV 263), osztják és vogul folytatói: DEWOS 631, WWb 189a, KLE 146. – veláris változatai, amelyek az ismert adatok szerint csak az – egymással szomszédos – keleti vog. és déli osztj. nyelvjárásokban alakultak ki.

***kAm** 'furat, vágat, lyuk' – **osztj.** (z. T. in Zusammensetzung:) Vj kam , Trj $k\square m$, DN Ko χom , Ni Kaz $\chi\acute{o}m$, O χam 'Sarg' (GOV 266); V Vj kam , Trj, J, Kam KoP Kr, Ni Kaz Sy, O, PMu., Patk., Ahl., PB 'gnezdo u pesni dl á qerena (VT), Höhlung in der Eishacke für den Stiel (V Vj Trj Kam KoP Kr Ni Kaz O Ahl.), Höhlung der Lanzen spitze (DN KoP Ni Kaz), der Rentiertreibstange (O), Axtloch (DN KoP Kr); Hülle (PB); ausgehöhlter Baumstamm (Ahl.); **grob**, Sarg (Vj Patk. PMu.); Schimpfwort (Sy)' (DEWOS 493). – **vog.** (z. T. in Zusammensetzung:) TJČ $kam/\square l$, KU $\chi/\square m/\square l$, KM KO $k/\square m/\square l$, P $kom/\square l$, VN $kam/\square l$, LO So $\chi om/\square l$ 'Sarg' (GOV); T $kh/\square m/\square l$ - $j\acute{i}w$, P $kh/\square m/\square l$ - $j\acute{u}$ 'Sarg', LO So 'Schimpfwort; Sarg' (DEWOS); N, LM LU P K, T '(N LM) pokol, ördög, (LU) fekély (fene, rosseb; ördög, (P K T) koporsó, sírgödör' (WWb 102a).

***kāmC** $r/\acute{k} mC$ r 'halom, rakás' – **osztj.** J $k\square mt/\square r$ 'kleiner Haufen' (GOV 268); J $k\square mt/\square r$ 'kuqka, kleiner Haufen' (DEWOS 643). – **vog.** TJČ $k\acute{a}m\acute{c}/\square r$, KU KM $k\acute{o}m\acute{s}/\square r$, KO P VN VS LU $k\acute{a}m\acute{s}/\square r$ 'Buckel' (GOV; DEWOS); LM K $k\acute{a}m\acute{s}/\square r$, LU $k\acute{a}m\acute{s}\acute{i}r$, P $k\square m\acute{s}/\square r$, T $k\acute{a}m/\square r$ (...) 'púp' (WWb 190b); KM $k\acute{o}m\acute{s}er\eta$ 'krumm (Baum)', TJ 'Buckel' (KLE 147).

***kämp**/ ***k mp**/ ***kömp** 'halom' – **osztj.** V $k\acute{o}mp$, Trj $k\square mp$ 'Aufmaß' VVj $k\acute{o}mp/\square\eta$, Trj $k\square mp/\square\eta$, DN $k\acute{o}mp/\square\eta$ 'überevoll' (GOV 270); V Trj $k\acute{o}mp$ 'Übermaß / **l i sek** (V); (Erd-, Schnee-) Haufen (Trj)' (DEWOS 641). – **vog.** TJČ KU KM KO P $k\acute{a}mp$, LO So $kamp$ 'Aufmaß' (GOV); TJ-Č P $kemp$, KU-M-O, LO So 'Hügel, Aufmaß' (DEWOS); N $kamp$ (...), LM $k\acute{a}mp$ (...), P T $k\square p$, K

'domb, halom' (WWb 190b); KM 'Übermass; Überfluss, Macht' (KLE 147).

kIm(p)* / 'ruhaszegély, ruhaszárnny' – **osztj. VVj *kim*□l, Trj J *kim*□λ, DN Ko *kim*□t, Ni *kīm*□t, Kaz *kīm*□λ, O *kim*□l 'Saum, Rand' (GOV 272); V-Vj *kim*□l, Vart Mj Trj J, Likr, Irt (DN KoP Kr Ts ua.), Ni Š, Kaz, O, Ahl., PB '1. **pola, bort u odexdü**, Saum des Kleidungsstückes (V Trj J Irt Ni Š Kaz PB; DN: ringsum); Vordersaum eines (langen) Kleidungsstückes (J KoP; Vj: wenn man die Kleidung anhat); Rand der vorderen Öffnung e. Kleidungsstückes (VK Vart Likr Mj Ni Kaz; V: vom Hals nach unten); untere Ecke eines vorn offenen Kleidungsstückes (Trj J KoP O; Vj: wenn man die Kleidung anhat); Schoß der Kleidung (Š Ahl. PB); Schürze (am Kleid; Ahl.). 2. Rand / **kraj** (z. B. e. Sumpfes, e. Stadt; Š Kaz); Traufrand des Daches (Vj)' (DEWOS 638). – **vog.** TJČ *kiplī*, KU KM KO VNK LU *kēp*□l, LO So *kēmpli* 'Saum, Rand' (GOV); TJ-Č, KU-M-O . . So 'Saum, Rand' (DEWOS); N *kēmpli*, LM LU P K *kēp*□l, T *kipli* 'ruhaszárnny' (WWb 205a); LO, KM *kēpp*□l 'Schoss, Saum (des Kleides)' (KLE 147); KM *kēpp*□l 'Schoss, Saum' (KLE 152).

kOn-* 'ragad, tapad', *kOnt 'fülsír; odaragadt, leégett ételmaradék' – **osztj. V *kāna-* 'uópety', Trj *kān-*, *kāna-* ~ *kōn-*, J *kān-* ~ *kōn-*, DN Ko Ni Kaz O *χān* 'anheften, ankleiben'; VVj *kont-* (+: *kōnt-*) (imp) (!), Trj *kōnt-*, Ni *χunt-*, Kaz *χont-* 'zusammenkleben' (GOV 278); Vj *kont*, Trj J *kōnt*, Ko Ni *χunt*, Kaz *χont*, O *χont* 'Ohrenschmalz' (GOV 291); Trj J *kān-*, Irt (DN DT KoP Kr), Ni Kaz Sy O, PB, Reg. '1. subj. Konj., oft passivisch: **pri li paty, pri klei tyóá**, kleben bleiben, sich ankleben, sich anbacken (z. B. Schnee am Schneeschuh: Trj DN Kr Kaz O); Suppe am Kesselboden: Kaz O); hängen bleiben, stecken bleiben (DN KoP); haften bleiben (Krallen beim Klettern, Zahn beim Beißen; Sy PB Reg.); sich fest aneinander fügen (Ni Kaz O); schneiden, fassen z. B. Messer den Bart; Ni). 2. meist mit obj. Konj.: **tronuty, sevelity** berühren, bewegen (DN DT KoP Kr Mj); – reizen, necken (Ni); ? coire cum femina (KoP)'; VT *ko*□t [□], Vj *kōnt* Likr Mj Trj Ni *χunt*, Kaz *-χont*: *p*□t-*χ.*, O *χont* 'am Kesselboden angeklebter (und unten etwas angebrannter) Teil der Suppe od. des Breis, gegessen wird (Vj Trj Ni Kaz O); **usnaá óera**, Ohrenschmalz (VT Likr Mj Ni); **voópl ameni tely v kapóúle** (VT) (DEWOS 504). – **vog.** KU *χ*□n- ~ *χān-*, KM *k*□n-, P *kan-*, VN *kān-*, So *χan-* 'hängen, heften'; KM *k*□nt-, P *kant-* 'aufhängen'; TJČ *kanānt-* 'hängen (intr.)' (GOV 278); KU *χ*□t, KM *k*□t, KO *k*□nt, P *kant*, LO So *χant* 'Ohrenschmalz' (GOV 291); KM-O *k*□n-, LM *kānl-*, N *χan-* 'hängen, leimen ua. '; KU □□t . . So □ant 'Ohrenschmalz' (DEWOS); N, LM *khani* (...), LU P *khani*, K *kh*□ni (...), T *kh*□n□l 'érint, bánt, fűgg, ráakad, ragad'; N *χant*, P *khat* 'ételmaradék az edényben, kozma'; N *pal*-*χ.*, P *pāl*-*kh.* 'fülsír' (WWb 75b); KM, P, So 'hängen, hängen bleiben' (KLE 116).

*kOr 'mocsár, ingovány' – **osztj.** VVj *kor*, Trj J *kōr*, DN *χur*, Kaz *χor*, O *χor* 'sehr nasser Rand eines Moores' (GOV 307); V Vj *kōr*, Trj J, DN KoP Koš Kr

Ts, Kaz, Sy, O 'qi ótoe, ne zaroósee, topkoe bol oto, l üva, offenes, baumloses Moor (VT J Irt; Trj: nur mit Moos bewachsen); sehr nasser Rand eines Sumpfes, wo nur kurzes Gras wächst (V); ungangbarer, mit niedrigen Birken bewachsener Sumpf an Flußläufen (Vj); langer, schmaler, mit niedrigem Wald bewachsener Sumpf (Kaz)' (DEWOS 538). – **vog.** KU χ or γ , KM $k\Box r\gamma$, KO $k\Box r\bar{i}$, P VNK $k\Box orra$, LO So χ ori 'weiche, schwankende Stelle im Nadelwald' (GOV); KU . . So 'Sumpf' (DEWOS); K $khw\Box r\gamma$ 'a folyó két oldalán elterülő posvány' (WWb 132b); LM $kwarr\Box$ 'kis mocsár' (WWb 232b).

***kUr-** 'fél, tart valamitől' – **osztj.** VVj $kur-$ 'Angst empfinden'; Trj $kur\Box r\Box-$ 'sich ängstigen'; J $kori-$, Ko χ ur $\Box j-$, Ni χ ur $\bar{i}j-$, Kaz χ or $\bar{i}$ -, O χ ori- 'sich fürchten'; Vj $k\Box r\bar{i}$, $k\Box r\bar{i}$, Trj $k\Box r\bar{i}$, J $k\Box r\bar{i}$, Ko $\chi\bar{o}r\Box$, Ni χ ur $\Box$, Kaz χ or $\bar{i}$, O χ ori 'scheu' (GOV 314); V Vj $kur-$ 'sich in acht nehmen, ängstlich sein / oóteregatyóá, opaóatyóá (Vj)' (DEWOS 543). – **vog.** KO $k\Box ur-$, P $kur-$ 'fürchten', LO So χ uraxl- 'fürchten', So χ urim- 'erschrecken', N χ uri 'furchtsam' (GOV, DEWOS); N, LM $khur$, $khuri$, LM $khur$ 'félénk, óvatos' (WWb 128a).

***káRA** 'puszta <vidék>, ritkás <erdő>' – **osztj.** Trj $k\bar{a}r\Box$, Ni $\chi\bar{a}r\Box$, Kaz O $\chi\bar{a}r$ 'spärlich bewachsen' (GOV 318); Trj $k\bar{a}r\bar{z}$, Ni Š, Kaz O, Ahl., PB 'spärlich bewachsen (mit Bäumen ua.) / redki j (o l eóe; Ni Š Kaz O); kahl (PB); dünn, undicht (Ahl.); selten (Š Ahl.)' (DEWOS 546). – **vog.** P $karra$: $k. m\bar{e}$, LU kar : $k. m\bar{e}$, LM $k\bar{a}ra$: $k. m\bar{e}$, LO So χ ara: $\chi. m\bar{a}$ 'qi ótoe meóto' (GOV; DEWOS); N χ arä, χ ara, LM $khara$ (...), K $kh\Box r$ 'ritka, gyér, széles, tágas' (WWb 83a); So χ ara 'baumlos, arm an Reisig, Gras (Land, Stelle)'; P, LU, LO 'baumlos (Land, Stelle)' (KLE 125).

***k r 9-** 'megmerevedik, megdermed, megalvad' – **osztj.** Ko $k\Box r\Box t-$, Kr $k\Box rt-$, Ni $k\bar{a}r\Box t-$, Kaz $k\bar{a}r\Box t-$, O $k\Box r\Box t-$ 'steif werden' (GOV 320); Kam KoP $k\Box r\Box t-$, Kr, Ni, Kaz, O 'okoqenety, steif werden, erstarren (Kam Kr O: z. B. Beine beim Sitzen; Ni Kaz: Bein od. anderes Glied; KoP: bei schwerer Krankheit; Kaz O: ein Toter); einschrumpfen, eintrocknen, so daß es nicht wieder gerade gestreckt werden kann (z. B. Finger; gespannter Bogen; Schlittenkufe in der Presse); (fig.) für lange Zeit in derselben Lage bleiben (Mensch; Kaz); gerinnen (Kam Kr)' (DEWOS 679). – **vog.** KU $k\Box rt-$, KM $k\Box rt-$, P $kart-$, VN $k\bar{a}rt-$ ~ $kart-$, VS LU LO So $k\bar{a}rt-$ 'erstarren', TJ $k\bar{a}rt\Box wj-$ 'erstarren' (GOV); TJ . . So 'erstarren' (DEWOS); N, LM $karti$, K $k\Box rti$ (...) 'megmerevedik, megfagy, megalvad, elzsibbad', N $kart$, K $k\bar{a}r$ 'alvadt vér, geronnenes Blut' (? < syrj.), P $vur-kort$ id. (WWb 195a); LO 'erstarren' (KLE 157).

***kUr p** 'kéreg, héj' – **osztj.** DN Ko χ ur $\Box p$, Ni Kaz $\chi\Box r\Box p$ 'korka' (GOV 328); Irt (DN KoP Kr Ts ua.) χ ur $\Box p$, Ni Kaz, Ahl. 'korka, Rinde (des Brotes, der Pirogge; außer KoP); – Schorf (auf e. Wunde; DN KoP; DN = $ker\Box p$); dicke, irgendwo abgerissene Scheibe Zirbelkiefernrinde; dickes, schlechtes Stück Le-

der (Ni Kaz); **plena**, Splitter am Eisen (DN Kr), an der Schneide e. Schneidewerkzeugs (DN Ni Kaz)' (DEWOS 557). – **vog.** (Ahlqv.) *gorpa*, Ju. *xpn*, *xopn*; N *xypyn* 'korka' (GOV); (Ahl.) [K] N *χurup*, K *χorp* 'korka' (DEWOS); N *χurp*, LM *khurp*, P *khurp*, K *khqrp* 'hég, kéreg' (WWb 129a).

kôr(t)*- 'ugat' – **osztj. DN Ko Ni Kaz O *χôr*- 'aufbellen'; VVj *kôr*-*γt*-*γl*-, Trj *kôr*-*γt*-*γl*- 'wütend anbellern' (GOV 329); V Vj *kôr*-*γt*-*γl*-, Trj J *kôr*-*γt*-*γl*-, DN Fil Ts *χörtit*-, KoP Kr Tš *χôr*-*tit*-, Kaz *χörtij*- 'laáty, bellen, anbellern (Hund; VT: **na zverá** V Vj Trj: z. B. e. Bären)' (DEWOS 553). – **vog.** TJ VN LM *kort*-, So *χort*- 'bellen', P *kort*-*nt*-, VN *kortant*- 'bellen' (GOV); K *khw*-*rt*-, P LM *khw*-*rt*-*mt*-, So *ort*- 'bellen' (DEWOS); N *χrti*, *χorti*, LM *khw*-*rti*, *kh*-*rti*, LU K, P *khwrti*, T *khurt*-*nt* 'ugat (állatra)' (WWb 109b).

*klt- 'küld' – **osztj.** VVj Trj J DN Ko *kit*-, Ni Kaz *kít*-, O *kit*- 'schicken'; Trj *k*-*t*-*γ*-, Ko *k*-*t*-*γ*-, Kaz *katí*- 'schicken', Ni *katíjt*- 'schicken' (GOV 334); V-Vj Vart Sur (Lirk Mj Trj J) Irt (DN KoP Kr Sog Ts) Ni Š Kaz Sy *kít*-, O 'poól aty, **otpravi ty**, schicken, senden – **gnaty**, (irgendwohin) treiben (Trj; J: z. B. die Kuhe nach Hause); vertreiben (J); **pogonáty**, antreiben (Pferd, Rentier; VT VK Vart Sur); verfolgen (Trj)' (DEWOS 697). – **vog.** TJČ *kít*-, KU KM P VN VS LU LM LO So *két*- 'schicken' (GOV); TJ-Č . . So id. (DEWOS); N LM LU P K, T 'küld' (WWb 212b); KM, LO 'senden, schicken, zureden, weggehen lassen' (KLE 165).

*kÁtrÁ 'régí, öreg' – **osztj.** Kaz Syn *katra*, O *k*-*tr*- 'alt' (GOV 343); Kaz Sy *katra*, O, Ahl., Š 'ótarúj', alt (Kaz O: von Gegenständen, selt. von Menschen, Tieren); – ehemalig (Sy Ahl.); **ranyse**, früher (Kaz Sy)' (DEWOS 705). – **vog.** KU KM KO LO So *kātra* 'alt' (GOV); KU *kōātr*, KM-O *k*-*tr*, LO So 'alt (z. B. Seil, Heu)' (DEWOS); N LM *katrā*, K *ko*-*tr*- 'régí, ócska, száraz' (WWb 202a); KU KM KO *kātr*, LO So 'alt' (KLE 166).

*lâc 'madárfajta (fürj)' – **osztj.** VVj Trj *lât*, J DN Ko *lât*, Ni *lós*, Kaz *lâs*, O *lâs* 'perepel ka' (GOV 344); V VT Vj, Trj, J, Irt (DN Kam KoP Kr), Ni, Š, Kaz, O 'perepel ka (VT DN Kam Kr; V J KoP: „,?") e. kleiner Vogel mit kurzem Schnabel und gelben Beinen, wohnt im Gras an Ufern, vikla?, Totanus? (Irt); e. kleiner Watvogel mit roten Beinen, vikla? (wer ihn tötet, fängt im Winter 2–3 Füchse; Trj); rantaharakka, Strandfischer (Vj); e. kleiner Ufervogel (nicht zu sehen; man kann ihn sehen, wenn man den Pelz u.a. links anzieht; Ni Š Kaz O). Name nach dem Ruf (Trj; ruft *lât wât*: KoP); ruft gewöhnlich in der Nacht, wenn er am Tage ruft, gibt es Regen (Trj)' (DEWOS 860). – **vog.** KU *lâs*, KM *lâs*, P VN *lôs*, VS *lâs*, LU *lâs*, *lôs*, LO So *lôs* 'perepel ka' (GOV); KU *kâ*-*lâs* . . So 'perepel ka' (DEWOS); N, LM *lâs*, P *lôs*, K *lâs* 'fürj, haris' (WWb 268b); KU *lâs* KM, P *lôs*, VN *lôs*, VS, LU, LO So 'perepel ka' (nach Dal = Tetrao coturnix od. Coturnix dactylosomans, nach Pawlowsky = Wachtel) (KLE 181).

luj-* 'csicsereg' – **osztj. VVj *loj-*, Trj J *loj-*, Kam Ni *tuj-*, Kaz *loj-* 'rufen, singen' (GOV 345); V VT Vj *loj-*, Trj, Kam KoP Ni Š, Kaz, Ahl.-O, PB 'rufen (der Kuckuck, V Vj Kaz), *kri qaty*, *pety* (o *pti cah*, VT); rufen, singen (auch Singvogel, Wildente, Gans, Kranich; nicht „Wald"vogel; Ni Š Kaz); singen (Ahl.); „zwitschern" (PB)' (DEWOS 720). – **vog.** K *l□jj-*, N *lujγ-*, LO *lujγ-* 'singen', KO *loj□s-* 'zu singen beginnen' (GOV); K, N 'singt' (DEWOS); N, LM LU *lujji*, K, T *lōj□-nt* 'énekel, csicsereg, kakukkol' (WWb 275a); K *loj□s-* 'zu singen beginnen' (KLE 169).

llq/ *llm* 'mókus' – **osztj. VVj *länki*, Trj J *l□ηki*, DN Ko *t□ηk□*, Ni *tan□*, Kaz *lan□kī*, O *l□ηki* 'Eichhorn' (GOV 348); V-Vj Likr *länki*, Vart Mj Trj J, Irt (DN KoP Kr Ts ua.), Ni Š, Kaz, Sy, O 'belka, Eichhörnchen, – Eichhörnchenfell (Vj Š Sy); Kopeke (Irt: DN Fil KoP Kr Ts Tš)' (DEWOS 780). – **vog.** Lja. *léene*, SoG BerG *léngen*, TM *lin*, *líne* usw. (Altwog.); TJČ *läj□n*, KU KM P *liγ□n*, VN VS LU *līn*, LM *liγ□n*, LO So *lēη□n* 'Eichhörnchen' (GOV); TJ-Č *lein* . . So *lēη* id. (DEWOS); N, LM *līn* (...), LU, P *l□jn*, K *l□γ□n*, T *l□i-n* (...) 'mókus; kopek' (WWb 255b); KM, LO So 'Eichhörnchen' (KLE 177).

lōq-* 'mos' – **osztj. VVj *lōγit-*, Trj *lōγit□-*, J *lōwit□-*, Kaz *lōχit-*, O *lōχit-* 'waschen'; DN Ko *tōχetít□-*, Ni *tōχet's□-* 'waschen' (GOV 349); Trj *lōγit□t□-*, J, V Vj, VT, Kaz, O 'müty, umüty, pol oókaty, waschen, spülen, – Gefäße: Vj Trj J Kaz O; Hände, Gesicht: Trj J Kaz O; Fußboden: J; jmd. anderen: Vj; Wäsche spülen: Trj (J: nicht Kleider)' (DEWOS 870). – **vog.** TJČ KU KM KO VS LU LO So *lowt-* 'waschen' (GOV); TJ-Č *k□wt-* . . So id. (DEWOS); N, LM LU, P, K, T *lūt□-nt* (...) 'mos' (WWb 271b).

l□k* 'kör, karika' – **osztj. VVj *l□k*, Trj *lek□*, DN *l□k*, Ko *lok*, Ni *lak*, Kaz *lak*, O *loχ* 'Ring, Kreis' (GOV 351); V *l□k*, VK Vart, Likr Mj Trj J, DN Ts, DT KoP Kr, Ni Š, Kaz Sy, O, Ahl. 'kol yco, Ring (KoP Kr Š Ahl.; Ts: „nicht Finger-ring"; Ni Kaz O: aus Eisen, Kupfer, Holz u.a.); Kreis (Likr Kr Ni Š Kaz Sy O Ahl.); *motok* Zaspel, aufgehaspelt Garn, Garnsträhne (V VK Sur DN DT KoP Kr Ni Š Kaz O); *homut*, Kumt für Pferde; Halsleine (des Renntiers, des Zughundes; Ni Š Kaz O); *krendel y*, Kringel (Kr); im Kreis gehender Pfad (Kr)' (DEWOS 821). – **vog.** TuraG *лахъ*, Ber *лакъ*, SoO *ляку* (Altwog.); TJČ *läk*, KU *l□χ□~l□k□□t* (num pl), KM KO *l□χ□ ~ l□k□□t*, P *laχ*, *laχ□ ~ l□k□□t*, LU *laχ*, LO *lāk□*, So *lāk*, So *lāk□* 'Ring, Kreis', KU *l□χ□□*, *laχ□□*, KM *l□χ□□*, VNK *lāχχa*, *laχχa*, VS *lāχa*, LM *lāχa*, LO So *lākka* 'rund, herum' (GOV); KU *lāχ□w□*, KM-O *l□□χ□ P -laχ*, LO So 'Garnsträhne' (DEWOS); P *l□χ*, K *sēt□p-l□χw* 'fonalgombolyag' (WWb 261b); N, LM LU, P K 'kör, karika, kerekség' (WWb 246b); P 'Ende, Kreis, Gegend' (KLE 173).

l□k-* 'gyors helyváltoztatást végez' – **osztj. Trj *l□k-*, DN *tōk-*, Ni Kaz *t□k-* 'aufspringen' (GOV 353); VT *lōk-*, Trj, J, Irt (DN DT Kam KoP Kr Ts), Ni Š '1. *ki nutyóá*, *broói tyóá*, sich stürzen, eilig laufen (VT Trj Ni); aufspringen (Trj);

ins Wasser springen (D DT Kam); irgendwo hinein schlüpfen (J KoP Kr); plötzlich irgendwo auftreten (J KoP). 2. etwas plötzlich ergreifen, packen (Trj); anbeißen (Fisch an die Angel; Kr)' (DEWOS 735). – **vog.** KU *lāk□-*, *lāk-*, P *lāk-*, VS LU *lāk□-*, LO So *lak□-* 'plötzlich eintreten'; TJ *lāk□□t-*, TČ *lāk□t-*, P *lāχχ□t-*, *lāχχāt-*, VN VS *lāχχāt-*, *lāχχāt-*, LU *lāχ□āt-* 'springen'; KM *lāk□□lt-* 'springen' (GOV); KU, P, VS, LU *lāk□-*, LO So 'springen ua.' (DEWOS); N, LM LU P *lākwi* (...), K *lākwi* (...) 'érkezik, lép, lopózkodik, mozog, fölrak, ugrik, nyomul, bújik, fut, férközik, kúszik, hordoz, tolódik, távozik' (WWb 247b); P *lāk-*, So *lak-* 'sich bewegen, schleichen' (KLE 173).

***l□q-** 'előhúz, elővesz' – **osztj.** V *l□k□n-*, *l□k□n-*, Trj *l□k□□n-*, DN *l□k□n-*, Ko *lok□n-*, Ni *l□k□m□-*, Kaz *lak□n-*, O *lok□n-* 'losgehen', V *l□yim-*, DN *l□wem□-*, Kr *l□wim□-*, Ni *lawem□-*, Kaz *lawem□-* 'herausziehen', C *l□w□tt□-*, Kaz *law□tt□-* 'herausziehen' (GOV 355); DN *l□wem□-*, Kam Kr, KoP, Ni Š, Kaz '(mom.) *vüdernuty*, herausreißen, -ziehen, -nehmen' (DEWOS 862). – **vog.** N *lēwāt-* 'hervorziehen' (GOV, DEWOS); N, LM *läweti*, K *leuti* 'elővesz, levet, kihúz' (WWb 257b); So *lēwat-* 'herauslösen' (KLE 169).

***lōka-/*lāka-** 'üt, csap, kopog' – **osztj.** Vj *lāka-* 'klopfen, schlagen', V *lāk□γ-* 'klopfen, schlagen' (GOV 356); Vj *lāka-* 'schlagen, klopfen (das Herz, z. B. beim Erschrecken) / *ó i l yno bütyóá (óerdce npr. ot i ópuga)*' (DEWOS 824). – **vog.** TJČ *lok-*, KU *loχ-*, KM *lok-*, KO *lok□*, P VN *lok-*, VS *laχ□-* ~ *lōk□-*, LU LM *lok-*, LO So *loχ-* 'klopfen' (GOV); TJ-Č *k□k* . . So id. (DEWOS); N, LM *lōkhwi* (...), P, K, T *loχ□nt* (...) 'kopog, csattog' (WWb 262a).

***lUNCI *lUNC** 'nyál, hab, tajték' – **osztj.** VVj Trj *lijút*, J *lijút*, Ko *línít*, Kaz *l□s* 'Geifer' (Kaz: wog. Einfluß?) (GOV 361); V-Vj *lijút*, Vart Sur, Likr, KoP, Kaz Sy 'ól *úna*, Speichel (V–Sur); Geifer, Schaum eines Tieres (Trj J KoP); Schleim, Geifer (aus dem Mund e. Kindes, dem Maul e. Pferdes usw.; nicht: Speichel; Kaz Sy)' (DEWOS 839). – **vog.** (z. T. in Zusammensetzung:) KU KM KO *loś*, LO So *lus* 'Geifer' (GOV); KU *koś-w□t* . . So 'Geifer' (DEWOS).

***lāp/*l p** 'be(felé)-, meg-, rá-' – **osztj.** DN Kr *l□p*, Ni *lāp*, Kaz *lāp*, O *l□p* 'zu, hinein' (GOV 364); DN KoP Kr *l□p*, Ni Š, Kaz Sy, O, Patk., Ahl. '(Präverb) kiinni, umpeen, zu- / *za (v óbázi c glagolami v ómúóle zakopatý, zakrúty i tp.)*' (DEWOS 846). – **vog.** T *l□p-*, KU KM KO P *lāp-*, LO *lap-* 'zu-, ver-' (GOV, DEWOS); N, LM *lāp-* (...), LU *lāp-*, P, K *lāp-* (...), T *lāp-* (...), 'be-, el-, le- (igekötő)' (WWb 249b); KM *lāp-* P *lāp-*, *lāp-*, LO So (Präfix) 'zu-, ver-, voll' (KLE 178). – A KLE-szócikk néhány adata, a KU *lēp-*, LO So *lēp-* 'decken, bedecken', továbbá a KM *lēp* 'Dach' (KLE 178), valamint a képzett alakok nem tartoznak ide, hanem uráli koriak, ugyanúgy, mint a WWb 257a adatai (N LM LU *lēp-*, K *lāp-*, T *lip-* 'borít, belep, terít, takar') és a m. *lep-* ige (UEW 241).

***lEp<l-** 'csal, becsap' – **osztj.** Kaz *lep□λ-*, O *lep□l-* 'betrügn', Trj J

Λ□p□Λt□-, Ko Ni *tep□tt□-* 'betrügen' (GOV 366); Trj J Λ□p□Λt□-, KoP Ni Š, Kaz, O, Ahl. 'obmanuty, betrügen – lügen (Trj Kaz)' (DEWOS 788). – **vog.** N *lāpl-* 'obmanuty' (GOV, DEWOS); N *lāpli* 'becsap, megcsal, félrevezet' (WWb 251a).

lāt-/lôt-* 'pattog, ropog' – **osztj. J *lāt-* 'knipsen', V *lōtt□γint-*, Trj *lōtt□kint*, J *lātt□kint*, DN *lāt□χ□nt-*, Ko *lāt□χint* 'verrenken'; VVj *lōtk□mt□-*, Trj *lōγ□tk□mt□-*, DN *lātχ□mt-*, Ni *lōtχ□mt-*, Kaz *lōtχ□m^c-* 'verrenken' (GOV 369); J *lāt-* 'knacken (z. B. der Finger) / *wel katy* (npr. *palycam*)' (DEWOS 858). – **vog.** N *lotγ-* 'knallen' (GOV); N id. (DEWOS); N *latγi* (...), LM *l□tχi*, K *lōtγi* 'ropog, recseg, pattog' (WWb 282a); KM *lāt□γ-*, *lātκ-*, So *lat□γ-* 'knistern (?)', 'knacken (?)', 'knacksen' (KLE 187).

lāt-* 'kifakul, elsápad' – **osztj. Šer *lōt□χ* 'bleich', Ni *lōtχ□mt-*, Kaz *lōtχ□mt-*, O *latχ□mt-* 'bleich werden' (GOV 370); Š *lōt□χ*, Vol., VolH 'bleich (Š), *bl ednoóty* (Vol.) folt / Flecken, Flicker (VolH: falsch!)' (DEWOS 858). – **vog.** KU KM KO P *lōtp-*, LU *lotp-*, *l□tp-* (!) 'erbleichen' (GOV); KU-M *kōtp-*, KO, P *k□tp-*, LU *l□tp-* 'erbleichen' (DEWOS); N *l□tχati*: *χ□t-l*, LM *lōtχati* (...), P *l□tk□ti*, T *latkh□t-* (...) 'megfakul, kifakul, elsárgul, elhervad, elsápad' (WWb 269b).

*lāt 'idő' – **osztj.** VVj *lāt*, Trj J Λ□t, DN Ko *t□t*, Ni *tat*, Kaz *lat*, O *l□t* 'Zeit' (GOV 371); V Vj *lāt*, VT, Trj J, Irt (DN KoP Kr Ts), Ni, Š, Kaz, O, Patk. 'vremá, Zeit, – *órok*, Termin (Kr); Ziel, Grenze, Zielstreifen (O)' (DEWOS 810). – **vog.** K *lo□t*, N *lāt*, KM *l□t* 'Zeit, Mal, Stunde' (GOV); KM *l□□t* 'Zeit, Art', N *lāt* id. (DEWOS); N, LM T *lāt*, P *latt* (...), K *lat* (...) 'érték, minőség, mérték, mód, idő' (WWb 252b); KM 'Mal, Stunde, Zeit' (KLE 182).

lāp q-* 'súg, suttog' – **osztj. V *l□w□γ-* (!), Vj *lāw□γ-*, Trj J *lōp□γ-*, Ko *lāp□j-*, Ni *tōpīj-*, Kaz *lōpī-*, O *lāpi-* 'flüstern' (GOV 372); Trj J *lōp□γ-*, V Vj, VT, KoP, Ni, Kaz, O, Ahl. 'septaty, susukaty, flüstern, tuscheln' (DEWOS 874). – **vog.** TJČ *lāpk-*, KU *lōpū-*, KM *lōp□γ-*, VS LU *lapp-* 'flüstern' (GOV); TJ-Č, VS LU, P *l□pātal-* (Ahl.) *lōpgam* id. (DEWOS); N *l□pγi* (...), LM *lāppi*, T *lāpkh□nt* 'susog, súg, suttog' (WWb 285a).

l□k-* 'szid' – **osztj. VVj *l□γ□t-*, Trj *lēγ□□t-*, J *lēw□t-*, Ko *t□w□t-*, Ni *lāw□t-*, Kaz *lāw□t-*, O *l□w□t-* 'schimpfen' (GOV 374); V Vj *l□γ□t-*, V, VT, Trj, J, KoP, Ni Š, Kaz, Sy, O 'rugaty, schimpfen, schelten (VT Trj–O); *rugatyóá* (V J KoP); *zakri qaty*, jmdn anschreien (Vj); fluchen (Ni Kaz O)' (DEWOS 869). – **vog.** LO So *lūk-* 'schimpfen', P *lukt-* 'schimpfen'; KU KM KO *lök□mt-*, LO So *lūkamt-* 'schimpfen' (GOV, DEWOS); N *lūk□mti*, K *lök□mti* 'szid' (WWb 285b).

mUj<* 'vendégsereg, násznép' – **osztj. VVj *maj*, Trj J *m□j*, DN *moj*, Ni Kaz *m□j*, O *maj* 'Hochzeit' (GOV 380); Vj VK Vart Likr Mj *maj*, Trj J, Irt (DN DT Fil KoP Kr Sog Ts), Ni Š Kaz Sy, O, Patk. Ahl., PB 'sulhasjoukko, der

Bräutigam mit seinen Leuten (VK Vart Likr Mj Ni Kaz O; Bräutigam, Brautwerber, gehilfin: Vj); der Hochzeitszug (Patk.); *óvadyba*, Hochzeit (Trj J Irt Ni Š Kaz O Ahl.); *hääjoukkue*, Hochzeitsleute, die Hochzeitsteilnehmer (DT Ni Kaz O Patk.); Gast (PB)' (DEWOS 893). – **vog.** (z. T. in Zusammensetzung:) KU *mūj*, *mūjäy* (num du), KM *muj* ~ *mūjī*, P *muj*, VNZ VNK VS LU *moj*, LO So *mūj* 'Gast' (GOV); KM *mūj-*, P, VNK ... VS LU, So 'Gast' (DEWOS); N *muj* (...), LM *moj*, P, K *muj* (...) 'vendég, vendégsereg, násznép, vendégség' (WWb 318b); So 'Gast, Fremd, Freierschar' (KLE 191).

*mEq r 'bot, bunkó' – **osztj.** Vj *möy□r*, Trj *m□y□□r* 'Knebel...; Stock...' (GOV 384); V Vj *mxy□□r*, Trj 'Knebel an der Hechtangel, an der Schnur der Laufangel / *pal ka na udoqke* (Vj); Stock zum Totschlagen der Fische (Trj)' (DEWOS 915). – **vog.** TJČ *māw□r*, KU KM KO P VN VS LU *māyr*, LO So *mowr* 'Stock' (GOV); TJ-Č . . So 'Stock' (DEWOS); N *mūy□r* (...) 'tuskó, sulyok' (WWb 318a); KU KM P, LO So 'Stock, Keule' (KLE 191).

*mṽnt 'korábban, az imént' – **osztj.** VVj Trj J DN Ko *munt*, Ni *munt□*, Kaz *mṽntī*, O *munti* 'neulich' (GOV 395); V VT Vj Trj J *munt*, DN DT Kam KoP, Kr, Ni, Kaz, Sy, O, PB 'daveqa, äsken, vor kurzem, unlängst, neulich (V–KoP, Kaz–O); *prosl üj* (VT); *vqera*, gestern (V)' (DEWOS 937). – **vog.** TJČ *mant*, KU *mont*, KM KO *m□nt□*, P VN *monta*, VS *manta*, LU *mant*, LO *mōnt*, So *mūnt* 'früher' (GOV); TJ . . LO *m□nt*, So 'früher, jüngst' (DEWOS); N *mōnt* (...), LM *mānt*, P *m□nt□*, K *mont* (...), T *m□nt* 'régebben, minap, imént, (N még) bár, bárcsak, csak, tehát, hát, íme' (WWb 313a); KM *m□nt* 'neulich, früher, jüngst; vorhin' (KLE 196).

mŃN-*, **mŃN qt-* 'hajlít, göngyöl' – **osztj. Vj *mañi-*: *mañt kö□□y* 'Klappmesser'; Trj *m□ñi* 'verbeugen'; Vj Trj *mñ□y□□-*, Ko *mñ□t-* 'sich verbeugen'; Trj *mñip*, DN Ko *mñ□p*, Ni Kaz *mñ□p* 'Bündel' (GOV 397); Vj *mañi-*, Trj 'sich bücken, sich verbeugen / *nagi batyóá* (Trj)' (DEWOS 940). – **vog.** KU *māñ-* ~ *mañ-*, KM *m□ñ-*, KO *meñ-*, P *moñ-*, VS *mōñ-* ~ *mañ-*, LU LM *māñ-* ~ *mañ-* 'einwickeln'; So *māñiyt-* 'zusammenrollen' (GOV); KU *m□ñ-*, KM, KO *m□ñ-*, P *m□ñ-*, VS ... LU LM ... 'einwickeln', So 'zusammenrollen' (DEWOS); N *mañi* (...), LM *mañi-* (...), LU, P *m□ñi*, K *m□ñi* (...) 'gombolyít, motollál, göngyöl' (WWb 299b); So *māñmil* 'Windung, Bündel' (KLE 196).

m^mk* 'erdei manó, erdei szellem' – **osztj. VVj *möñk*, Trj J *m□ñ□k*, DN Ko Ni Kaz O *meñk* 'Waldgeist' (GOV 402); VT *möñk*, Vj, Mj Trj, J, Irt (DN KoP Kr), Ni Š O, Kaz, Sy, Patk., Vol., Ahl., PB 'lesij', Waldgeist (J KoP Kr, Ni–O, Patk. – PB [Geister der im Wald Umgekommenen, s. KoP und Relig. II 375]); (...) Waldgeist, nicht immer böse, sehr stark (Ni Kaz O); menschenfressender, 1–3 köpfiger Riese, wohnte an bestimmten Plätzen im Wald (DN); *duh* (VT)' (DEWOS 946). – **vog.** SoG *menk* (Altvog.); (z. T. in Zusammensetzung:) KU KM *mex□*, *meñk□*, *mēx□*, P *meñ□k□*, LO So *mēñ□k□* 'Waldgeist' (GOV); KU

mēχ-, KM *mēχ*□, LO So id. (DEWOS); N *mēηkw* (...), LM *mēχw* (...) 'erdei manó, ördög, óriás' (WWb 305b). Középiráni jövevényszó. Korenchy szerint alakja **mēηk3* lehetett (ILOS 60).

*mEr 'idő' – **osztj.** Trj *m*□□, DN *m*□*r*, Ni *mār*□, Kaz *mār*, O *m*□*r* 'Zeit' (GOV 404); VT *mer*□, Trj J, DN Kr Ts, DT Kam KoP, Ni, Š, Kaz, O 'vremá Zeit (Trj–O); Termin (DT); (als Postposition:) *za, v teqeni e*, während (VT Š KazSt)' (DEWOS 956). – **vog.** KU KM *m*□*r* 'Zeit' (GOV); KU-M *m*□□*r* id. (DEWOS); K *mo*□*r*□ 'idő' (WWb 313b); KM *mār*□, So *mar* 'Zeit' (KLE 199).

*mīr q- 'mennydörög, zúg' – **osztj.** VVj J *m*□*r*□*γ-*, DN Ko *m*□*r*□*j-*, Ni *mār*□*j-*, Kaz *mār*□*j-*, O *m*□*r*□*j-* 'donnern' (GOV 410); V Vj J *m*□*r*□*γ-*, Irt (DN KoP Kr Sog Ts), Ni Š, Kaz Sy, O, Ahl. 'gremety, donnern (Vj: in der Ferne); – tosen, heulen (Wind bei Unwetter; Vj Ni Kaz O); *sumety*, Lärm machen (Mensch; Š)' (DEWOS 959). – **vog.** TJČ *mār*□*k-*, KU KM KO *mār*□*γ-*, P VN VS LU *mār*□*r-*, LO So *mīr*□*γ-* 'donnern' (GOV); TJ-Č . . VNS, LO So 'donnern'; N *mīr*□*γ* (...), LM LU, K, T 'ordít, morog, dörög' (WWb 308b); KM *mār*□*r-*, P *mār*□*r-* 'dröhnen, rauschen; klappern (Ruderstiel)' (KLE 199).

*mUs-, **mUst-* 'szükséges, szabad; tetszik' – **osztj.** VVj *mas-*, Trj J *m*□*s-*, DN Ko *mos-*, Ni Kaz *məs-*, O *mas-* 'nötig sein'; VVj Trj J DN Ko Ni *must*□*-*, Kaz *mōst*□*-*, O *most*□*-* 'gefallen' (GOV 413); V Vj *mas-*, Trj J, Irt (DN KoP Kr Ts), Ni Š Kaz Sy, O 'büty nuxnüm, neobhodi müm / nötig sein, müssen, brauchen; – *godī tyóá*, taugen (J); gefallen, zusagen (Kaz); lieben (Trj J KoP Kr Ni Kaz O); lieblosen (J KoP Kr)' (DEWOS 967). – **vog.** P *must-*, So *müst-* 'erlaubt sein' (GOV); K *müst-* 'gefallen', P 'passen'; So 'erlaubt sein' (DEWOS); N *müsti* [id.], K *must* '(N) illik, (K) tetszik' (WWb 322b); KM *müst-*, P 'passen (Kleider)' (KLE 203). – Az UEW **mašta-* (*ma*□*ta-* FU) 'können, verstehen' FW, ?FU szócikkében (UEW 265) szerepel ide tartozó vog. adat, amelyhez azonban mind a szócikk biztos FW-résznél, mind pedig az ott hozzákapcsolt osztj. adatoknál (KT 551) is sokkal jobban illenek a GOV-ban is idézett osztj. adatok (KT 545), ezért valószínűbbnek látszik obi-ugor származtatása.

*mEt- '(el)fárad, (meg)öregszik' – **osztj.** V *met-*, Trj J *m*□*t-*, Ni Kaz O *met-* 'müde werden' (GOV 414); VT *met* 'uótal oóty, Müdigkeit'; V *met-*, Trj, J, Ni Sy O, Kaz, Ahl. 'uótaty, utomi tyóá, ermüden, müde werden, ermatten (V–J Sy–Ahl.); schwach, schlaff werden, seine Spannkraft verlieren, lose werden, sich lockern (I uk, pruxi na, Bogen, Feder; Trj Ni)' (DEWOS 971). – **vog.** TJČ *mät-*, KU KM KO *mät-*, P VN VS LU *mät-*, LO So *mat-* 'alt werden' (GOV); TJ-Č *met-* . . So 'alt werden' (DEWOS); N, LM P, LU K *mäti*, T *mäitiant* (...) 'megöregszik, (K még) lemegy (a nap)' (WWb 305a); P *mät-*, VNK *mät-*, So 'alt (älter) werden; untergehen (Sonne)' (KLE 205).

*nAk- 'sántít' – **osztj.** Ni *nəχ-*, Kaz □*əχ-*, O *nəχ-* 'sántít; hinken' (GOV 422); Ni *nəχ-*, Kaz Sy, O, Ahl. 'hinken, hromaty' (DEWOS 988). – **vog.** LU *n*□*əχ-*, Sy

nōχ-, N *noh-* 'sántít; hinken' (GOV); LU, N id. (DEWOS); N LU *n□χi*, LM *nōkhi* (...), P *nōkhi* 'biceg, sántít' (WWb 339a).

nUk-* 'felcsíp, csipeget <madár>; kopácsol' – **osztj. V □*oγ-*, □*oKa-*, Vj □*oK-*, Trj □*oK-*, J *nok-*, DN Ko *noχ-*, Ni *nuχ-*, Kaz □*oχ-*, O *noχ-* 'picken' (GOV 425); V *n_oγ-*, Vj, VT VK Vart, Likr, Mj, Trj, J, Irt (DN Fil KoP Kr Tš), Ni Š, Kaz, Sy, O, Ahl., VolH 'kl*evaty*, picken; – klopfen (Specht; KoP Š Sy); (mit dem Finger) stoßen (J KoP); anbeißen (Fisch; VolH); beißen (Schlange; DN Kr); stechen (Kr Tš; DN: Holz)' (DEWOS 987). – **vog.** KU *nāk□-*, KM *nēk□-*, P *nēk-*, LM *nēk□-*, So *nāχ□-* 'picken' (GOV); P, LM, So id. (DEWOS); N *nāχwi*, LM K *n□khwi*, LU *n□yi*, P *n□khwi*, T *nāχ* 'csipeget, csőrrel koppint, kopácsol' (WWb 323b); KM *n_{ks-}* 'auspicken (der Vogel)'; TJ TČ *nāk-*, P, So *nāγ-* 'picken' (KLE 211).

*n k (BNM) 'pecek' – **osztj.** V □*iγ*, VT □*iki*, Vj, Trj J *niki*, Irt (DN Kam KoP Kr Ts) *nek□*, Ni *nāk*, Kaz □*eki* 'naótoroxka, Stellpflock der Falle (KoP Kr; DN: an der Schnur der F. befestigt); „Schloß" der Zobelfalle (DN); Pflock an der Sehne des Stellbogens (Kam); kol üsek dlá ótrun muzükalyного i nótrumenta, Pflock, mit dem die Saiten des Saiteninstrumentes gespannt bzw. gestimmt werden, Wirbel (V Vj KoP Kr Ni Kaz); die Stimmknochen am *pānan-juγ*; die Saiten hochhaltender „Steg" (Vj); Pflock, an dem der Riemen des Ranzens über der Brust festgehalten wird (Kaz); Holz od. Knochen am Rentiergeschirr, wodurch die Zugriemen gesteckt werden (J KoP), Pflock am Rentiergeschirr (Kaz); Knochen, durch den die Schlinge am Lasso gezogen wird (Kaz); Türriegel mit rundem Griff; gezähntes Holz, mit dem die Giebelbalken des Hauses verbunden werden (Kaz)' (DEWOS 986). – **vog.** TJČ *nāk*, KU *n□χ*, KO *n□χ*, P VNZ VS *naχ* ~ *nan_k□t* (num pl) 'Schneller, Hahn, Drücker' (GOV 782); TJ-Č *nāχ*, KU *nōäk*, KM *n□□χ*, P VNZ VS *naχ* 'Stellpflock der Falle' (DEWOS); N *nak*, P *naχ* (*nāγγ-*), K *n□k*, T 'pecek' (WWb 325b).

nOm-* 'emlékszik' – **osztj. VVj *nom-*, Trj J *nöm-*, DN Ko Ni *num-*, Kaz *nqm-*, O *nom-* 'sich erinnern'; VVj DN Ko *nām□s*, Ni Kaz *nöm□s*, O *nām□s* 'Verstand' (GOV 429); VT VK Vart *nom-*, Vj, Likr, Mj Trj J, Kr Ni Š Sy, Kaz, O 'pomni ty, sich erinnern' (DEWOS 1000). – **vog.** TJ *nāms-*, KU KM *n□ms-*, P VNK *noms-*, VNZ VS LU *nams-*, LO So *noms-* 'denken' (GOV); TJ *nams-*, KU-M . . So 'denken' (DEWOS); N *n□mi*, LM *nami* 'emlékezik, eszébe jut' (WWb 339b); So *nom-* 'denken; einschätzen'; 'sich erinnern'. KM KO *n□ms-*, P, LO So 'denken' (KLE 212).

nOn<* 'vulva' – **osztj. VVj *non*, Trj *nān*, J *nōn*, DN Ko Ni *nun*, Kaz *n_on*, O *non* 'vulva' (GOV 431); V Vj *n_on*, Trj, J, Irt (DN Fil KoP Kr) Ni, Kaz, O 'vulva, weibliche Scham / xenóki j polovoj organ' (DEWOS 1004). – **vog.** SoG *non*, TM *nonn*, SSo *poone*, SoO *нонь*, Sol. *ноны* (Altwog.); TJČ *nān*, KU KM KO P VN VS LU LO *nōn*, So *n□n* 'vulva' (GOV, DEWOS); N T *n□n*, LM

P K 'picsa' (WWb 341a); KM, So 'weibliches Geburtsglied' (KLE 213).

*nłp t 'sodródik, árral úszik' – **osztj.** VVj *naw□t-*, Trj J *n□p□t-*, DN Ko *nop□t-*, Ni Kaz *n□p□t-*, O *nap□t-* 'schwimmen' (GOV 434); V-Vj Vart *naw□t-*, Likr Mj, Trj J, Irt (DN KoP Kr u.a.), Ni Š Kaz, O '(meist pass.) **lütý, neóti teqeni em**, mit dem Strom schwimmen bzw. fahren; – sich vom Wasser treiben lassen (DN Š); fallen (Stern; Ni)' (DEWOS 1008). – **vog.** KU *nāt-*, KM KO P VN VS LU *nēt-* ~ *nat-*, LO So *nāt-* 'treiben, schwimmen (im Strom)' (GOV); KU *n□t-* . . So id. (DEWOS); N, LM *n□ti*, LU, P K *n□ti* 'úszik, viszi a víz' (WWb 332b); P, LO So 'mit dem Strom fahren, schwimmen, treiben; (So auch) überfließen' (KLE 220).

*nłp t '(élet)kor' – **osztj.** VVj *now□t*, Trj J *nōp□t*, DN Ko Ni *nup□t*, Kaz *nop□t*, O *nop□t* 'Lebenszeit' (GOV 435); V Vj *nōw□t*, VK, Vart, Likr, Mj Trj J, Irt (DN Fil KoP Kr), Ni Š Sy, Kaz, O 'vek, (**o xi zni odnogo qel oveka**), Lebenszeit, Leben; – Alter (Trj DN Kr Ni Kaz O)' (DEWOS 1009). – **vog.** TJČ *nat*, KU KM *n□t*, P VN VS LU *nat*, LO So *not* 'Lebenszeit' (GOV); TJ . . So id. (DEWOS); N, LM P, K T *n□t* 'kor, életkor, élet' (WWb 344a); KM, P, So 'Lebensdauer, -zeit' (KLE 220).

*núp tl *núpt q (BNM) 'réntehén' – **osztj.** V *nowt□γ*, Vj *nowt□k*, Trj *nāpt□γ*, J *nōpt□γ*, DN *nāpt□*, Ko *nupt□* 'Rentierkuh' (GOV 785); V *nōwt□γ*, Vj, Trj, J, DN, KoP Kr Ts 'vaxenka, Rentierkuh' (DEWOS 1010). – **vog.** *nati* 'Weibchen von Rentier' (GOV); *nati* 'weibl. Rentier' (DEWOS); LM *nati*, P *nati*, K *n□ti* (...) '(LM K) egyéves rén vagy jávorborjú, (P) réntehén' (WWb 332b); KM *n□ti* 'Rentierweibchen'; P *natiγ*, VNZ, VS *nāti* (KLE 220).

n□r* 'csontváz' – **osztj. Ni *nār□*, Kaz *nār* 'Gerippe' (GOV 436); Ni *nār□*, Kaz 'Gerippe (nachdem das Fleisch entfernt ist, auch vom Fisch) / **koóták** (Ni); Haufen (?; Kaz)' (DEWOS 1018). – **vog.** KM *nōr*: *sislonōrk□p* 'Rückgrat', P *n□r*: *luš□m-n□rluwāt*; 'Gerippe'; So *narap* (So: ostj. Einfluß?) (GOV); P *n□r*, KM *n□r□p*, So *nārap* 'Gerippe' (DEWOS); KM *nōr*: *nōrlo* (-l□) 'Skelett' (KLE 217).

*n r (BNM) 'harag' – **osztj.** C *n□r*, Ni Kaz *nār* 'das Böse' (GOV 784); Kr *n□r*, Ni Kaz, KoP 'Bosheit, das Böse / **zlo** (Kaz); Groll, Zorn (Patk.)' (DEWOS 1011). – **vog.** So *nar*: *n. kēr* 'Übeltat, Schuld?' Sy *nar* 'Tabu, Verbot' (GOV); (Mu.) K *nār*, N *nar* 'Groll ua.' (DEWOS); N *nar* (...), K *nār* 'harag, neheztelés, bosszúság' (WWb 329b). – A kondai *n□r* adat (WWb 329b) magánhangzója miatt a *nūr 'bosszú' alatt felsorolt adatokhoz tartozik. Nem kizárt, hogy a hangrendjükben különböző szavak összefüggenek.

*nūr 'fogantyú, nyárs' – **osztj.** VVj *nor*, Trj J *nōr*, DN Ko Ni *nur*, Kaz *nōr*, O *nor* 'Griff, Stange' (GOV 437); V Vj *nōr*, Trj J, Irt (DN DT KoP Kr ua.) Ni Š Sy, Kaz, O, PB, Reg. '**ruqka, duxka**, Griff, Henkel (von Topf, Birkenrindegefäß, Eimer ua.); – Stange, an der Fische zum Trocknen od. Verkauf aufgehängt

sind (Trj DT Ni–O); Stange (KazSt; KoP folk.: mit der das Tor von innen zugesperrt wird); Sparren, Dielenbalken (KoP); Balken (PB); Lippe des Bären (Bärenspr.; KazSt) (DEWOS 1013). – **vog.** (z. T. in Zusammensetzung:) TJ KU KM *nor*, LU So *nur* 'Stange zum Trocknen von Fischen' (GOV); TJ *kōk-n□r*, KU-M *nor-jiw* . . LU, So *nur-jiw* 'Stange zum Trocknen von Fischen' (DEWOS); N LM, T *-nqr* 'ív alakú fogó' (WWb 347b); N LM LU, K T 'nyárs' (WWb 347b); So 'Spiess zum Trocknen von Fisch und Fleisch'; P *nurjüw*, KM id. (KLE 216).

*nŭr 'bosszú' – **osztj.** Vj Trj J *nur*, DN Ko *nür*, Ni Kaz *n□r* 'Rache' (GOV 438); VT Vj Trj J *nur*, Irt (DN Kam KoP Kr), Ni Š Kaz, Ahl. 'meóty, Rache, – Zorn (J KoP); Böses, Bosheit (Š Ahl.); *obi da* / Beleidigung (VT); Verschulden (durch Tabuverletzung; Š); Tötung des Bären (?; Vj)' (DEWOS 1015). – **vog.** (z. T. in Zusammensetzung:) P So *nur* 'Blutrache' (GOV); P So 'Rache', K *nor* 'Zorn'; N *nur* 'Rache' (DEWOS); N, K *n□r* 'harag, bosszú, bosszúság, vérbosszú' (WWb 347a); KU *jäynor ōrnor* 'rodi tel yókoe doóada', KM *jäynor ōśnor* id. (KLE 216). – L. a *n r 'harag' szócikk megjegyzését.

*nār m 'állvány, polc' – **osztj.** Trj DN Ko *nār□m*, Ni Kaz *nōr□m*, O *nār□m* 'Regal, Wandbrett' (GOV 439); VT Trj Irt (DN KoP Kr ua.) *nār□m*, Ni Kaz Sy, O, (Sir.-Sperrfisch. 110) Ag, X0lt 'polka, podmoótki, Regal, Brettergestell (außer Ni; Trj: im Vorraum, nicht in der Stube; DN KoP: zum Trocknen von Fischen); – *bal agan*, Brett, auf das die Figuren der Schutzgeister gestellt werden (DN); auf Füßen stehende Pritsche (zur Aufbewahrung z. B. von Fleisch, Gefäßen; DN Ni Kaz O); id. (auf der man hin und her geht, wenn man Fische zum Trocknen aufgehängt; Ni); *labaz*, Pritsche (wo man z. B. dem Bären auflauert; KoP); Fanggerüst für den Fischer am Važan (Sir.); Treppe vor dem Speicher (O)' (DEWOS 1020). – **vog.** KU KM KO *n□rm□*, P *nar□m*, So *norma* 'Gestell' (GOV); KU-M-O, P, So 'Wandbrett, Gestell' (DEWOS); N, LM *narmä*, P *n□rm□*, K *n□rm□* (...) '1. polc, állvány 2. (N) a medve ajka' (WWb 343b); KM 'Pritsche', KU *n□r□m*, *n□rm□*, KM, P *nar□m* 'Pritsche, Gestell, Wandbrett'; So 'Pritsche, Gestell, Wandbrett' (KLE 218).

*nār p 'kisméretű, hosszúkás faeszköz' – **osztj.** DN *n□rep*, Ko *n□rp*, Kaz *narep*, O *n□rep* 'Schwingmesser' (GOV 440); DN Ts *n□rep*, Kam Kr, KoP, Kaz, O, VolEthn., Ahl. 'trepalka, (hölzernes) Schwingmesser, mit dem die hölzernen Teile (Schäben) von Flachs od. Hanf durch klopfen entfernt werden (Irt); Schabeisen (Ahl.); e. Art kleine Schaufel, mit der während der Fahrt mit dem Rentierschlitten der Schnee von der Schlittendecke abgeklopft wird (Kaz); Stock zum Abklopfen des Schnees von den Kleidern (Vol.)' (DEWOS 1020). – **vog.** KU *n□rip*, KM *n□rp*, So *nārap* 'eine Art Bleuel ...' (GOV); So 'Holz-Bleuel, mit dem der Schnee von den Pelzen abgeklopft wird', KM *ēw-n□rp*, LO So *āwi-nārap* 'hölzerner Türriegel' (DEWOS); N *nār□p* (...) 'görbe fa-vagy csontlapátka, amellyel a ruháról a havat lekaparják' (WWb 331b); N, LM

$n\bar{r}p$ (...), P $n\bar{r}p$, K $no\bar{r}p$ 'ajtózáró faretész' (WWb 331a); KM $n\bar{r}p$: $wn\bar{r}p$, LO So 'hölzerner Türriegel', KM $jiwn\bar{r}p$ 'Holzriegel'; KM, P $n\bar{r}p$ 'Riegel in der Tür' (KLE 218).

* $n\bar{o}q$ 'jávorszarvas' – **osztj.** VVj Trj $n\bar{o}q$, J $n\bar{o}w$ 'Elentier' (GOV 442); V Vj $n\bar{o}q$, Trj, J, KoP Kr 'l $o\bar{o}y$, Elch (KoP Kr: folk. in Cps.); – Biber (KoP); e. Sternbild: der große Bär 3 Sterne als Schwanz, als „Auge“ (Vj)' (DEWOS 1029). – **vog.** TJČ $n\bar{o}$, KM $n\bar{o}w$ 'Elch' (GOV, DEWOS); K $n\bar{o}u$, T $n\bar{o}$ (...) 'Göncölsze-kér, „Jávorc sillag“' (WWb 371a).

* $n\bar{o}q$ -/ * N q - 'mozog, himbálózik' – **osztj.** VVj Trj $n\bar{o}q$ -, J $n\bar{o}w$ -, Kaz $n\bar{o}q$ -, 'sich bewegen'; VVj $n\bar{o}q$ -, Trj $n\bar{o}q$ -, J $n\bar{o}w$ -, DN Ko $n\bar{o}q$ -, Ni $n\bar{o}q$ -, Kaz $n\bar{o}q$ -, O $n\bar{o}q$ - 'schaukeln' (GOV 443); V Vj Trj $n\bar{o}q$ -, J, Ni Š Kaz, O, Ahl. 'sevel i tyóá, sich bewegen (V Vj Ni–Ahl.); $kaqatyóá$, schwanken, schaukeln (z. B. Baum Mensch; Trj J Ni Kaz O); hin und her laufen (Trj)' (DEWOS 1031). – **vog.** TJ $n\bar{o}w$ - 'beben'; TJ $n\bar{o}w\bar{t}$ -, KM $n\bar{o}w\bar{t}$ -, P $n\bar{o}w\bar{t}$ -, So $n\bar{o}w\bar{t}$ -, $n\bar{u}w\bar{t}$ - 'schaukeln'; KU $n\bar{o}w\bar{t}$ -, $n\bar{u}w\bar{t}$ -, KM $n\bar{u}w\bar{t}$ - 'schaukeln' (GOV); TJ P $n\bar{o}w$ - 'sich bewegen', TJ, KM, P, So 'schaukeln' (DEWOS); N $n\bar{o}w$ (...), LM $n\bar{o}w$ (...), K $n\bar{o}w$ (inf. $n\bar{o}w$), T $n\bar{u}w\bar{t}$ (...) 'mozog' (WWb 372a); P 'sich bewegen'; TJ TČ $n\bar{o}w$ -, KU $n\bar{u}w$ -, LU $n\bar{o}w$ - id. (KLE 221).

* $N\bar{o}q$ @ 'hús' – **osztj.** VVj $n\bar{o}q$, Trj $n\bar{o}q$, J $n\bar{u}w$, DN Ko Ni $n\bar{o}q$, Kaz $n\bar{o}q$, O $n\bar{o}q$ 'Fleisch' (GOV 445); V Vj $n\bar{o}q$, VK Vart, Likr Mj Trj, J, Irt (DN KoP Kr ua.) Ni Š, Kaz Sy, O, Ahl. 'máóo, Fleisch – tel o, Körper (J)' (DEWOS 1030). – **vog.** TJČ $n\bar{u}w\bar{l}$, KU $n\bar{o}w\bar{l}$, $n\bar{u}w\bar{l}$, LM P VN $n\bar{o}w\bar{l}$, VS $n\bar{u}w\bar{l}$, LU LO $n\bar{o}w\bar{l}$, So $n\bar{u}w\bar{l}$, N $n\bar{o}w\bar{l}$ 'Fleisch' (GOV); TJ-Č .. LO, So id. (DEWOS); N $n\bar{u}w\bar{l}$ (...), LM $n\bar{o}w\bar{l}$ (...), LU $n\bar{o}w\bar{l}$ (...), P $n\bar{u}w\bar{l}$ (...), K $n\bar{o}w\bar{l}$ (...), T $n\bar{u}w\bar{l}$ (...) 'hús' (WWb 371a); KU, KM, P, VN, So 'Fleisch' (KLE 221).

* $N\bar{l}q$ -/ * $M\bar{l}q$ - 'hab' – **osztj.** VVj $n\bar{l}q$, Trj $n\bar{e}q$, J $n\bar{e}w$; DN Ko $n\bar{l}q$; Ni Kaz $n\bar{u}w\bar{r}$; O $n\bar{l}q$ 'Schaum' (GOV 447); V Vj Vart $n\bar{l}q$, VT, Likr, Mj, Trj, J, Irt (Irt DN KoP Kr), Ni, Š, Kaz Sy, O 'pena, Schaum (von Wasser, Seife ua.); – id. (beim Pferd; V Ni Kaz O); Geifer (Trj Ni Kaz O); **muty** / Bodensatz (VT)' (DEWOS 1037). – **vog.** KU KM KO P VN VS LU LO So $n\bar{e}r$ 'Schaum' (GOV, DEWOS); N $n\bar{u}w\bar{r}$ (...), LM $n\bar{u}w\bar{r}$ (...), K $n\bar{l}q$ (...) 'hab' (WWb 357a).

* $M\bar{l}q$ r 'csikó' – **osztj.** DN Ko Ni Kaz $n\bar{e}w\bar{r}$ 'Fohlen' (GOV 448); Irt (DN KoP Kr Ts) Ni $n\bar{e}w\bar{r}$, Š Kaz 'Fohlen' / **xerebenok**' (DEWOS 1084). – **vog.** TM $n\bar{e}w\bar{r}$, SoO $n\bar{e}w\bar{r}$ (Altweg.); TJČ $n\bar{u}w\bar{r}$, KU KM KO $n\bar{l}q$, P $n\bar{l}q$, VN VS $n\bar{u}w\bar{r}$, LU $n\bar{u}w\bar{r}$, LM LO $n\bar{u}w\bar{r}$ 'Fohlen' (GOV); TJ-Č .. So id. (DEWOS); N $n\bar{e}w\bar{r}$ (...), LM $n\bar{u}w\bar{r}$ (...), LU $n\bar{u}w\bar{r}$, P $n\bar{l}q$, K $n\bar{l}q$, T $n\bar{u}w\bar{r}$ (...) '1. csikó 2. (N még) fiatal állat' (WWb 361a); KU $n\bar{u}w\bar{r}$, KM $n\bar{u}w\bar{r}$, KO $n\bar{l}q$ 'Füllen' (KLE 222).

* $N\bar{a}kt$ -/ * $N\bar{o}kt$ - 'tüsszög/tüsszent' – **osztj.** VVj Trj $n\bar{a}kt$ -, J $n\bar{a}kt$ -, Ko $n\bar{a}kt$ -,

Kaz *nǎxti-*, O *nǎxti-* 'niesen' (GOV 450); V-Vj Mj Trj *nǎxti-*, J, Kaz O 'qi haty, niesen (V Vj Trj J: frequ.)' (DEWOS 1040). – **vog.** KU KM *nox̣t□nt-*, KO *nox̣t□t□nt-*, P *nox̣t□nt-*, VN *nox̣t□t□nt-*, VS LU *nox̣t□nt-* 'niesen' (GOV); TJ *n□xtak-*, KU-M *n□xt□nt-*, So *nax̣t-* ua. id. (DEWOS); N 'tüsszent'; K *nox̣i (-uχ)* id.; N *nax̣t□mti*, LM *n□xt□mti*, LU *nox̣temti* 'tüsszög' (WWb 349b).

*Náll *Nól 'orr, csőr' – **osztj.** VVj *nól*, Trj J *nól*, DN Ko *nǎt*, DT Ni *nót*, Kaz *nól*, O *nǎl* 'Nase' (GOV 451); V-Vj *nól*, Likr, Mj Trj J, DN Fil KoP Kr Sog Ts, DT Koš Tš, Ni Š, Kaz, Sy, O 'noó, Nase (vom Menschen, Vj Trj Ni Kaz O auch: von Tieren); – *kl üv pti cü*, Schnabel des Vogels (V Trj DN DT KoP Kr Ni Kaz O); Rüssel (J KoP), Schnauze (J KoP Ni Kaz O); Stachel der Mücke (Š); Vordersteven des Bootes (Trj DN DT Fil KoP Kr Ts Ni–O); *noóok*, (*napr. qaj ni ka*; VT Kaz); Spitze (z. B. des Stiefels: Trj DN Kr; von Messer, Nadel usw.: DN); *zarodüs*, Keim (z. B. an der Kartoffel; KoP); Spitze der Axtklinge (Trj Ni Kaz O); Schirm der Mütze (V KoP); Landspitze, Landzunge, die in e. See, Fluß, Sumpf hineinragt (Ni Š Kaz O), Kap (Sy)' (DEWOS 1045). – **vog.** TJ *nal*, KU KM KO *n□l*, P *nal*, *nal□m* (decl px sg 1), VN VS LU LM *nal* ~ *nāl□m*, LO So *nól* 'Nase' (GOV); TJ . . So id. (DEWOS); N, LM, LU, P, K T *n□l* 'orr, fok, halom, hegye valaminek, csőr, orom' (WWb 365a); KM, KO, P, LO So 'Nase, Schnauze, Schnabel, Spitze; Landzunge; (So auch) Haken am Ende des Lendengürtels' (KLE 224).

*NUI 'eskü', **NUIt-* 'esküszik' – **osztj.** VVj *nolt-*, Trj J *nóat-*, DN Ko *nütt□-*, Ni *nút-*, Kaz *nóat-*, O *nól-* 'schwören' (GOV 455); Vj *nul*, PB, Mu (Páp.³ 38) 'Schwur, Eid / *kl átva*' (DEWOS 1046). – **vog.** KO P *nul*, LO So *nuli* 'Eid'; KO P VN VS LU LO So *nult-* 'schwören' (GOV, DEWOS); N *nuli*, LM *nul*, P *nua*, K *nól* (...), T *nólj-* (...) 'eskü'; N LM LU *nulti*, P *nulati*, K *nolti* (...), T *noltant* (...) 'gyónik'; N *nultjli* 'esküszik' (WWb 373b); So 'Eid'; KM *nól*, P, TJ *tār□mnole* (KLE 225).

NUI-* 'sebesül/sebesít', *NUI m 'seb' – **osztj. P *n□l□γ-* 'ótat ranennüm'; Trj *n□l□γ-*: *n□l□γt* 'verwundet'; Kr *nól□η-*: *nól□ηt* 'verwundet'; Tra. *n□l□γ□tt□-*, Kr *nól□η□tt□-* 'verwunden'; VVj Trj *nul□m*, J *nul□m*, DN Ko *nütt□m*, Ni *n□l□m*, Kaz *n□l□m*, O *nul□m* 'Wunde' (GOV 456); V-Vj Likr Mj Trj *nul□m*, J, Irt (DN KoP Kr ua.), Ni, Kaz, O, Ahl. 'rana, Wunde; – Narbe (KoP Kaz O; Trj: z. B. von Pocken); Beule, Knoten, Pickel (V); e. Art Eiterknoten bei Hechten (Vj); *narüv*, Geschwür (V); bei schweren Krankheiten entstehende Eiterbeule und -wunde (Vj); Riß in e. Boot (Ni Kaz O); ausgebessertes Riß in e. Kessel, Gefäß (Kaz O)' (DEWOS 1054). – **vog.** Sol. *ню'лмъ* (Altwog.); TJ *nólme*, KU KM *nól□m*, KO P VN VS LU *nul□m*, LO So *nulmi* 'Wunde' (GOV); TJ . . So 'Wunde' (DEWOS); N *nul□m* (...), LM LU, P *nua□m* (...), K *nól□m*, T *nólmj-* (...) *nul□m* 'seb' (WWb 373b).

*Nǎl *kl*N* *l* *k* 'halfajta (hering)' – **osztj.** DN *n□l□k*, Ni *nǎl□k*, Kaz *nǎl□k*,

O *ńil*□χ 'kleine Plötze' (GOV 461); DN DT Kr *ń*□/□k, Ni Š, Kaz Sy, O 'mul yka, kleiner, junger Fisch (Kr; Kaz: nicht Hecht); id.: Plötze, Weißfisch ua. (als Köder DN DT); *mel ki j ázy* (Ni); Sosvahering (Kaz)' (DEWOS 1053). – **vog.** LO So *ńalk* 'Coregonus albula' (GOV); N *ńalk* 'óel edka', LO *māń-ńalk* 'kleiner Fisch' (DEWOS); N *ńāl*□k ~ *ńalkān-χul* (...), *ńāl*□χ-χul 'apró hering, óel edka' (WWb 352a); So 'eine Art Fisch', *ńalk-χul* 'Maränenfisch', (Ahlqv.) *ńalik* 'Coregonus albula' (KLE 226).

*NŌm r 'sűrű, zárt' – **osztj.** V *ńomr*□γ, Trj *ńām*r□γ, J *ńōm*r□γ, DN Ko *ńām*r□, Ni *ńum*r□, Kaz *ńom*□r 'ohne Löcher' (GOV 465); V *ńomr*□γ, Trj, J, Irt (DN KoP Kr), Ni, Kaz, Sy, O, Ahl. 'gl uhoj, durchgehend geschlossen, ohne Öffnung (z. B. Flußstrecke; V DN; Fischwehr Kr; Speicher, der nur eine Öffnung für die Tür hat: O); den ganzen Fluß absperrend (Fischwehr; Ni Kaz); *zakrütüj nagl uho* (VT), verschlossen (z. B. Kiste, Flasche; Kr); *guótoj*, dicht (z. B. Wald; KoP); *nepoqa-tüj*, unangebrochen (z. B. Brot; Trj J); nicht aufgeschnitten (z. B. Fisch; Kaz); *óplosnoj*, vollständig, ganz (VT Trj DN Kaz); das ganze Jahr (Kaz O); rund (Sy Ahl.; Kaz: z. B. Baum, Knüttel, Fisch); kugelförmig (Ni Kaz)' (DEWOS 1058). – **vog.** TJČ *ńam*□r, KU *ń*□m□r, KM *ń*□m□r, P *ńomra* 'dicht' (GOV); TJ, N *ńam*□r 'dicht' (DEWOS); N, P *ńam*r□, K *ń*□m□r, T 'sűrű' (WWb 353b).

Nl̥p*< 'jávorbörjú' – **osztj. DN Ko *ńop*, Ni Kaz *ńop* 'Elentierkalb' (GOV 468); Irt (DN KoP Kr Ts) *ńop*, Ni Š Kaz 'tokus, tokuóy, Elchkalb im ersten Jahr (DN Kr Ni Kaz); Elch im zweiten Jahr (KoP Ts)' (DEWOS 1065). – **vog.** KU *ńāp*, KM KO *ńēp*, LO So *ńāp* 'Elchkalb' (GOV, DEWOS); N *ńāp*, LM K *ń*□p 'jávorbikaborjú a második évben' (WWb 355b); So 'Elenkalb' (KLE 228).

*NĀr 'éretlen, nyers, csupasz' – **osztj.** VVj *ńār*□γ, Trj J *ń*□r□γ, DN Ko *ń*□r□, Ni *ńar*□, Kaz *ńar*, O *ń*□r 'roh' (GOV 469); V-Vj *ńār*□γ, Likr Mj Trj J, Irt (DN Fil KoP Kr Sog Ts Tš), Ni Š, Kaz Sy, O, Ahl., PB '1. *nezrel i j*, *óüroj*, roh, unreif (Fisch Fleisch, Brot, Beeren ua.); frisch abgezogen (Fell; Ni Kaz O); frisch (Holz: Trj J KoP Fil PB; stehender Baum: DN Ni Kaz O); grasgrün (Gras; Ni Kaz O); feucht (V Trj Ahl.); durchnäßt (lederner Gegenstand; Ni Kaz O). – 2. *gol i j*, nackt, bloß (Hand, Fuß, Kopf; Vj VK–Trj KoP Tš Ni–PB); haarlos (KoP Ni Kaz O: Kopf, Stelle in Fell, im Pelz)' (DEWOS 1076). – **vog.** TJČ *ńār*, KU KM KO *ń*□r, P *ń*□r, VN *ń*□r, VS LU LM *ń*□r, LO So *ńār* 'roh' (GOV); TJ–Č .. So 'nackt, roh' (DEWOS); N *ńār* (...), LM *ń*□r (...), LU *ń*□r (...), P *ń*□r (...), K *ń*□r (...), T *ńār* (...) 'nyers, friss, zöld, nedves' (WWb 356b); LO So 'nackt; roh; kahl' (KLE 229). – A DEWOS-szócikk a szóban forgó osztj. lexémát kétjelentésűnek tartja (1. 'nezrel i j, óüroj, roh, unreif', illetve 2. 'gol i j, nackt, bloß'), továbbá a vog. megfelelőre is mint kétjelentésű töre utal. Ugyanígy jár el a vog. adatok tekintetében a KLE is. Ezzel szemben a WWb szerint az ugyanilyen hangalakú, ám 'csupasz, kopasz, sima, fehér, kopár' jelentésű, és külön szócikkben közölt szó (WWb 356a) zürjén jövevény, ami összhangban van

Rédei véleményével (SLW 127–128). A GOV kizárólag a 'roh' jelentésű alakokat felelteti meg egymásnak. Noha nehéz megmagyarázni a két jelentés összefüggését, hangalakjuk és nyelvjárási reprezentáltságuk egyezése alapján mégis inkább azzal a véleménnyel érthetünk egyet, mely szerint a két, különböző jelentésű adatsor összetartozik (Sipócz 1994: 73–76). Ezt támasztják alá azok az északi osztj. melléknevek, amelyek a fenti két jelentés összetartozására szolgálnak analógiát: Kaz. *nāšax*, O *nāšax* 'óüroj, roh, nicht gekocht od. gebraten (z. B. Fisch); frisch, nicht getrocknet (Holz); bloß, unbedeckt usw. (O)' (DEWOS 1026, UEW 311).

*Nūr '(szőrme, bőr) lábbeli' – **osztj.** VVj Trj J *nūr*, DN Ko *nūr*, Ni *nūr*, Kaz *nūr* 'Stiefel' (GOV 472); V-Vj Sur (Likr Mj Trj J) *nūr*, Irt (DN Fil KoP Koš Kr Sog Ts Tš), Ni Š Kaz, Ahl. PB 'obutki (vi d meótnoj obuvi), ostj. Schuh (V; Trj: Fuß aus dem Schenkelfell des Rentiers, Schaft aus Loden, Leinwand usw.; Kaz: aus Fell, mit Tuchschaft); ostj. „nogavi cū” (VK–Sur, KoP; V: aus Rentierfell, mit Tuchschaft); **brodni** -Schuhe (DN Fil); **qarki**, Schnürschuhe (Koš Sog Tš; Ts: der Frauen; Ni: gew. aus Fell); Sommerschuh ohne Schaft (Ahl.); **v rode óandal** (Š); ruha / Kleid (falsch!) (Par.wort von *sōx* Pelz (Š Páp.)' (DEWOS 1070). – **vog.** TJČ *nārā*, KU *nārā*, KM KO *nārā*, P VNZ *nēra*, VNK *nāra*, VS *nāra*, LU *nēra*, LO So *nāra* 'Fußbekleidung' (GOV); TJ-Č *nērā* . . So 'Fußbekleidung' (DEWOS); N, LM *nārā* (...), LU *nāra*, P *nārā*, K *nārā* (...), T *nārā* 'rénbőrcsizma (saru, bocskor)' (WWb 357a); P *nēra*, LO 'Fussbekleidung, Stiefel' (KLE 230).

*Nat- 'segít' – **osztj.** DN Ko *not*-, Ni Kaz *not*-, O *nat*- 'helfen' (GOV 477); DN *not*-, Fil KoP Kr Ts, Ni Š Kaz, O, Ahl., Castl 'helfen / **pomogaty** – hinzufügen, zulegen (KoP Ahl.; Ni Kaz O: beim Wiegen, zum Preis)' (DEWOS 1023). – **vog.** TJČ *nāt*-, KU KM KO *nōt*-, P VN VS LU *nōt*- ~ *not*-, LO *nōt*-, So *nāt* 'helfen' (GOV); TJ . . So 'helfen' (DEWOS); N *nāti* (...), LM *nōti* (...), LU *nāti* (...), P K *nōti*, T *nāt*- 'segít' (WWb 370a); KM 'helfen' (KLE 233). – Korenchy szerint elképzelhető, hogy iráni vagy középíráni jövevényszó, amely eredetileg nem palatalizált mássalhangzóval kezdődött (*nāt < ? *nāt) (ILOS 61).

*pīc 'testrészt (csípő, comb)' – **osztj.** VVj *pīc*, DN Ko *peī*, Ni Kaz *peš*, O *piš* 'Schenkel' (GOV 478); VT *pīc*, Vj, Irt (DN KoP Kr ua.), Ni Š Kaz Sy *peš*, O, Ahl. PB 'bedro, Oberschenkel; – **lāxka, hol ka** (VT); Hüfte (Ahl. PB); Seitenrand des Čuvals (Ni Kaz)' (DEWOS 1251). – **vog.** Vtur SoO *necb*, SSo *pees* (Altwog.); TJČ *pīc* KU *pīs*, KM *piš*, KO *piš* ~ *pīšī* (num du), P *peš* ~ *pēšāy*, VN *peš* ~ *pēšija*, VS *peš* ~ *pēšīm* (decl px/sg 1), LU LO So *pēs* 'Hüfte' (GOV); TJ-Č *pīs* . . So *pēs* 'Hüfte' (DEWOS); N LM *pēs*, P *pīs*, K *piš* (...), T *piš* (...), 'csípő, tompor, comb' (WWb 436b); KM, KO *piš* 'Hüfte, Lende'; P, VS *peš*, VNK *peš* : *pešpāl* 'Oberschenkel' (KLE 267).

*pok t 'széklet, ürülék' – **osztj.** VVj *poχt*, Trj *pāχt*, J *pāwχt*, DN *poχt*, Ni *puxχt*, Kaz *peχχt* 'Kot' (GOV 505); V Vj *poχχt*, VK, Vart, Likr Mj

Trj, J, DN, Ni, Kaz, Patk. 'navoz, pomět, Kot, Mist (V–J Patk.); Staub, der sich beim Schleifen vom Schleifstein löst (Ni Kaz)' (DEWOS 1135). – **vog.** TJ *pak*□t, KU KM *poxt*, KO *poχ*□t, P *poxt*, *poχ*□t, 'Kot' (GOV); TJ-Č *p*□□t . . LU *poxt* 'Kot' (DEWOS); N LM LU P K T *poxt* 'szar' (WWb 446b); KU KM 'Dreck, Kot'; KM *poxt*- 'kacken' (KLE 241).

*pll-, *pll qt- 'vált, cserél' – **osztj.** Vj *päli*- 'tauschen'; VVj *pälit*□-, Trj *p*□*lit*□-, DN *p*□*leit*□- 'tauschen'; VVj Trj *pi*□*γt*□-, J *pi*□*γt*□-, DN *peleit*□-, Kaz *pe*□t-, O *pi*□t- 'tauschen' (GOV 510); KazSt *pe*□ 'odexda i td., kotorüm menáetóá ... / Kleidung usw., mit der getauscht wird'; VT Vj *päli*- 'obmenáty, tauschen'; V Vj Likr Mj Trj *pi*□*γt*□-, J *pi*□*γt*□- 'menáty, tauschen (z. B. Pferde); – das Pferd wechseln (Vj); Geld wechseln (V Trj)' (DEWOS 1154). – **vog.** KU KM KO *pēlt*- 'tauschen' (GOV; DEWOS); N LM P *pēnti*, K 'cserél, vált, változtat' (WWb 430b).

*pól- 'bugyborékol, csobog' – **osztj.** Ni *pől*j-, Kaz *pől*-, O *päli*- 'hervorquellen', Kaz *pőlš*- 'plätschern', DN *pält*em□-, Kaz *pőlsem*□- 'plätschern' (GOV 511); Kr *päl*□, KazSt Sy 'Wasserblase, die z. B. beim Rudern aufsteigt / vodánoj puzüry (Kr); glucksendes Geräusch (vom Wasser unter dem Eis; KazSt Sy)'; Ni *pől*j-, Kaz Sy, O 'hervorquellen (Wasser; Ni O; Kaz: z. B. durch e. Loch im Boot); glucksen (Sy); im Wasser rauschen (Vordersteven; Kaz); plätschern; (bildh.) sprechen (O)' (DEWOS 1156). – **vog.** TJČ KU KO *polš*it-, P VN *polš*t-, LU *palš*t-, LO *polš*□t- 'plätschern'; So *polyalt*- 'plätschern' (GOV); TJ-Č *p*□*lš*it- . . LO 'plätschern', LO *polš* 'Klatsch' (DEWOS); N *pol*yi, LM *p*□*lli* (...), LU *pulkhi*, 'bugyborékol, (LM még) zúg, zümmög, gügyög' (WWb 450a); LO So 'Klatsch (LO), Klatscherei (So)' (KLE 244).

*pál (OKT 138) 'takony, nyál' – **osztj.** V Trj *päl*□□*γ*, J *päl*□□*γ*, DN Ko *päl*□*χ*, Ni *pőlš*□*η*, Kaz *pőlš*□*η*, O *päls*□*η* 'Rotz, Speichel' (GOV 514); DN KoP Kr *päl*□*χ*, Fil, Ni, Kaz, VolB, Ahl. 'óopl i , Rotz (DN Fil Kr); Speichel (KoP Kr Vol.); *muty*, (Wasser-)Schlamm (Ni); Staub, Kehricht, Schmutz (Ahl.)' (DEWOS 1159). – **vog.** KU *p*□□*χ*, *pol*□*χ*, *p*□□*χ*, KM *p*□□*χ*, So *pol*□*χ* 'Rotz', P VN *polk*□*η* 'rotz-' (GOV); KU-M *p*□□*χ*, So 'Rotz' (DEWOS); N *pol*□*χ*, LM *p*□*kh*, LU *pal*□*χ*, P *p*□□*χ*, K *p*□□*kh* (...), T *pol*□*χ* '1. takony 2. nyál, köpet, turha' (WWb 449b); KU KM *p*□□*χ* 'Rotze' (KLE 242).

*pón - ~ *pân A- '(meg)érik, elkészül' – **osztj.** VVj *pä*□□*a*- ~ *po*□□-, Trj *pä*□□-, *pä*□□*a*- ~ *po*□□-, J *pän*□- ~ *pön*□-, DN Ko *pän*□-, Ni Kaz *pőš*-, O *päs*- 'reif werden' (GOV 524); V Vj *pä*□□*a*-, Trj, J, DN KoP Kr, DT, Ni, Š, Kaz, O 'proópety, zrety, reifen (z. B. Beeren, außer Š), – fertig, gar werden (z. B. Brot, Suppe; V Vj Trj J KoP Kr Ni Š Kaz O); über dem Feuer gebacken, getrocknet werden (Fische; Ni Kaz O); fertig werden (e. Arbeit); heranwachsen (KoP)' (DEWOS 1176). – **vog.** TJČ *ponš*-, *ponš-ā*, KU *p*□*nš*-, KM KO *p*□*ns*-, P VNK VNS *ponš*-, VNZ VS LU LM *panš*-, LO So *pons*- 'reif werden' (GOV); TJ

p□nš . . So id. (DEWOS); N, LM *panši* (...), LU *panši*, P *p□nsi*, K *p□nsi* (...), T *punša-nt* (...) '1. érik, 2. bevégződik, elkészül 3. megsül, megfő 4. befejez' (WWb 453b); T *ponš-*, KM *p□ns-*, P 'reif werden; beendigt werden, aufhören' (KLE 250).

*pAR k 'valamely testrésze neve' – **osztj.** Vj *par□k*, Trj *p□r□k*, DN Ko *por□χ*, Ni Kaz *p□r□χ*, O *par□χ* 'Brust' (GOV 535); V Vj *par□γ*, Vj VK Vart Mj, Likr, Trj, Irt (DN KoP Kr Sog u.a.), Ni Š Kaz, Sy, O, PB, Fil, Kr 'tulovi we, Rumpf (Š PB; Ni: ohne Arme und Beine, Sy: ohne Kopf); der Rücken zwischen den Schultern (Sy); Rundung der Schultern (Kaz O); „Stoßknochen“ am Brustbein des Habichts (mit dem angeblich die Beute beim Herabstoßen betäubt wird; Trj); Vogelbrust (Vj VK Mj); Brust (Likr; VK Vj: des Menschen; Vj: scherzh.); *brúho*, Bauch (Irt, außer KoP); Magen, Eingeweide (KoP); Stammende des Baumes (Likr Mj); Stück Hartholz (e. Baumes?; Vart); *gal ec*, an e. Flußufer vorspringende Sandbank (Likr Mj)' (DEWOS 1206). – **vog.** TJ *parkē*, TČ *porkē*, (!) P *por□χ*, So *p□r□χ* 'Nacken' (GOV); TJ *parķē*, TČ *p□rķē*, So *p□r□χ* 'Stelle ... oberhalb des eigentlichen Rückens' (DEWOS); N *por□χ* (...), K *p□r□kh* 'törzs, derék' (WWb 457a); TJ *park□* 'Nacken', TČ *porkä* id., P *pork 'Hals', So *p□r□χ*, *p□r□χ* 'die Stelle an dem unteren Ende der Schulterblätter, oberhalb des „eigentlichen“ Rückens' (KLE 258). – Bizonyára összefügg a következő szócikkkel. A szóhasadás lehetőségéről Sipőcz 2001: 142–143.

*pōr k 'tő, gyökér' – **osztj.** (z. T. in Zusammensetzung:) VVj Trj J *p□r□k*, DN *pār□χ*, Ni Kaz *p□r□χ* 'Stammende' (GOV 536); V Vj Likr Mj Trj J Irt (DN KoP Kr ua.) *p□r□k*, Ni Š Kaz Sy, Ahl. 'komel y, dickes, an die Wurzel grenzendes Ende des Baumstammes (außer Sy; Kaz: selt.); – dickes Ende, „Wurzel“ des Grashalmes (Vj Kr Ni); dicker fester Halm bestimmter Grasarten, bes. Rohrpflanzen, der nicht abgefressen wird, Stoppel solcher Grasarten (Kaz); Angel (?) des Spießes (V); dickes Ende des Besens, Badequastes ua. (V Vj Trj DN Kr); etwas Hervorguckendes (KazPryt; KazZa: z. B. Hemdspitze am Kragen der Frauen); schlechtes Hemd (Sy)' (DEWOS 1208). – **vog.** KM KO *p□rk* 'Stammende' (GOV; DEWOS); K *p□r□kh* 'gyökér' (WWb 457a); KM *p□rk* 'Stammende, Wurzelende, Basis des Baumes' (KLE 258). – L. az előző és a következő szócikk megjegyzéseit.

pōr q/ *pōq r* 'hosszú szárú növény, csöves szár' – **osztj. Vj *poγ□r*, Trj *pāγ□r*, DN *poχ□r*, O *poχ□r* 'Rohrpflanze' (GOV 537); V *poγ□r*, Vj, VK, Vart, Likr, Mj Trj, DN DT O 'dudka, e. Rohrpflanze (VK–Trj DN; O: wird jung gegessen); e. Art Rohr von e. kleinen Ofen zum Rauchfang des Tschuwals (DT)' (DEWOS 1129). – **vog.** KU KM *p□ri*, P *poriy* 'Rohr' (GOV); KU-M, P 'Rohr', N *poriy* 'Distel' (DEWOS); N, LM LU *p□ri* (...), P *p□ri* (...), K, T *-p□r□u* (...) 'fűszár, kóró, (N még) a medve torka, (P még) cső' (WWb 459b); P *poriy*

'Röhre'; LO *poriy*, So *poriy* 'Rohr' (KLE 257). – Az etimológia valószínűleg befolyásolta az előző szócikk északi osztj. adatainak jelentését.

r□q* '(apró) szemcsés anyag, por' – **osztj. VVj *räγ*, Trj *rey□*, J *rew*, DN *r□w*, Ko *r□w*, Ni Kaz *raw*, O *r□w* 'Staub' (GOV 554); V Vj *räγ*, Likr Mj Trj, J, Irt (DN KoP Kr Ts Tš), Ni Š Kaz Sy, O 'mel ki j', fein, feinkörnig (Salz; Likr Mj J Irt Ni Kaz; DN Kr: auch von Tabak; Kr Ts: auch vom Mehl); *püly*, Staub (Kr Š O), (Mehl- ua.) Staub (Ni Kaz); *pepel*, (flockige) Asche (V Vj Likr Mj Trj O); flaumiger Schnee (Ni Š Kaz); *muóor*, *óor*, *othodü*, Müll, Abfälle, Kehricht (V); Schuppe, Häutchen des Samens (von Fichte, Tanne, Kiefer; Vj); Stückchen (Š Ahl.)' (DEWOS 1262). – **vog.** KU KM *r□w*, LO So *rāw* 'Staub' (GOV); KU *rā□w*: *pā□ηk-r.*, KM *p□ηk-r□w*, LO *pāηk-rāw* 'Ruß', LO So *rāwiγ* 'in kleine Stücke' (DEWOS); N *raw*, LM *rau* 'darabka' (WWb 495b); So 'fein' (KLE 275).

r□q-* 'ráz, lóbal' – **osztj. Ko *rew□j-*, Ni *rewij-*, Kaz *rewi-* 'schwingen'; VVj *röyim-*, Kaz *rewem□-* 'schütteln' J *r□wisA-* 'schütteln' (GOV 555); KoP *rew□j-*, Ni, Kaz 'schütteln, wedeln (mit dem Schwanz) / *mahaty* (*hvoótom*); – erschüttern (Ni Kaz); schwingen, schwenken, fächeln, schmeißen (KoP)' (DEWOS 1266). – **vog.** TJČ *rāw-*, KM KO *r□w-*, P *r□w-*, VN *r□w-*, VS *r□w-* 'schwingen' (GOV); TJ-Č *rāw . . VS ro□w* 'schwingen' (DEWOS); N *rawi*, LU *r□wi* (...), P *r□wi*, K *r□wi* (...), T *r□wānt* 'himbál, ráz, legyint, lóbal' (WWb 495b). – L. a **r□γ□t-* 'kever' címszót.

rūq t-* 'kever' – **osztj. VVj *röγ□t-*, Trj *r□γ□□t-*, J DN *r□w□t-*, Ko *rōw□t-*, Ni Kaz *r□w□t-*, O *ruw□t-* 'mischen' (GOV 558); J *r□w□m-*, KoP 'sich mischen, trübe werden (z. B. Wasser) / *peremesivatyóá*, *mutnety* (*o vode*)'; VVj *röγ□t-*, Likr Mj Trj, J, DN Fil Kr Ts, KoP, Ni Kaz, O, Ahl. 'putaty, mischen, umrühren; – mahlen, mahlend zerkleinern (Tabak; V Trj Ni Kaz O; Ahl.: z. B. Salz); buttern (DN Kaz); Bier brauen (Fil); *taóovaty* die Karten mischen (DN); durchwühlen, bunt durcheinander werfen (DN); *mesaty*, stören (bei der Arbeit; Ni Kaz); das Wasser aufrühren (J KoP Ahl.); mit e. Trampstange das Wasser zum Fischfang aufrühren, trampen (Kaz); *rüty*, *razrüty* (VT); ausnagen, durchbohren (die Strömung das Ufer, e. Landenge; pass.; Trj Kr NiKaz); stammeln, undeutlich sprechen (J KoP); *bol taty*, schwätzen, plaudern (VT Ni Kaz O Ahl.); lügen (Ahl.) (DEWOS 1267). – **vog.** TJ *rüwt-*, KU KM *rāwt-*, So *rawt-* 'mischen', TJ *rüwts-*, KM P *rāwts-* 'mischen' (GOV); TJ *rüwt-* KU-M *rāwt-* So *rawt-* 'mischen' (DEWOS); N *rauti* (...), LM *rauti* (...), LU *r□uti*, P K *räuti* (...), T *rüt□nt* (...) 'fordít, forgat, kever, kavár, dagaszt, gyúr, ás, önt, szór, vet (magot), zagyvál, fecseg' (WWb 495b); KM *rāwmt-* ~ *rāymt-* 'rühren, mischen'; (...) KM 'mischen, umrühren; brauen', LO *rawt-* 'mischen, rühren; brauen; schwätzen, plaudern' (KLE 274). – A DEWOS **röγ-* alakban rekonstruálja a tövet, valamint *-m*, *-lt*, *-t*, *-tlt* stb. képzős alakokat is felsorol. A WWb egy szócikken belül közli a **r□γ□t-* (GOV) / **röγ-* (DEWOS) 'kever' és

a **r□γ-* 'ráz, lóbal' fejleményeit. A két világosan elkülöníthető szócsalád, hasonló hangalakja és jelentése folytán – legalábbis a vogulban –, csakugyan hathatott egymásra.

*rUnt <'barka, rügy' – **osztj.** VVj *rǫnt*, Trj J *ront*, DN Ko Ni *runt*, Kaz *rǫnt*, O *ront* 'Ohrring' (GOV 559); V Vj *rǫnt*, VK Vart Sur (Likr Mj Trj J), Irt (DN KoP Kr ua.) Ni, Kaz, O 'öerëxka, Ohrring (V–Irt); die Ohrringe zusammen (Ni Kaz O); Kätzchen, hängendes Blütenkätzchen (der Birke, Espe, Ahlkirsche, Trj)' (DEWOS 12739. – **vog.** (z. T. in Zusammensetzung:) KM *rēnt*, P *ranta*, VN *r□nt*, VS *rēnt*, LU *rant* 'Kätzchen'; (LO *rūnt* 'Kätzchen' < ostj.) (GOV); KM . . . LO 'Kätzchen (der Birke)' (DEWOS); N LM *rūnt*, P *r□nt* (...) 'rügy' (WWb 506b).

sAj-* '<hálóval> halászik' – **osztj. V *saj□w*, Trj J *s□j□p*, Ko *soj□p*, Kaz *s□j□p*, O *saj□p* 'Zugnetz' (GOV 566); V VK Vart *saj□w*, Likr Mj, Trj J, KoP Kr Sog Ts, Sy, O, Ahl. 'nevod, Zugnetz (außer Kr Sog Ts); – (10 Klafter langes) Netz, das zu e. Zugnetz verwendet wird (Kr Sog; Ts: das Z. besteht aus 15–20 solcher Netze); **toná**, Fischzug (O); (Bärenspr.:) Maul des Bären (Trj J KoP Kr Sog)' (DEWOS 1299). – **vog.** T *s□it-* 'hálót vonni; ein Netz ziehen'; KM KO *sōj□p* 'karhun suu; Mund des Bären'; LU *s□ip* 'hálóvarsa; Fischreuse' (GOV, DEWOS); N *saj□p*, LM *s□ip* 'hálóból készült varsa' (WWb 516a); N *sojti*, LM *s□iti* (...), LM P *s□jti* 'hálóval halászik' (WWb 556b); P *sojt-* 'Zugnetz ziehen' (KLE 292). – Valószínűleg már az obi-ugor korban létrejött a *-p* képzős, 'húzóháló, gyalom' jelentésű **sāj□p* származék.

*sāk 'női (prém)kabát' – **osztj.** Trj J *sāk*, DN Ko Ni Kaz O *sāχ* 'Frauenpelz' (GOV 569); Mj Trj J *sāk*, DN KoP Kr Ts Ni Š Kaz Sy O, Ahl. 'xenókaá raópasnaá doha iz olenyej skuri, vorn offener Frauenpelz aus Rentierfell (Trj O), (doppelter) Pelz aus Rentierfell (vorn offen; die Innenseite auch aus Hasenfell, Schwanenhaut u.a.; Kaz); Pelz (Kaz O; Š: auch für Männer; veraltet, heute *ǫñ□*); Bärenfell (Bärenspr.; Š Kaz); Pelzkleider, Kleidungsstück (Sy); **verhnáá tēplaá odexda** (Trj J Ag: T); Überrock, Mantel (Š Kaz O; Trj: ohne Futter, aus dünnem Stoff); **halat**, langer Kittel (Mj; J: aus Leinwand od. Hasenfell; Ni: veralt.); langer, ärmelloser Frauenkittel, Sarafan (J KoP; Ts: unsicher); Hemd, Kleid (Ahl.)' (DEWOS 1301). – **vog.** (z. T. in Zusammensetzung:) P *saki*, LO So *saxi* 'Pelz' (GOV); P (folk.) *-saki*, LO So id. (DEWOS); N *saxi* (...), LM *sakh□j* '1. suba, bunda 2. medvebőr' (WWb 512b); LO So 'Frauenpelzrock aus Rentierfell'; als Tabuwort 'Fell des Bären'; (So auch) 'Kleidungsstück aus Zeug' (KLE 293).

sāk/ *s k* 'gyöngy' – **osztj. Trj *s□k*, DN *sōk*, Ni *s□k*, Kaz *sāk* 'Perle' (GOV 570); Mj Trj *sōk*, J, DN, Ni, Š Kaz, Ahl. 'bi öer, Glasperle(n) (zum Besticken der Kleidung, außer DN), kleiner, muschelförmiger Schmuck, der an Kleider genäht wurde (DN)' (DEWOS 1308). – **vog.** KU KM KO P VN VS LU *sāk*, LO

So *sak* 'Perle' (GOV); KU *säk* . . So 'Perle' (DEWOS); N, LM *säk*, LU *säk* (...), K *säk* 'gyöngy' (WWb 517a); KU 'Perle', KM 'Kerbe an der Spitze des Pfeiles' (KLE 295).

s□k* 'szarka' – **osztj. VVj *s□γ*, Trj *sey□*, J *sew*, Ko *s□w*, DN Ko *s□wn□η*, Ni Kaz *sawne*, O *s□wniη* 'Elster' (GOV 576); V Vj, VT VK Vart, Likr Mj Trj, Irt (DN KoP Kr ua.) Ni Kaz Sy, O 'óoroka, Elster (V-J Kr), *li horadka*, Fieber, Schüttelfrost (angeblich soll der Mensch dabei von e. Elster geschüttelt werden, die sich ihm auf den Rücken gesetzt hat; Trj)' (DEWOS 1309). – **vog.** TJ *šak□āl'āk*, TČ *šakāl'āk*, KU *š□k□□l'äχ*, KM *s□k□□l'äχ*, P *šak□□l'äχ*, VN *šak□al□χ*, VS *šak□äl□χ*, LO So *sāk□al□k* 'Elster' (GOV); TJ *šük□el'äχ* . . So id. (DEWOS); N *sakwalik* (...), LM *šakwal□χ*, LU *šakw□l□χ*, P, K *s□kwel'äχ*, T *šaku-l'äχ* '1. szarka 2. (csak N) merőkanál medvetorban 3. (csak N) a medve tüdeje' (WWb 519a).

s□q* 'áfonya' – **osztj. Trj *s□γ□□ms□γ*, J *s□w□ms□γ*, DN Ko Ni *sew□ms□*, Kaz *sew□psi*, O *sew□psi* 'Heidelbeere' (GOV 577); Trj *šöγ□□ms□γ*, J, Irt (DN Fil Kam KoP Kr Ts), Ni, Kaz, O 'Vaccinum myrtillus, *qerni ka*, Heidelbeere (Trj: ?); – juolukka, Rauschbeere (Fil); *koótáni ka* (?; Ts)' (DEWOS 1319). – **vog.** KU *s□w□ń*, *s□w□ń*, KM *s□w□ń*, *söw□ń*, LU *s□wānt* (num pl), So *sāwni* 'Blaubeere' (GOV); KU *sā□w□ń*, KM *s□□w□ń*, LU *soṵweń*, So id. (DEWOS); N *sāwni-pil* (...), LU *s□w□ń*, K *s□w□ń* ~ *s□w□ń-pql*, T *s□uńi* 'fekete áfonya' (WWb 538b).

*sṽq n 'nyírkéregből készült edény' – **osztj.** V *soη□n*, Vj *soγ□n*, Trj *sāγ□□n*, J *sāw□n*, DN Ko *soη□n*, Ni *suη□n*, Kaz *sqn*, O *sāw□n* 'Schale aus Birkenrinde' (GOV 584); V Vj *soγ□n*, Trj, J, Irt (DN KoP Kr Ts), Ni Š, Kaz, Sy, O (KT), (St.) 'quman, großes Gefäß aus Birkenrinde' (DEWOS 1319). – **vog.** TJČ *šān*, KU *šān*, KM KO *sēn*, P VN VS LU LM *šēn*, LO So *sān* 'Schale aus Birkenrinde' (GOV; DEWOS); N, LM LU P *š□n*, K *s□n*, T *šān* (...) 'négyyszögletű nyírhéjedény (doboz, csésze, tányér)' (WWb 525a); P, KM, So 'birkenrindenes Näpfchen/tuohinen' (KLE 321).

sEq r-* 'vág, csap' – **osztj. Trj *s□γ□□r-*, J *s□w□r-*, DN Ni Kaz O *sew□r-* 'hauen' (GOV 585); Likr Mj Trj *s□γ□□r-*, J, Irt (DN KoP Kr ua.) Ni Š Kaz Sy O 'rubi ty, zerhauen, hacken (z. B. Holz, Fleisch mit dem Beil od. Messer; – beißen (Schlage; Trj); mähen (Gras; DN Kr Ni Kaz O); fällen (e. Baum; J KoP)' (DEWOS 1321). – **vog.** TJ *šäwr-*, KU *s□γr-*, *s□γr-*, KM *s□γr-* ~ *s□γr-*, KO *s□γr*, P *šayr-*, LO So *sāγr-* 'schneiden' (GOV); TJ . . So id. (DEWOS); N *sā'iri* (...), LM *šauri* (...), LU P *šajri*, K *s□qri*, T *šäuränt* 'vág, farag, tör' (WWb 511a); KU KM KO *s□γr-* 'hauen, schneiden', P *šay□r-* 'schlagen', LO *sayr-* 'hauen' (KLE 314).

*sUl, *sUlt m 'szikra' – **osztj.** (in Zusammensetzung:) V *sul*, Trj J *sua* 'Funke'; DN *sutt□m*, Ni *s□tt□m*, Kaz *s□l□m*, O *sult□m* 'Funke' (GOV 590); VT

sul 'iókra, Funke' (DEWOS 1324). – **vog.** KU KM *solm*□, LO So *sult*□*m* 'Funke' (GOV, DEWOS); N, K *sqtl*□*l'm* 'szikra' (WWb 572a); LO 'Funke' (KLE 299).

sll q-* 'sziszeg, serceg' – **osztj. Vj *söl*□*γ-*, J *s̄l*□*γ-*, Ko *säl*□*j-*, Kaz *sölä-*, Trj *sjl*□*γΛ*□- 'zischen' (GOV 591); Vj *söl*□*γ-*, SaIT, KoP, Kaz 'si pety (o zmee), zischen (Schlange; Vj KoP); *si pety* (o maóle na gorácej ókovorode; SaIT); *sumety*, rauschen (z. B. Topf beim Kochen, Birke beim Fällen; Kaz)' (DEWOS 1331). – **vog.** KU KM *s□lγ-* 'zischen' (GOV, DEWOS, KLE 297).

*súl q (BNM) 'hókása, jégkása' – **osztj.** DT *sol*□*k*, Ni *sul*□*k*, Kaz *sq*□*k*, O *so*□*χ* 'Schneebrei' (GOV 815); DT *söl*□*k*, Kr, Ni, Kaz, O 'suga, das erste im Herbst sich bildende Eis, das auf dem Fluß treibt (DT, Kr), Eisbrei (Ni), Schneematsch unter dem Eis im Herbst (Ni Kaz O)' (DEWOS 1334). – **vog.** KU *sūlχ*, KM *sōlχ*, KO *sölχ*, P LU *sūlχ*, So *sūlk* 'Schneebrei' (GOV; DEWOS); P *s̄j*□*χ*, K *s□lk* 'jégzajlás' (WWb 557a).

*sen q 'serke, pete' – **osztj.** VVj *se*□□*γ*, Trj *s□□□γ*, J *s□n□γ*, DN Ko *sen*□, Ni *sen*, Kaz *se*□, O *sen* 'Nisse' (GOV 595); V-Vj *se*□□*γ*, Likr Mj Trj, J, DN KoP Kr Ts Ni, Kaz, Sy, O 'gni da, Nisse, Ei der Laus (V Vj J DN KoP Kr Sy); Filzlaus (V–Trj. Ts Ni Kaz O); kleines, auch eiterndes Bläschen am Menschen, im Fleisch des Fisches, in der Leber des Hechtes (Ni Kaz)' (DEWOS 1345). – **vog.** TJČ *šān*□*w*, KU *š□nī*, KM *s□ni*, P *š□niy*, VN *š□ni*, VS *š□ni*, LO So *sāniy* 'Nisse' (GOV); TJ-Č . . So 'Nisse' (DEWOS); N *sānī*^ž, LM *šāni*, LU *š□ni*, K *so□niy*, T *šānu-* (Pl. *šāng*□*t*) 'serke, Nisse' (WWb 525b).

*s NC '(nyír)kéreg, háncs' – **osztj.** VVj Trj *sińt*, DN Ko *seńt*, Ni Kaz *śés*, O *śis* 'Birkenrinde' (GOV 597); V-Vj Likr Mj Trj J *sińt*, DN DT KoP Kr, Fil, Ni, Ni, Kaz, O 'l űko, Bast (V Vj Trj: aus Weidenrinde, zum Flechten von Stricken; O: von der Russen); – Rinde einer Weidenart, die wie Bast zum Binden od. Flechten benutzt wird (V Vj)' (DEWOS 1347). – **vog.** TJČ *šāš*, KU *š□š*, KM KO *s□s*, P *š□š*, VN *š□š*, VS LU *š□š*, LO So *sās* 'Brinkenrinde' (GOV); TJ-Č . . So 'Birkenrinde' (DEWOS); N, LM *šo*□*š*, LU P *š□š*, K *so*□*s*, T 'nyírhéj' (WWb 533a); KO, P, VS, LU, LO, So 'Birkenrinde' (KLE 328).

*s ʳk 'feketeréce' – **osztj.** VVj Trj J DN Ko *sińk*, Ni Kaz *šńk* 'schwarze Entenart' (GOV 599); V-Vj Vart Likr Mj Trj J DN Kam KoP Ts *sińk*, Ni Š Kaz, Ahl. 'eine Entenart / *poroda utok*, *Anas nigra* (Ahl.); *utka qernedy* (Š), schwarze Ente (Ni Kaz); kleinere schwarze Ente mit e. hellen Fleck an der Schnabelwurzel (J KoP); „*gol ovná, gol ovni k*“, (schwarz; V–J); *Fuligula nigra* (?; Vj); *bakl an* (Ts; DN: ganz schwarz mit krummen Schnabel); *óorovaá utka* (Schnabel sattelförmig; Kam)' (DEWOS 1350). – **vog.** KO *s□ńk*, P *s□ńk*, VN *s□ńk*□, VS *s□ńk*□*k*□, LM *s□ńk*, LO So *sāńki* 'schwarze Entenart' (KU *sīńk* 'schwarze Entenart' < ostj.) (GOV); KO . . So 'schwarze Entenart' (DEWOS); N *sańki*, LM *s□ńki* (...), LU *sāńk-pat* (...), P *s□ńk* (...), K *s□ńk* '1. fekete réce 2. (N még)

Kaz *tīw-*, O *tīw-* 'geboren werden' (GOV 612); Vj *tī-*, *tīγ-*, VT, J Irt (DN KoP Kr ua.), Ni Š, Kaz, Sy, O, Ahl. 'rodi tyóá, geboren werden (außer J Ni Kaz Sy; Vj: Mensch, Tier; Kr: Mensch); wachsen (Ahl.; Sy: Wald); entstehen (Gegenstand; KoP Kr Ni Š Kaz); pol uqi tyóá (VT); (taugen: Ahl.) s. 1398 *tij-*' (DEWOS 1395). – **vog.** TJČ *tīl-*, KU KM KO *tēl-*, P VN VS LU *tēl* ~ *tel-*, LO So *tēl-* 'geboren werden' (GOV); TJ-Č . . So 'geboren werden' (DEWOS); N LM LU P K, T 'születik, nő, terem, keletkezik, sül' (WWb 640b); KM, LO So 'geboren werden, entstehen' (KLE 365).

***tĀ9** 'üres' – **osztj.** VVj *täl□k*, Trj J *t□□k*, DN Ko *t□t□*, Ni *tai□*, Kaz *taΛ*, O *t□l* 'leer' (GOV 615); V-Vj *täl□γ*, Vart, Likr, Mj Trj J, Irt (DN KoP Kr ua.), Ni, Kaz, Sy, O 'puótoj , leer (z. B. Gefäß); unbewohnt, verlassen (Haus, Dorf); nicht voll (Gefäß; Trj); offen, baumlos (DN)' (DEWOS 1428). – **vog.** KU KM *t□t□l*, P *t□t□l*, So *tāt□l* 'leer'; KU KM KO *t□tlän*, P *t□tlän*, VNK *t□tlēn*, LU *t□tān*, LO So *tātlan* 'leer' (GOV); KU-M *t□□tl*, P *t□□tl*, LO So *tāt□l* id. (DEWOS); N *tāt□l*, LM *to□t□l*, LU *t□t□l* (...), P, K *to□t□l* (...), T *tāt□l* 'üres, csupán' (WWb 634a); KM *tāt□l*, P *tāt□l*, LO So 'leer' (KLE 385).

***tāq** // ***tōq** / 'a csónak keresztfája' – **osztj.** J *tōw□Λ* 'Querholz' (GOV 623); J *tōwΛ* '„óporka", Querholz im Boot (mit dem Seitenwände gestützt werden)' (DEWOS 1413). – **vog.** (z. T. in Zusammensetzung:) KO *towl*, LU *tayl* 'Querholz' (GOV); KO *-towl*, LU *tayl* 'Querholz (am Tisch ua.)' (DEWOS).

***tōq** *m-* 'harap' – **osztj.** Trj *tāγ□□m-*, J *tāw□m-*, DN Ko *toχ□m-*, Ni *tux□m-*, Kaz *tōχ□m-*, O *toχ□m-* 'beißen' (GOV 625); Trj *tāγ□□m-*, J, DN KoP Kr, Ni Š Sy, Kaz, O 'ukuói ty, beißen (z. B. der Hund e. Menschen, Ni Kaz O auch: von der Ameise); – stechen (Mücke; Š); abbeißen (Kr Ni Kaz O); mit den Zähnen fassen (Trj Kr Kaz); *wel katy*, Nüsse mit den Zähnen fassen (Trj)' (DEWOS 414). – **vog.** KU KM *towm-*, LO *tōw□m-*, So *t□wm-* 'beißen' (GOV, DEWOS); N *t□umi*, LM *tōwmi* 'harap' (WWb 669a).

***t q r** 'fakorhadék' – **osztj.** VVj *tōγ□r*, Trj *t□γ□□r*, J *t□w□r*, Ko *tōw□r* 'faules Holz' (GOV 627); V-Vj Vart *tōγ□r*, Likr Mj Trj, J, Kr, Kam KoP, Kaz 'dreveónaá truha, faules, morsches Holz, das ua. zur Erzeugung von Rauch benutzt wird; – rötliches Holzmehl (z. B. von Kiefer, Lärche), das zum Färben des Rentierfells verwendet wird. (Trj)' (DEWOS 1418). – **vog.** (in Zusammensetzung:) KU *t□w□r*, KM *t□γ□r*, KO *t□w□r*, P *t□w□r* 'morsches Holz' (GOV); KU . . P id. (DEWOS); N LM *t□w□r*, LU P K *t□w□r*, T *t□ur* 'korhadat fatörmelék (vörös)' (WWb 671a).

***tōk** *r-* 'betöm, elzár' – **osztj.** VVj *toγ□r-*, Trj *tāγ□□r-*, J *tāw□r-*, DN Ko *toχ□r-*, Ni *tux□r-*, Kaz *tōχ□r-*, O *toχ□r-* 'zuschließen' (GOV 628); V Vj *tōγ□r-*, Trj, J, DN KoP Kr Ts, Ni Š, Kaz, O 'zaperety, zagorodi ty zaporom (reqku), zuschließen, verriegeln (z. B. die Tür, einen Fluß mit e. Wehr absperren; – den Eingang zu e. Bärenhöhle zumachen (DN Š); einschließen, einsperren (DN Kr);

gorodi ty, einzäunen (V Vj Trj DN) (DEWOS 1418). – **vog.** TJČ *tokr-*, KU KM P LO So *toxr-* 'stopfen' (GOV); TJ-Č *t□χr-* . . So 'zustopfen' (DEWOS); N LM *toχri* (...), K 'feltűr, gyűr, nyomkod' (WWb 650b).

*tāk t '<derékaljnak, párnának használt> bördarab' – **osztj.** Trj J *tāy□t*, DN Ko *tāχ□t*, Ni *tāχt□*, Kaz *tāχtī*, O *tāχti* 'Rentierhaut' (GOV 629); V *tāytz*, Vj, Likr, Trj, J, Irt (DN KoP Kr ua.), Ni Š, Kaz Sy O '1. *olenyá skura*, Rentierfell (Ni Kaz Sy O; Sur KazSt: gewöhnlich als Unterlage zum Schlafen; Trj: auch als Material zu Pelzen ua.); *poótel y*, Bett (J); *hol ót*, Leinwand (KoP Sog Ts); aus Hanf od. Nessel gewebte Sackleinwand (Kr); *pl atok*, Tuch (DN Fil Koš Tš); Handtuch (KoP). 2. *kuóoqek*, *dol yka*, Stück(chen), Teil (von Stoff, Fell, Fleisch usw.; V Vj Trj Ni–O); *loókutok*, Lappen, Fetzen (V Trj J; Vj: aus dem sich noch etwas machen läßt); *naótavka*, Ansatzstück (V Trj); Stück des Zugnetzes (V); nachgestellt zur Bezeichnung der Kleinheit od. einer geringen Menge, bzw. pejorativ. Kaz O' (DEWOS 1422). – **vog.** KM *toχt* 'Polster' (GOV, DEWOS); N *t□χ□n* 'vánkos' (WWb 650b); KM *toχt* '(?) Polster' (KLE 364). – Az északi vog. adat idetartozását vokalizmusa és szóvégi *-n*-je bizonytalanná teszi.

tln(<)* 'ár, dij' – **osztj. VVj Trj J DN Ko *tin*, Ni Kaz *tīn*, O *tin* 'Preis' VVj *tān*, Trj J DN Ko *t□n*, Ni Kaz *tan* 'Brautpreis' (GOV 638); V Vj *tān*, Trj J, Irt (DN KoP Kr ua.), Ni Š Kaz 'kal űm, Brautgeld (am Vasjugan 10–100 Rubel für den Vater der Braut, ein Chalat, ein Hemd, Tuch u.a. für die Mutter; außerdem Branntwein; an der Demjanka höchstens 20–30 Rubel). Par.wort zu *tīn* (Kaz) (DEWOS 1442). – **vog.** TJČ *tān*, KU KM KO P VN VS LU LO So *tin* 'Preis' (GOV, DEWOS); N LM LU P, K T *t□n* 'ár, pénz' (WWb 646a); KM, LO So 'Preis, Wert' (KLE 370).

tīnt l-* '<nyomkodással> bört puhít' – **osztj. V *t□n'□l-*, *t□n□l-*, Vj *t□n□l-*, Trj *t□n'□l-*, *t□n□l-*, J *t□nt□l-*, Ko *t□nt□l-*, Ni *tānt□l-*, Kaz *tān'□l-* 'Fell aufweichen, bereiten' (GOV 640); V *t□n'□l-*, *t□n□l-*, *t□n□l*, Vj, Trj, KoP, Ni, Kaz, O, Ahl. 'máty, razmi naty skuru pri obrabotke mezdrü, e. Fell aufbereiten, „gerben“, indem man es weich reibt (Trj: mit e. bogenförmigen mit eiserner Schneide versehenem Holzgerät; J KoP: mit den Händen)' (DEWOS 144). – **vog.** KU N *tīntl-* 'Fell aufweichen, bereiten' (GOV); KU *t□ntl-*, N *tīntl-* id. (DEWOS); N *tīn□l* (...): *t. □ul-nor* (...) 'a háztetőt nyomó gerenda'; N *tīn□lti* 'nyom'; N LM P *tīntli* (...), K *t□ntli* 'bört nyomkod (puhítás céljából)' (WWb 646b); KU KM *tīntl-*, P 'reiben, aufweichen' (KLE 371).

t□m k* 'moha, moszat <szárítva tűzgyújtáshoz>' – **osztj. V *tōñk*, Trj J *t□ñk*, Ko *tōñk*, Kaz *t□ñk*, O *tun k* 'Moos' (GOV 641); V Sur SaT *tōñk*, Fil KoP Kr, Kaz, O Ahl. 'getrockneter, bartflechtenartiger Wasserschleim an Bäumen ua. (Likr Mj Trj Kaz O; V: brennt wie Pulver, früher gebr., um vom Zunder Feuer zu übertragen); (Schimmel (O); *ozernaá vodorooly*, *kotoruú óobi raút*, *óusat i i ó-polyzuút kak voóplamenáúweeóy veweótvo*, im cop wachsendes Gras, das

getrocknet und als Zündstoff verwendet wird (SalT KoP); id. (an trockenen Ufern wachsend; J); getrocknete Wurzel des Riedgrases, auf die vom Zunder Feuer übertragen wurde (Kr); Feuermoos (Fil); Sumpf-, Heide-, Baum-) Moos (Kaz O Ahl.)' (DEWOS 1450). – **vog.** TJČ *tūŋ*, KU *tāŋk*, P *tāŋk*, LO So *taŋk* 'Moos' (GOV); TJ-Č . . So 'Moos' (DEWOS); N *taŋkw* (...), LM K *tāŋkw*, LU *tŋkw*, P *tāŋkw* (...), T *tūŋ* 'tűzgyújtó moszat, száraz fű tűzgyújtáshoz' (WWb 626a); So *taŋk* 'in stark verschimmeltem Brot entstehender blauer Schimmel' (KLE 372).

tŋr-* 'árt, ront, pusztít' – **osztj. V *tār*, Trj DN Ko *tār*, Ni Kaz *tar*, O *tār* 'böser Geist' (GOV 643); V Vj *tār*, Trj DN KoP Kr, Kaz Sy, O, Patk. PB 'Verderben (bringenden Geist): *zloj duh*, e. böser Geist (V Trj; Vj wohnt an ein roten Meer mit e. roten Wald; als Opfer für ihn werden am Vasjungan und am Tremjungan rote Tuchstücke an Bäume mit rötlicher Rinde gehängt); Name der zerstörenden Gottheit bei den früheren Ostjaken (Patk.); Verderben (PB); *voj na*, Krieg, Kampf; Streit, bei dem es zu Totschlag kommt (Kr); *bol ezny?*, Krankheit (?; Sy). Par.wort zu 364 *jel* 'Verderben', 480 *kolt (*χut*) 'Krankheit'; dabei oft verderbt zu *tār* 'fest, stark' (s. 1470)' (DEWOS 1475). – **vog.** N *tēr*, *tērp* 'erős; kraftig'; KU KM *tērn*: *t. ēri* 'Kriegslied' (GOV); LO So *tērn*: *t.-χul* 'Teufel' (LO); 'Krankheitsgeist' (So), KU-M *tērn* *ēri* 'Kriegslied' (DEWOS); N *tēr* 'betegség, vész, járvány'; N *tērnij ēri*, LM *tērnij jēri* 'hősi ének'; N *tērnij nāl*, P *tērij nāl*, T *tār* *nāl* 'hullócsillag' (WWb 642b). – Valószínűleg már az obi-ugor korban létrejöttek az *-n* képzős főnevek is.

tŋr-* 'fröcsköl' – **osztj. Ko Kr *tŋr*- 'bespritzten' (GOV 644); SalT KoP Kr *tŋr*- 'brűzgaty, spritzen (z. B. Wasser beim Rudern)' (DEWOS 1479). – **vog.** KU *torš-*, *tŋrš-*, P *tŋrš-*, LO *tŋrš-* 'spritzten'; KM KO *torš* *χl-* 'spritzten' (GOV); KU *tŋrš-*, P, LO id. (DEWOS); N LM *tŋrši* 'fröcsköl' (WWb 647b). – A szó onomatopoeitikus volta és a felsorolt adatok tanúsága inkább azt valószínűsíti, hogy az obi-ugor kori alak is tartalmazott szibiláns elemet.

tŋr-* 'horkant, horkol' – **osztj. VVj *tort*, Trj *tört*, J *tört*, DN *tört*, Ko *turt* 'schnarchen', Ni *turt*, Kaz *tort* 'schnarchen', Trj *tŋr* 'schnarchen' (GOV 645); DN Kr *tŋr* 'schnarchen (Kr)' (DEWOS 1469). – **vog.** TJČ *tark*, KU KM KO *tŋrw*, P *torw*, VN VS *tarw*, LU *tarw*, *tŋrw*, LO *torwint-*, So *torŋint-* 'schnarchen' (GOV); TJ . . So 'schnarchen' (DEWOS); N *torwinti*, LU *tŋrwinti*, P *torwinti*, K *tŋrwinti*, T *tŋr* *χnt* 'hortyog, horkol' (WWb 662b).

tŋr q-* 'reszket' – **osztj. Vj *tŋr*, Trj *tŋr*, Ko *tor*, Ni *tŋr*, Kaz *tŋr*, O *tŋri* 'zittern' (GOV 647); V Vj *tŋr*, KoP, Ni Š, Kaz, Sy O 'droxaty, zittern, schaudern (Mensch, z. B. vor Kälte, Angst, Fieber, Alter)' (DEWOS 1468). – **vog.** LO *tŋr*, So *tŋr* 'zittern' (GOV, DEWOS); N *torŋi* (...), LM

torri, LU P *t□rri*, K *t□ryi*, T *t□rkh□nt* 'reszket' (WWb 660a).

*tOr m 'ég, isten, időjárás' – **osztj.** VVj *tor□m*, Trj J *tör□m*, DN Ko Ni *tur□m*, Kaz *tqr□m*, O *tor□m* 'Gott' (GOV 650); V Vj *tqr□m*, VT VK, Vart Likr, Mj Trj J, Irt (DN KoP Kr ua.) Ni Š Sy, Kaz, O 'böğ, (höchster, meist auch christlicher) Gott – Schutzgeist (Ni Kaz O); Heiliger (Š); Heiligenbild, Ikone (V-Vj J DN Fil KoP Kr Ts Ni Š Kaz O); *nebo*, Himmel (DN KoP Kr Sav Š); *pogoda*, Wetter, Witterung (V Vj Trj DN KoP Kr Ts Ni Š Kaz O); Sturm (Trj Š); *pri roda* / Natur (VT); Welt (KoP Š); *vek*, Zeit (Š); Gestalt (Šteb.)' (DEWOS 1472). – **vog.** TJ *tār□m*, KU *tōr□m*, P *tōrāmt* (num pl), VNZ LU *tōramt*, So *t□r□m* 'Gott' (GOV); TJ . . So id. (DEWOS); N *t□r□m*, LM LU P K *tōr□m*, T 'Isten, ég, idő, évszak, világ, időjárás' (WWb 657b); KM *tōr□m*, LO *tōr□m*, So 'Gott, Himmel; Welt; Wetter; Zeit' (KLE 378).

*wŪC k 'iszap, sár' – **osztj.** Ko C *wit□χ*, Kos. *wāt□χ* 'Schmutz'; Vj *wit□l*, Ni *wōs□χ*, Kaz *wōs□χ*, O *wās□χ* 'feucht' (GOV 653); Kam KoP Kr Sog Ts *wit□χ*, Koš 'nása, Schlamm (Kam Koš Kr); Schmutz (Sog Ts), (Schmutz-) Lache (KoP)' (DEWOS 1650). – **vog.** Vtur *воцагъ*, Tob *воцагъ*, TuraG *воцагъ*, Sol. *воцагъ* (Altwog.); T *ūc□χ*, P *v□s□χ* 'Kot', KU *woštaχt-*, KM *w□štaχt-* 'sich beschmutzen' (GOV); TJ *□c□□*, P VNK *wōs□χ*, LO So *wośla□* 'Schmutz', (TJ–LO), 'Schlamm' (So) (DEWOS); N, LM *vas□χ* (...), P *v□s□χ* (...), K *v□s□χ* (...), T *ūc□χ* (...) 'sár' (WWb 740a); So 'Schlamm'; TJ, P VNK, LO 'Schmutz' (KLE 75).

wāC r<m* 'keserű, epe' – **osztj. VK *wāt□rim*, Trj *wāt□r□m*, DN *wāt□rem*, Ko *wōt□rim*, Ni *wōřsem*, Kaz *wōřrem*, O *wāřrem* 'Galle' (GOV 655); V VT *wāt□r* 'goryki j', bitter'; VK Vart *wāt□rim*, Likr Mj Trj, J DN Ts, KoP, Kr, Ni Š, Kaz, Sy O id. (außer Ts Ni Kaz O; Vart: von schlechtem Branntwein); sauer (z. B. Dünnbier, Preiselbeeren, Branntwein; Trj); Galle (KoP Kr Ts Ni–O)' (DEWOS 1652). – **vog.** KU KM KO *w□s□r□m*, P *wořer□m*, VNZ *k□ośärm*, VNK *k□ařer□m*, VS *wośärm*, LU *k□aśärm*, *wařerm*, LO So *wośram* 'Galle' (GOV); KU–O . . So 'Galle' (DEWOS); N *vořr□m* (...), LM *vas□r□m*(...), LU *kwařr□m*, P *v□s□r□m*, K *vořr□m* (...) '1. epe 2. zöldessárga, vörösbarna' (WWb 740b); KU KO *w□s□r□m* 'Galle, gelb, grün'; P *wořer□m* 'Galle', P *wośär□m* 'gelb (?), grün(?), gallenfarbig(?)'; So 'Galle, grün' (KLE 76). – Az osztj. V VT *wāt□r* 'goryki j', bitter' adatok, valamint a vog. igei adatok, pl. N *vořr□taχti* (WWb 740b) 'éget, ég, csíp, csípős íze van' egy *-m* képző nélküli alapalak rekonstruálhatóságát is felvetik. A képzett alak folytatónak (P *wořer□m*, VNZ *k□ośärm*, VS *wośärm*, LO So *wośram*) második szótagi vokálisai pedig utalhatnak arra, hogy bennük az *er*, *är*, *ar* maga is képzőelem (Bakró-Nagy 2001: 214).

*wU 'ruházat, ruhanemű' – **osztj.** Vj Trj *u□*, DN *üš*, DT *u□*, Ko *ü□*, *üš*, Ni Kaz *w□š* 'Kleider' (GOV 656); Vj VK Mj J *u□*, Trj, DN Sog, DT Fil Kr Ts Tš,

KoP, Ni Š Kaz, Vol., Patk. '1. Iopoty, vaatteet, Kleider, Kleidung (Irt; Kaz: koll., sowohl Oberkleider als Hosen, Hemden); Überkleidung (Chalat, Mantel; Mj), Rock (J KoP); Kleidungsstück (nicht koll.; Ni). 2. **lovuška**, Fanggerät (Vj); allerlei Geräte (z. B. Netze, Äxte usw.; VK). 3. **imuweótvo**, Habe, Besitz (Š). 4. Sache, Ding (Š Vol.). 5. bedeutungsschwaches Ergänzungs-Parallelwort (Trj J KoP Kr Patk.)' (DEWOS 8). – **vog.** (z. T. in Zusammensetzung:) KU *oš, os*, KM *wos*, P *wuš*, So *us* 'Kleider' (GOV); KM 'Kleider', KU *os*, P, So 'Ergänzungsparallelwort' (DEWOS); K *vos* 'ruha' (WWb 738b); T *ušlam* 'ruha' (WWb 707a); P, KM, So 'Sache, Ding; (KM auch) Kleider' (KLE 47).

***wuŕ p** 'rossz/gonosz szellem' – **osztj.** (z. T. in Zusammensetzung:) Vj *ul□p*, Trj *u□p*, Ko *ül□p*, Ni *w□t□p*, Kaz *w□□p*, O *wul□p* 'böser Geist' (GOV 661); Trj *u□p*, KoP, Ni Š, Kaz, O, Reg. 'Art böser Geist; **zloj duh**: spitzköpfige Figur eines haltia, Schutzgeistes (Trj: KT), „wenn man einem anderen Böses antun will, verfertigt man (am Trj) ein Spitz zulaufendes Götzenbild aus Holz, *u□p*, hüllt es in schwarze Kleider und verwahrt es in einer Truhe; bisweilen opfert man ihm auch ein kleines Stück Tuch. Dieser Geist bringt auf Geheiß seines Besitzers dem, der geschädigt werden soll, Krankheit und Leiden oder zerstört sein Glück. Seinem Besitzer kann er auch Jagdbeute verschaffen" (Relig. I 78); „Sogar sein Name (*u□p*) ist der gleiche wie bei den Vasjuganern" (DEWOS 85). – **vog.** P *wut□p*, LO So *ūtpi* 'Bär, der einen Menschen getötet oder verwundet hat' (GOV); So *ūtpi* usw. (DEWOS); N *ūt□p*, P '(N) tisz-tátalan lény, rossz szellem, (P) szitokszó a medvére' (WWb 709b).

***wEj** 'harisnya-, csizmaszár, harisnya' – **osztj.** VVj *wej*, Trj J *w□j*, DN *wāj*, Dt *w□j*, Ko *wāj*, Ni Kaz *wej* 'Stiel, Heft (Strumpf)' (GOV 665); V-Vj *wej*, Sur (Likt Mj Trj J), DN Fil KoP Koš Kr Sog Ts, DT, Ni Š Kaz, Sy, O, PB 'qeren, ruqka, Stiel, Griff (des Beiles, der Schaufel, des Löffels ua.; außer Sy); – Stiel des Pilzes (Kr); **gol eni we**, Schaft (des Schuhs; V Vj Trj DN DT); **pi mü**, Stiefel aus dem Schenkelfell des Rentiers (Ni Kaz O PB); Bein des Strumpfes (V); **qul ok**, Strumpf (DN DT Fil Koš Kr Ts Ni Sy; KoP Sog: mit langem Bein)' (DEWOS 1559). – **vog.** TJ *wājī*, KU KM *w□j*, P *w□j*, LO So *wāj* 'Strumpf' (GOV); TJ . . So 'Strumpf' (DEWOS); N *wāj* (...), LM *wōjā* (...), P *w□jā* (...), K *vo□j*, T *wāji* (...) 'harisnya (gyakran bőrből), (K még) szár' (WWb 714a); P *wōja*, So 'Strumpf, Schuh' (KLE 61).

***wOj** ~ ***wāja** 'elalszik' – **osztj.** V *wāja*-, Vj *wāja* ~ *woj*-, Trj *wōj* 'einschlafen'; VVj *woj□mt*-, Trj *wōj□mt*-, DN Ko *wāj□mt*-, Kaz *wōj□mt* O *wāj□mt*-'einschlafen' (GOV 669); V Vj *wāja*-, Trj, J 'uónuty, einschlafen (Vj; V Trj: pass.)' (DEWOS 1561). – **vog.** TJ *aj*-, KU KM KO *□j*-, P *oj* ~ *ōj*-, VS LU *aj*-, So *oj*-'schlafen'; TJ *aj□ltaxt*-, KU *□j□ltaxt*-, P *ōj□ltaxt*-, VS *ōj□ltaxt*-, LU *ōj□ltaxt*-, LO *ojiltaxt*-, So *oj□ltaxt*-'einzuschlafen versuchen' (GOV); TJ *ajkta□t* . . So *ojlta□t*-'einzuschlafen versuchen' (DEWOS); N *oji*, LM *□ji*, P,

K $\square$ ji, (-oχ), T *aja-nt* 'rendszerint csak passzívumban) elalszik' (WWb 380b).

*wOjq t 'rét, füves terület' – **osztj.** DN *ujη□t*, Ko *ǎjη□t*, *ǎjγ□t*, Ni *ujt*, Kaz *wqjt*, O *ojit* 'Wiese' (GOV 670); DN *ujη□t*, Kr Tš, KoP, Sog Ts, Sog (jüngere Generation), TsP, Ni Š, O (südl. Obdorsk), Cast. 'l ug, pokoó, Wiese (Kr Sog Tš Cast.; Ts: niedrig Wiese, die bei Hochwasser überschwemmt wird); niedrig liegendes Grasland am Ufer (Kr); tiefliegendes Ufergelände, auf dem kein Nadelwald wächst (Kaz O); baumlose offene Stelle (DN)' (DEWOS 25). – **vog.** TJČ *ājt*, KU *ōjt*, KM *ōjt□*, P *ojjāt*, LU *ajit*, So $\square$ ita 'Wiese' (GOV); TJ *āji-t*, KU *ōit* usw. (DEWOS); N $\square$ 'jt (...), LM $\square$ jt, LU *ait*, P $\square$ jt, K *oit* (...), T $\square$ jt (...) 'rét, áradmánytó, tiszta láp' (WWb 377a); KM *ōjt-*, *ōjtkän* 'Wiesenfläche', KU *ōitlōχ* 'Winkel der Wiese', KM *ōitlōk* 'schmales, langes Wiesenende' (KLE 15).

wUjm<* 'fonalgombolyag' – **osztj. Trj J *w□j□m* 'Garnknäuel' (GOV 671); Mj *waj□m*: *suymj w.*, Trj J 'kl ubok, Knäuel (Trj J)' (DEWOS 1565). – **vog.** K *ujm□*: *sāt□pu*. 'Garnknäuel' (GOV; DEWOS); K 'Garnknäuel, Zwirnknäuel' (KLE 312).

wAq-* 'kiált, megszólít, hív' – **osztj. VVj *way-*, Trj J *w□γ-*, DN Ko *wax-*, Ni Kaz *wax-*, O *wax-* 'rufen' (GOV 673); V-Vj *way-*, VK, Vart Likr Mj, Trj J, Irt (DN DT Fil KoP Kr Ts), Ni Š Kaz, O 'zvaty, zu sich rufen, proói ty, bitten, fordern, nazüvaty, nennen' (DEWOS 1566). – **vog.** KU *wōw-* ~ *wow-*, KM *wōγ-* ~ *wow-*, P *wōw-* ~ *wow-*, VNK *wow-*, VS *wōγ-* ~ *woy-*, LU *wow-*, LUT *wōw-* ~ *wow-*, So $\square$ w- 'rufen' (GOV); KU . . So 'rufen' (DEWOS); N K *vōwi*, LM *wōyi* (...) 'hív, kér, követel, akar, koldul' (WWb 744a); KM $\square$ jγ- 'rufen'; KU KM $\square$ jγ-, P VN VS LU *ajj-* id. (KLE 13).

wOk-* 'brekeg' – **osztj. Vj *woy-*, Trj J *wök-*, Kaz *wōχ-* 'quaken' (GOV 674); VT *woy-*, Vj, Trj J, Kaz 'kvakaty, quaken (VT Vj J; Trj: auch von großen Regenwürmern); zischen (Schlange, Kaz)' (DEWOS 1570). – **vog.** KU $\square$ χ-, KM KO P VNK *wok-*, LO So *woy-* 'quaken' (GOV); KU . . So $\square$ k- id. (DEWOS); N *voxi*, LM $\square$ khi, K 'brekeg, kuruttyol' (WWb 729b); LO 'quaken' (KLE 62).

*wOq 9 'vékony' – **osztj.** VVj *woy□l'*, Trj *wōγ□□A*, J *wōγ□A*, DN Ko *wox□t*, Ni *ux□t*, Kaz *ox□A*, O *ox□l* 'dünn' (GOV 675); V Vj *woy□l'*, VK, Vart, Likr, Mj Trj, J, Irt (DN KoP Kr Sog Tš), Ni Š, Kaz, Sy, O 'tonki j, (o pl oóki h predmetah), dünn (von platten Gegenständen wie Brett, Eis ua.); – gi bki j, biegsam, elastisch (V)' (DEWOS 1575). – **vog.** LU *wayta*, N *wōwta* 'dünn' (GOV); K *vouti*, P LM *väjtä*, N *vouta*, LU id. (DEWOS); N *voutä* (...), LM, P, K *vouti* 'vékony, finom' (WWb 743b); So *wowta* 'dünn'; TJ $\square$ wta, KM *wowt□*, P *wγta*, LU (KLE 59).

wllqn<* 'váll' – **osztj. VVj *wan*, Trj J $\square$ n, DN *won*, Ko *wän* 'Schulter' (GOV 678); V-Vj Vart Likr *wan*, Vj, Mj Trj, J, DN Kam Koš, KoP, Patk. (D) 'pl eqo, Schulter (außer Kam); Par.wort zu 782 *t□ηk□r* (KoP)' (DEWOS 1594).

– **vog.** Pel *во(и)на*, ČdN *вангъ*, Tob *воинъ*, Ber *ваинъ*, SoO *вагынъ* (Altwog.); KU KM *woj□n*, KO *w□j□n*, P VN *woj□n*, VS *uj□n*, LU *waj□n*, LO So *wāj□n* 'Schulter' (GOV); KU .. So id. (DEWOS); N *va"□n* (...), LM *uin*, P *v□in□* (...), K *v□in* (...), T *vānšāp* (...) 'váll' (WWb 712a); LO So 'Schulter', So 'Zugschlitten'; KM 'Schulter' (KLE 66).

*wāksAr 'róka' – **osztj.** J *wāksar*, DN Ko *wāxs□r*, Ni Kaz *wōxsar*, O *ōxs□r* 'Fuchs' (GOV 679); V Vj *wōkj*, VK, Vart, Mj Trj J, Keu 'l i ói ca, Fuchs; – Familienname in Aippolovskije, russ. *Oeqergi n*; zu der alten Sippe *tōγ-jay* gehörende Familie (Vj)' (DEWOS 1573). – **vog.** TJČ *okšār*, KU KM *oχs□r*, P LM *oχs□r*, So *oχsar* 'Fuchs' (GOV); T .. So id. (DEWOS); N, LM, LU *□χs□r* (...), P, K *oχs□r*, T *oχs□r* (...) 'róka, (N még) kutyanév' (WWb 378a).

*wÁl x (BNM) 'üres, hiányos' – **osztj.** V VT Vj VK *wā/□γ*, Vart, Likr Mj Trj J, SalT, Irt (DN-Sal KoP Koš Kr, Sog Ts) Ni, Kaz *wel*, O, PB 'hol oótoj , ledig, unverheiratet, – verwitwet (VK–J DN-Sal Koš Kr Sog Ts Kaz); *poroxnűj , puótoj , nenagruxennűj* (napr. o lodke, óanáh; SurT SalT); unfruchtbar (Pferd, Kuh, Rentier, auch Frau; Kaz); *gol üj* (o dereve bez óuqyev), glatt, astlos (Baum, bes. Kiefer; V VT VK Vart, J); ohne Blätter (Baum im Herbst; J)' (DEWOS 1587). – **vog.** TJ *ülχ*, P *weelχ*, VNS *wālχ*, LU *wēlχ*, LO *wolk*, TJ *ülχ□n* .. LO *wolk-uwl* 'zu Pferde', P *weelχ ku termkt* id.; VN *wālχ-ulp* 'Pfeil mit Widerhaken' (DEWOS); LM K *väl□χ*, T *ul□χ* 'egyszerű, be nem fogott (ló)' (WWb 715a); P *ul□p*: *wāl□χ-ul□p* 'fűrészre fogazott nyíl' (WWb 693b).

*wUlp < 'nyílfajta' – **osztj.** Trj *w□/□p*, J *wal□p*, DN Ko *wol□p*, Ni *w□l□p*, O *wal□p* 'Pfeil ...' (GOV 683); Trj *w□/□p*, J, DN DT KoP Kr Ts, Ni, Kaz, Sy, O, Patk. 'koótánoj nakoneqni k ótrel ü, knöcherne Pfeilspitze (Trj DN Ts Ni Sy O; Kr: die die Fortsetzung des Schaftes bildet); Pfeil mit knöcherner Spitze (Trj J); *ótari nnaá ótrel a iz koóti* (KazPrytk.); Pfeil mit scharfer Spitze (KoP); Klumpffeil (aus Holz od. Knochen; Patk.; Abb.: II, Tafel 1, Fig. 2); Ende des Schießbogens, das getrennt aus e. krummen, harten Holzstück angefertigt wird (DT)' (DEWOS 1590). – **vog.** SoG *úlüp*, ČusO *ólop* (Altwog.); (z. T. in Zusammensetzung:) KU *olp*, KM *wolp*, VNZ VS So *ulp* 'Pfeil ...' (GOV); KU, KM, VNZ VS So 'Pfeil mit knöcherner Spitze' (DEWOS); N *vol□p*, P *ul□p*, K *vok□p* 'csontfejű nyíl' (WWb 732b); P *ul□p*: *wāl□χ-ul□p* 'fűrészre fogazott nyíl' (WWb 693b); KU *ol-* KM *wol-* 'mausernde Wasservogel auf offenem Wasser mit Pfeil und Bogen schießen' (KLE 22).

*wEn p 'horog, szigony' – **osztj.** VVj *w□nāw*, Trj J *w□n□p*, DN *w□n□p*, Ko *w□n□p*, Ni *w□n□p* 'Haken' (GOV 690); V-Vj *w□nāw*, VT, Likr Mj Trj J, DN Fil Kr Sog Ts, DT KoP Koš Kr, Ni Š, Ahl. 'bagor, Fischhaken (mit dem Fische aus dem Wasser bzw. aus dem Fanggerät gehoben werden; Abb.: Sir-Sperrfisch. 16; V Vj Trj DN DT Kr Ni Š); *udoqka*, Angel(haken; Trj J DN DT Fil KoP Koš; Kr Ts Ni Š); *krúk*, Haken (V VK Likr Mj J KoP Ni), Haken, mit

dem die Stange des Eiszugnetzes von e. Loch zum anderen gezogen wird (DN DT); Bootshaken (KoP), Schifferhaken (Ahl.); *kogoty medvedá*, Krallen des Bären (Bärenspr.; Vj) (DEWOS 1599). – **vog.** KU $w\Box n\Box p$, $w\Box n\Box p$, KM $w\Box n\Box p$, $w\Box n\Box p$ 'Angel' (GOV); KU $w\Box n\Box p$, KM $w\Box n\Box p$, T $w\Box n\Box p$, K P $w\Box n\Box p$ 'Angel' (DEWOS); N $v\Box n\Box p$, LM LU $w\Box n\Box p$, P $w\Box n\Box p$ (...), K $w\Box n\Box p$, T 'csáklya, horog' (WWb 716b); KU $w\Box n\Box p$, KM $w\Box n\Box p$ 'Angel, Haken'. TJ, VNK $w\Box n\Box p$, LU $w\Box n\Box p$, LO $w\Box n\Box p$ (KLE 65).

wĀnt-* 'vezet' – **osztj. Trj J $w\Box nt-$ 'führen, leiten', J $w\Box n\Box t-$, DN Ko $w\Box n\Box t-$ 'führen, leiten'; Ni $w\Box n\Box t-$, Kaz $w\Box n\Box t-$, O $w\Box n\Box t-$ 'führen, leiten' (GOV 692); J $w\Box n\Box t-$, AgU, KoP, Kr 'veóti (*losady za povod, ólepogo ili reběnka za ruku*), an der Hand führen (ein Pferd, einen Blinden, ein Kind)' (DEWOS 1598). – **vog.** TJČ $w\Box nt-$, KU $w\Box nt-$, LU LO $w\Box nt-$ 'führen, leiten', KU $w\Box nt-$ 'führen, leiten' (GOV); T $w\Box nt-$ ... LO 'führen' (DEWOS); N $v\Box nt$, LM $vo\Box nt$ (...), P $w\Box nt$ (...), K $vo\Box nt$ 'csorda, falka'; N $v\Box n\Box t$, LM $vo\Box n\Box t$ (...), K $v\Box n\Box t$, T $v\Box n\Box t$ 'vezet (lovat, öreget, gyereket, vakot, falkát)' (WWb 716a).

*wĀnt q (OKT 137) 'földnyelv, magaslat' – **osztj.** Trj J DN Ko $w\Box nt\Box q$, Šer $w\Box nt\Box q$ 'Landzunge' (GOV 693); Likr Mj Trj J $w\Box nt\Box q$, DN Fil, KoP, Kr, Keu Š 'müö, Landzunge (Trj: in einem See); – Spitze e. Landzunge (Likr Mj); in e. Fluß ragende kurze Uferspitze, Vorsprung e. Steilufers (Trj)' (DEWOS 1602). – **vog.** TJ $w\Box n\Box w$, KU KM $w\Box n\Box i$, P $w\Box n\Box i$, VN LU LM $w\Box n\Box i$ ~ $w\Box n\Box t$ (num pl) 'Wald' (GOV); TJ ... LM 'hochgelegener Wald' (DEWOS); N $v\Box n\Box i$, LM $vo\Box n\Box i$ (...), P $v\Box n\Box i$, K $vo\Box n\Box i$ (...) 'erdős hegy, hegyi erdő' (WWb 715b); KU, KM 'eine von einer Flussbiegung umgebene Landzunge', P $w\Box n\Box i$ 'hochgelegener Wald', VN LU LM 'Wald, Gehölz' (KLE 65). – Óiráni (v. középíráni) jövevény (obi-ugor kori alakja Korenchy szerint **wĀn<*) (ILOS 79).

wOnt r(A)* 'vidra' – **osztj. Trj J $w\Box nt\Box r$, DN Ko $w\Box nt\Box r$, Ni $w\Box nt\Box r$, Kaz $w\Box nt\Box r$, Ber $unt\Box r$, O $ont\Box r$ 'Otter' (GOV 694); Likr Trj $w\Box nt\Box r$, J, Mj, Irt (DN Fil KoP Koš Kr Sog Ts, Ni Š, Kaz, Sy Pit, O 'vüdra, Fischotter' (DEWOS 1602). – **vog.** TJ $w\Box nt\Box r$, TČ $w\Box nt\Box r$, KU KM $w\Box nt\Box r$, P $w\Box nt\Box r$, VN $w\Box nt\Box r$, VS $w\Box nt\Box r$, LU $w\Box nt\Box r$, LM $w\Box nt\Box r$, LO $w\Box nt\Box r$, So $w\Box nt\Box r$ 'Otter' (GOV); TJ ... So id. (DEWOS); N $v\Box nt\Box r$, LM $v\Box nt\Box r$, P $v\Box nt\Box r$ (...), K $vo\Box nt\Box r$, T $v\Box nt\Box r$ 'vidra' (WWb 733a).

wĀnk-* 'akad' – **osztj. VVj $w\Box nk-$, Trj Ko Kr $w\Box nk-$ 'hängen bleiben', VVj $w\Box nk\Box i$, Trj $w\Box nk\Box i$, DN Ko $w\Box nk\Box i$, Ni $w\Box nk\Box i$ 'Haken', Vj $w\Box nk\Box i$, Trj $w\Box nk\Box p$, Ko Kr $w\Box nk\Box m$, Ni Kaz $w\Box nk\Box m$, O $w\Box nk\Box m$ 'Haken', VVj $w\Box nk\Box i$, Trj $w\Box nk\Box i$ 'hängen bleiben' (GOV 699); V Vj $w\Box nk-$, Trj J, DN KoP Kr, Ni Š Kaz Sy, O, Ahl. 'pol yzti', kriechen (Kind, Kranker); – sich schleppenden Schritten gehen (Kr) waten (Ahl.); V Vj Mj Trj J KoP Kr Ts $w\Box nk-$ 'zadety, zacepi tyóá (napr. o nevide), hängenbleiben (z. B. das Zugnetz) (DEWOS 1608). – **vog.** KU KM $w\Box nk-$ 'mit dem Haken ziehen', LU $w\Box nk-$ 'mit dem Haken ziehen', TJČ

wāŋk□r 'Haken', P VN VS *waxr□p*, LO So *wāŋkrip* 'Haken' (GOV); KU *wiŋk-* 'hängenbleiben', TJ-Č, P VN-S, LO So 'Haken', K *vo□ŋkh-*, N *vāŋk-* 'kriechen' (DEWOS); N *wāŋki*, K *vo□ŋkhi* 'mászik, hason csúszik', N *wāŋkli* 'megakad' (WWb 717b); N *wāŋk□r*, T *w□ŋ□r* 'horog, kampó, (még) harapófogó, (N még) nemes lazac', N *wāŋk□rmāti* 'kampóval lábat elránt' (WWb 717a); KU, KM *w□ŋ□r-* 'mit einem Haken ziehen', P 'Haken' (KLE 62). – Korenchy szerint óiráni, esetleg középíráni jövevény az obi-ugor korban **wāŋkə(rə)* alakban, 'Haken' jelentéssel (ILOS 79).

*wŋp< 'néne, idősebb nőrokon' – **osztj.** Likr *api*, Trj J *opi*, Ko *āp□*, Ni *ōp□*, Kaz *ōpi*, O *āpi* 'ältere Schwester' (GOV 701); Mj Trj *opi*, J, Likr, Kr Ts Tš, KoP, Sog Ni Š, Kaz Sy Pit, O '1.(weibliche Gentilverwandte, 1 Stufe älter als Ego:) ältere Schwester / *ótarsaá óeótra*; – jüngere Schwester des Vaters / *mladsaá óeótra otca* (Trj KoP Kr; Kaz: älter als Ego); Tochter (älter als Ego) des älteren Bruders (Trj Kr Kaz); Tochter (älter als Ego) des jüngeren od. älteren Bruders des Vaters (Trj Kr Ts Kaz); demselben Geschlecht angehörige weibliche Person, die älter ist als Ego (Anredewort; Trj). 2. Schwester (Mj). 3. Frau des Sohnes des älteren Bruders der Mutter (Kaz)' (DEWOS 146). – **vog.** I *ona*, U *ooba* (Altvog.); P *wūp*, VN LU *ūpa*, LO So *ūp* 'Schwester ...' (GOV); N, P *wūp*, *ūp* 'ältere Schwester usw.' (DEWOS); N LU *ūp* LM *up* '1. nagynéni (az anya öccsének felesége), 2. ány (a férj bátyjának felesége)' (WWb 700b); P 'Frau des jüngeren Bruders des Mannes', LO 'Schwester des Vatersvaters; Frau des jüngeren Bruders der Mutter', So 'Frau des jüngeren Bruders der Mutter' (KLE 38).

*wār-/ *w r- 'akar, erőfeszítést tesz, erőszakoskodik' – **osztj.** DN *w□r□t-*, Kaz *w□rat-*, O *wur□t-* 'streben', VVj *w□rāyt□γ□l-*, Trj *w□r□yt□γ□l-* 'sich anstrengen' (GOV 702); Š Kaz Sy *w□ra*, O, Ahl. 'Streit, *ōpor*. – Bosheit (eines Kindes; Kaz O); Mühe (Š)' (DEWOS 1620). – **vog.** K *vārāt-*; N *vorāt-* [=warāt-] 'sich bemühen' (GOV); LM *vār*, N *vori*, 'Gewalt; Streit', K *vār□t-*, P LM *vārāt-*, N *vorāt-* 'streben' (DEWOS); N, LM 'erőszak, hatalom, pör, vita, törekvés' (WWb 736a); KM *wār*, P *wār* 'Kraft, Macht, Gewalt', So 'Zank, Verbot(?)' (KLE 69).

*wlr< 'halfogó rekeszték' – **osztj.** VVj *wār*, J DN Ko *w□r*, Ni Kaz *war*, O *w□r* 'Fischwehr' (GOV 710); VT Vj VK *wār*, Likr Mj Trj J, Irt (DN KoP Kr ua.), Ni Š Kaz, O 'rūbol ovnūj zapor, Fischwehr (in kleineren Flüssen; KoP Ni Š Kaz: aus Kiefernplatten; O: als Erddamm gebaut)' (DEWOS 1613). – **vog.** TČ *wēr□w* ~ *wār□t* (num pl), KU *wēri*, P *wēra*, VN *wēri*, VS LU *wēri* ~ *werr□t* 'Fischzaun' (GOV); TČ *wēriw* . . LU 'Fischzaun' (DEWOS); LM LU K, P *vēr□* 'egy vejszeféle (kis sűrű léckerítések a folyó partjától kiindulva vagy a tó közepén alkalmas útvésztokkal, hogy a hal a kerek kürtökbé betévedjen, de ki ne jöhessen' (WWb 724a). – Óiráni (v. középíráni) jövevény. Korenchy szerint obi-ugor kori alakja **wār(γ)ə* lehetett (ILOS 81).

*wār *k* 'csupasz, sima, vmitől mentes' – **osztj.** V *wār*□*γ*, Trj J *wār*□*k*, Ko *wār*□*χ*, Ni Kaz *wōr*□*χ*, O *wār*□*χ* 'schneefrei' (GOV 713); V VK Vart Likr Mj Trj J *wār*□*k*, KoP Koš, Ni Kaz, O 'gol üj', kahl (der gefrorene Boden im Herbst; Kaz O); unbewaldet, baumlos (Trj); *otkrütüj*, offen (Stelle; Vart Likr Trj); schneefrei (z. B. Eis; Mj J KoP); schneelos und glatt (Eis, Stelle auf dem Weg; Ni; Kaz O: selt.); schier (Fisch; Mj); *xidki j*, schwach, ungewürzt (z. B. Fischsuppe; VK) (DEWOS 1622). – **vog.** TJČ *warkā* 'Wuhne', KU *w*□*r*□*χ*, *wor*□*χ* 'schneefrei, glatt (Eis)' KM *w*□*r*□*χ*□*t*- 'wiederholt ausgleiten' (GOV); KU 'schneefrei, glatt (Eis)', KM 'ausgleiten' (DEWOS); KM *w*□*r*□*t*- 'ausgleiten', KU 'schneefrei, glatt (Eis)' (KLE 70).

*wAr<*p* 'madárfajta (szajkó)' – **osztj.** VVj *war*□*w*, Trj J *w*□*r*□*p*, DN Ko *wor*□*p* 'Nußhäher' (GOV 714); V Vj Vart *war*□*w*, Likr Mj, Trj J, DN KoP Kr 'ronyxa', Tannenhäher, *Nucifraga caryocatactes*' (DEWOS 1624). – **vog.** TJČ *warāp*, KU KM *wōr*□*p*, KO *w*□*r*□*p*, P *w*□*r*□*p* (?!), VN VS LU *wōrp*, LO *wōrap* 'Nußhäher' (GOV); TJ *warap* . . LO 'Nußhäher' (DEWOS); N *v*□*r*□*p* (...), LM *vuorp*, LU, P *vōr*□*p*, K *v*□*r*□*p*, T *v*□*r*□*p* 'magtörő holló, (N LM LU K) *kedrovka*, (P K T) *ronyxa*' (WWb 736a); P *wūrp*, *wōrp* 'Nusshäher' (KLE 71).

*wOs- 'van, létezik' – **osztj.** VVj *wās*-, Trj J *wōs*-, DN Ko *us*- 'sein', Kaz *wqs*:- *χ*□*w* *wqs*□*n* 'langsam' (GOV 717); Vj *wās*-, Trj, DN KoP Š Sy Kaz, Patk. (D, Ko), PB 'jmd od etw. sein / *büty qem-ni b. ili kem-lib*. In Vj Trj KoP Kr Sy wird der Verbstamm als Präsensstamm, in Š Kaz als Präteritalstamm verwendet' (DEWOS 1630). – **vog.** TJ *ās*-, KU KM P LO *ōs*- 'sein' (GOV); TJ, KU-M, P LO □*s*- id. (DEWOS); N LU T □*s*-, LM P K 'van' (WWb 392b); KM '(etwas) sein'; TJ *ās*-, LO, LU *ōs*-, *ās*- : *ōs*□*m* 'ich bin etwas' (KLE 48).

*wUs- '«ököllel, tárgyjal» fenyeget' – **osztj.** Ni *us*-, Kaz *wqs*- 'drohen'; Kr *usit*-, Kaz *wqs*□*λ*- 'drohen' (GOV 719); Ni *us*-, Kaz, PB, Páp.¹, KazSt 'drohen (mit der Faust, e. Stock ua.) / *grozi ty* (napr. *kul akom*), – etwas mit der Hand schwingen (z. B. eine Fahne; KazSt)' (DEWOS 191). – **vog.** N *ūs*- 'drohen', K *ūsit*-, LO So *ūsigt*- 'drohen' (GOV); N 'drohen', *ūs*□*t*- 'schwingen (Peitsche)'; K . . LO So 'schlagen, drohen' (DEWOS); N *ūs* 'csapás, legyintés'; N '(ostorral) legyint, csap, hajt, fenyeget' (WWb 706a); So *ūs* 'Drohung', LO 'drohen', So id. (KLE 48).

*wAt< 'szél' – **osztj.** VVj *wat*, Trj J *w*□*t*, DN Ko *wot*, Ni Kaz *wot*, O *wat* 'Wind' (GOV 724); V-Vj Vart Likr Mj *wat*, Irt (DN KoP Kr ua.), Ni Š Kaz Sy, O 'veter', Wind' (DEWOS 1638). – **vog.** ČusO *uáta*, Kg. *boama* usw. (Altwog.); TJČ *wāt*, KU KM KO P VN VS LU LO *wōt*, So *w*□*t* 'Wind', TJČ *wāt*- (...), P VN VS *wot*-, LU *wat*- 'wehen' (GOV); TJ *wāt* . . So *w*□*t* id. (DEWOS); N P, LM K *vuot*, T *v*□*t* 'szél'; N *wōti*, LM *wuoti*, LU *wati* 'fűj (a szél)' (WWb 741a); TJ *wāt*, TČ *wāt*, LO, So 'Wind' (KLE 76). – Óiráni (v. középíráni) átvétel, obi-ugor kori alakját Korenchy ugyanúgy rekonstruálja, ahogyan a GOV (ILOS 84).